

ARISTOPHANES
RANAE

INHOUD

1. Tekst en aantekeningen	3
2. Analyse <i>Ranae</i>	72
2.1. Analyse dramatische handeling	72
2.2. Inleiding	73
2.3. Inhoudsanalyse.....	74
2.3.1. Prologos	74
2.3.2. Parodos	75
2.3.3. Epeisodia	77
2.3.4. Parabasis	77
2.3.5. ‘Tweede prologos’	78
2.3.6. Agon	78
2.3.6a. Proagon	79
2.3.6b. Agon	79
2.3.6c. Postagonale wedstrijd	82
2.3.6d. Felicitatie	83
2.3.7. Exodos	83
3. Achtergronden bij <i>Ranae</i>	84
3.1. Historisch overzicht	84
3.2. Politieke achtergronden	85
3.3. De Eleusinische mysteriën	87
4. De Attische Komedie	88
4.1. Geschiedenis van de Attische komedie	88
4.1.1. Inleiding	88
4.1.2. Oorsprong en kontekst	88
4.1.3. Indeling	89
4.2. De Oude Komedie	90
4.2.1. Kenmerken	90
4.2.2. Dichters	90
4.2.3. Bewaarde stukken van Aristophanes	91
4.3. De Midden en Nieuwe Komedie	92
4.3.1. Kenmerken	92
4.3.2. Dichters	94
4.3.3. Inhoud van Menanders <i>Dyskolos</i>	94
4.3.4. Overige bewaarde stukken van Menander	95
4.4. Overlevering	96
5. Leesvragen	97
6. Bibliografie	99
6.1. Algemeen	99
6.2. Aristophanes	100
6.3. Menander	101

Deze versie is behoudens kleine correcties gelijk aan de versie november 2001, maar sterk uitgebreid t.o.v. de versie september 2001.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΒΑΤΡΑΧΟΙ

ΞΑΝΘΙΑΣ

εἶπω τι τῶν εἰωθότων, ᾧ δέσποτα,
ἐφ' οἷς αἰεὶ γελῶσιν οἱ θεώμενοι;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ

- νή τὸν Δί' ὅ τι βούλει γε, πλήν 'πιέζομαι.'
τοῦτο δὲ φύλαξαι· πάνυ γάρ ἐστ' ἤδη χολή.
- 5 Ζα. μηδ' ἕτερον ἀστεῖόν τι;
Δι. πλήν γ' 'ὡς θλίβομαι.'
Ζα. τί δαί; τὸ πάνυ γέλοιον εἶπω;
Δι. νή Δία
θαρρῶν γε· μόνον ἐκεῖν' ὅπως μὴ ῥεῖς—
Ζα. τὸ τί;
Δι. μεταβαλλόμενος τ' ἀνάφορον ὅτι χεζητιᾶς.
Ζα. μηδ' ὅτι τοσοῦτον ἄχθος ἐπ' ἑμαυτῷ φέρων,
10 εἰ μὴ καθαιρήσει τις, ἀποπαρδήσομαι;
Δι. μὴ δῆθ', ἴκετεύω, πλήν γ' ὅταν μέλλω ἔξεμειν.
Ζα. τί δῆτ' ἔδει με ταῦτα τὰ σκεύη φέρειν,
εἴπερ ποήσω μηδὲν ὦνπερ Φρυγίχοις
εἴωθε ποιεῖν καὶ Λύκισι κάμειψίαις
15 σκεύη φέρουσ' ἐκάστοτ' ἐν κωμωδίᾳ;
Δι. μὴ νυν ποήσης· ὡς ἐγὼ θεώμενος,
ὅταν τι τούτων τῶν σοφισμάτων ἴδω,
πλεῖν ἢ ἕναυτῷ πρεσβύτερος ἀπέρχομαι.
Ζα. ᾧ τρισκακοδαίμων ἄρ' ὁ τράχηλος οὔτοσί,

1-208. Proloog

1 εἶπω: coni. deliberativus.
εἰωθός: *gewoon(lijk), gebruikelijk*.

2 γελᾶω: lachen.
θεάομαι: kijken.

3 πιέζομαι: lett. *gedrukt worden*, vandaar *nodig moeten*.

4 φυλάττω τι: *oppassen, zich hoeden voor, vermijden*.

χολή, ἡ: *gal(blaas) (χόλος, ὁ: toorn, woede)*.

5 ἀστεῖος: 'stads'; vandaar: *beschaafd, aardig, grappig*
(vgl. Lat. *urbanus*).

πλήν γ': 'maar één ding niet'.

θλίβω: *drukken, kneuzen, samenpersen*; zie vers 3.

7 θαρρῶν: *gerust*, ptc. van *θαρρέω* *gerust zijn*.

ἐκεῖνα: d.w.z. 'die klassieker'.

ὅπως μὴ ῥεῖς = ὅρ α ὅπως μὴ ῥεῖς.

8 μεταβάλλω: *veranderen; op de andere schouder nemen*.

τ' ἀνάφορον < τὸ ἀνάφορον *draagstok (ἀναφέρω)*.

χεζητιᾶς = *χεσεῖω*, desiderativum bij *χέζω kak-*
ken, poepen: dus naar de wc moeten, moeten kakken,
nodig moeten.

9 ἄχθος, τό: *last*.

10 ἀποπαρδήσομαι: fut. bij ἀποπέρδομαι, *een wind*
laten (aor. [ἀπ]έπαρδον, pf. πέπορδα).

11 μὴ δῆτα: *alstjeblijft niet!*

ἔξεμειν < ἔξεμειν; ἐξ-εμέω: *uitspuwen, overgeven*.

12 τί δῆτα: *waarom dan in hemelsnaam?*

14 κάμειψίας = καὶ Ἀμειψίας.

15 construeer ἐκάστοτε σκεύη φέρουσι (*laten dragen*).
σκεύη, τὰ: *bagage*.

17 σόφισμα, τό: *slimmigheid, vondst*.

De veronderstelling is hier en elders dat de god Dionysos de dramavoorstelling die worden gehouden tijdens 'zijn' festivals (de *Dionysia* en *Lenaia*) bijwoont als toeschouwer – zodat hij blootgesteld wordt aan platvloerse grappen, waarvan hij 'grijze haren krijgt'.

18 πλεῖν < πλέον, adverbiale acc. sg. ntr. van πλέων,
compar. bij πολὺς.

19 τρισκακοδαίμων: *driewerf ongelukkig/vervloekt*.
τράχηλος, ὁ *hals, nek*.

- 20 ὅτι θλίβεται μὲν, τὸ δὲ γέλοιον οὐκ ἐρεῖ.
 Δι. εἴτ' οὐχ ὕβρις ταῦτ' ἐστὶ καὶ πολλή τρυφή,
 ὅτ' ἐγὼ μὲν ὦν Διόνυσος, υἱὸς Σταμνίου,
 αὐτὸς βαδίζω καὶ πονῶ, τοῦτον δ' ὀχῶ,
 ἵνα μὴ ταλαιπωροῖτο μηδ' ἄχθος φέροι;
- 25 Ζα. οὐ γὰρ φέρω ἄγῳ;
 Δι. πῶς φέρεις γὰρ ὅς γ' ὀχεῖ;
 Ζα. φέρων γε ταυτί.
 Δι. τίνα τρόπον;
 Ζα. βαρέως πάνυ.
 Δι. οὐκ οὐν τὸ βάρος τοῦθ' ὃ σὺ φέρεις ὄνος φέρει;
 Ζα. οὐ δῆθ' ὃ γ' ἔχω ἄγῳ καὶ φέρω, μὰ τὸν Δί' οὔ.
 Δι. πῶς γὰρ φέρεις, ὅς γ' αὐτὸς ὑφ' ἑτέρου φέρει;
- 30 Ζα. οὐκ οἶδ'. ὁ δ' ὦμος οὐτοσὶ πῆξεται.
 Δι. σὺ δ' οὔν ἐπειδὴ τὸν ὄνον οὐ φῆς σ' ὠφελεῖν,
 ἐν τῷ μέρει σὺ τὸν ὄνον ἀράμενος φέρε.
 Ζα. οἴμοι κακοδαίμων· τί γὰρ ἐγὼ οὐκ ἐναυμάχουν;
 ἦ τᾶν σε κωκύειν ἂν ἐκέλευον μακρά.
- 35 Δι. κατάβα, πανοῦργε. καὶ γὰρ ἐγγύς τῆς θύρας
 ἤδη βαδίζων εἰμὶ τῆσδ', οἱ πρῶτά με
 ἔδει τραπέσθαι. παιδίον, παῖ, ἡμί, παῖ.

ΗΡΑΚΛΗΣ

- τίς τὴν θύραν ἐπάταξεν; ὡς κενταυρικῶς
 ἐνήλαθ' ὅστις—εἰπέ μοι, τουτὶ τί ἦν;
- 40 Δι. ὁ παῖς.
 Ζα. τί ἐστίν;
 Δι. οὐκ ἐνεθυμήθης;
 Ζα. τὸ τί;

21 εἴτα: drukt in rhetorische vragen (geërgerde) verba-
 zing uit.
 τρυφή, ἦ: *overdreven zucht naar luxe, aanmatiging.*
 22 Σταμνίου: στάμνιον, τό (diminutivum bij ὁ στάμ-
 νος): *(wijn)kruikje* (aprosdoketon).
 23 ὀχέω = ὀχεῖσθαι ποιῶ: *vervoeren, dragen*, hier: *laten*
rijden.
 24 ταλαιπωρέω/έομαι: *zwoegen, zich in het zweet wer-*
ken, het zwaar te verduren hebben
 25 ὀχεῖ: 2sg. ind. I. praes. v. *medium* ὀχέομαι (zie 23).
 27 βάρος, τό: *gewicht, last.*
 29 φέρει: vgl. vers 24.
 32 ἐν τῷ μέρει: *op jouw beurt.*
 ἀράμενος: ptc. med. v. aor. ἦρα bij αἴρω, optillen
 (crypto-sigmatische aoristus).
 33 ναυμαχέω: *aan een/de zeeslag deelnemen, een zeeslag*
vechten; slaven die hadden meegestreden bij de Arg-
 inousai in 406 waren vrijgelaten en hadden het

burgerrecht van Plataiai verkregen; had X. meege-
 vochten, dan was hij nu vrij geweest en had hij zich
 dit 'onrecht' niet te hoeven laten welgevallen.
 34 τᾶν = τοὶ ἄν; ἦ τοι: 'dat had je misschien niet ge-
 gedacht, maar het is echt zo'
 μακρά: bijwoord, te construeren met κωκύειν.
 κωκύω *jammeren, weeklagen*; voor κωκύειν κελεύω
 vgl. κλαίειν λέγω *ik wens dat het je slecht zal bekomen*
 = *ik wens je naar de duivel.*
 35 κατάβ α = κατάβηθι; καταβαίνω: *afstijgen.*
 πανοῦργος, ὁ: *die nergens voor terugdeinst, schavuit.*
 36 οἶ: *waar(heen, -tot).*
 37 ἡμί: *zeg ik*; naast ἡμί komen voor 3sg. ἦσι en impf.
 ἦν (δ' ἐγώ), ἦ (δ' ὅς, δ' ἦ).
 38 πατάσσω: *bonzen.*
 39 ἐνάλλομαι: *erop springen, -trappen, aanstormen.*
 40 ἐνθυμέομαι: *in zich opnemen, notie nemen van, ter*
harte nemen.

- Δι. ὡς σφόδρα μ' ἔδεισε.
 Ζα. νῆ Δία, μὴ μαίνοιο γε.
 Ἑρ. οὐ τοι μὰ τὴν Δήμητρα δύναμαι μὴ γελᾶν.
 καίτοι δάκνω γ' ἑμαυτόν, ἀλλ' ὅμως γελῶ.
 Δι. ὦ δαιμόνιε, πρόσελθε· δέομαι γάρ τί σου.
 45 Ἑρ. ἀλλ' οὐχ οἶός τ' εἴμ' ἀποσοβῆσαι τὸν γέλων,
 ὀρῶν λεοντῆν ἐπὶ κροκωτῶ κειμένην.
 τίς ὁ νοῦς; τί κόθορνος καὶ ρόπαλον ξυνηλθέτην;
 ποῖ γῆς ἀπεδήμεις;
 Δι. ἐπεβάτευον Κλεισθένει.
 Ἑρ. κἀναυμάχησας;
 Δι. καὶ κατεδύσαμέν γε ναῦς
 50 τῶν πολεμίων ἢ δώδεκ' ἢ τρισκαίδεκα.
 Ἑρ. σφῶ;
 Δι. νῆ τὸν Ἀπόλλω.
 Ζα. κᾶτ' ἔγωγ' ἐξηγρόμην.
 Δι. καὶ δῆτ' ἐπὶ τῆς νεῶς ἀναγιγνώσκοντί μοι
 τὴν Ἀνδρομέδαν πρὸς ἑμαυτόν ἐξαίφνης πόθος
 τὴν καρδίαν ἐπάταξε πῶς οἶει σφόδρα.
 55 Ἑρ. πόθος; πόσος τις;
 Δι. μικρός, ἠλίκος Μόλων.
 Ἑρ. γυναικός;
 Δι. οὐ δῆτ'.
 Ἑρ. ἀλλὰ παιδός;
 Δι. οὐδαμῶς.
 Ἑρ. ἀλλ' ἀνδρός;
 Δι. ἀπαπαῖ.
 Ἑρ. ξυνεγένου τῶ Κλεισθένει;

41 σφόδρα: *zeer*.

μή κτλ.: *te construeren met ἔδεισε*.

μαίνομαι: *razen, waanzinnig, gek zijn*.

45 ἀποσοβέω: *wegjagen, verdrijven* (met echo van ἀποσβέσαι, blussen).

γέλων = γέλωτα, acc. bij ὁ γέλωτος *gelach*.

46 λεοντῆν: acc. bij ἡ λεοντήη, *leeuwenhuid*.

κροκωτός sc. χιτῶν: *saffraankleurig gewaad*.

47 νοῦς, ὁ: hier *bedoeling, zin*.

κόθορνος, ὁ: laars (gedragen door vrouwen, reizigers en Dionysos)

ρόπαλον, τό: *knuppel, knots*.

ξυνηλθέτην: 3du. ind. bij aor. ξυν-ἦλθον.

48 ἀποδημέω: *in het buitenland zijn, op reis zijn*.

ἐπιβατεύω: *als marinier (ἐπιβάτης) dienen*; in sexuelle context: *bespringen, berijden*.

49 κἀναυμάχησας = καὶ ἐναυμάχησας; vgl. 33.

καταδύω: *laten zinken*.

51 Ἀπόλλω = Ἀπόλλωνα.

κᾶτ' = καὶ εἶτα.

ἐξηγρόμην: aor. bij ἐξ-εγείρομαι *wakker worden*.

52 καὶ δῆτα: *afijn, hoe dan ook*.

ἀναγιγνώσκω: hier *lezen*.

53 ἐξαίφνης: *plotseling*.

πόθος, ὁ: *verlangen, begeerte*, nostalgisch en erotisch.

54 *Hoe jij denkt zeer*, i.e. *je kunt je wel indenken hoezeer*.

55 ἠλίκος: *zo groot/klein als*.

Μόλων, een beroemde toneelspeler, was een boom van een vent; daarnaast alludeert Ar. vermoedelijk op *Ilias* 11.709.

56 γυναικός: de gen. is afhankelijk van πόθος, *verlangen naar*.

57 Interpretatie: Dionysos' uitroep is bevestigend en Herakles identificeert de ἀνήρ naar wie Dionysos' verlangen gezien de omstandigheden wel moet zijn uitgegaan: *Dus je hebt sex gehad met Kleisthenes!* (vgl.

- Δι. μὴ σκῶπτέ μ', ὤδελφ'· οὐ γὰρ ἀλλ' ἔχω κακῶς·
 τοιοῦτος ἴμερός με διαλυμαίνεται.
- 60 Ἑρ. ποῖός τις, ὤδελφίδιον;
 Δι. οὐκ ἔχω φράσαι.
 ὅμως γε μέντοι σοι δι' αἰνιγμῶν ἐρῶ.
 ἤδη ποτ' ἐπεθύμησας ἐξαίφνης ἔτνους;
 Ἑρ. ἔτνους; βαβαιάξ, μυριάκις γ' ἐν τῷ βίῳ.
 Δι. ἄρ' ἐκδιδάσκω τὸ σαφές ἢ ἕτερα φράσω;
- 65 Ἑρ. μὴ δῆτα περὶ ἔτνους γε· πάνυ γὰρ μανθάνω.
 Δι. τοιουτοσὶ τοίνυν με δαρδάπτει πόθος
 Εὐριπίδου.
 Ἑρ. καὶ ταῦτα τοῦ τεθνηκότος;
 Δι. κούδεις γέ μ' ἂν πείσειεν ἀνθρώπων τὸ μὴ οὐκ
 ἐλθεῖν ἐπ' ἐκεῖνον.
- 70 Ἑρ. πρότερον εἰς Ἄιδου κάτω;
 Δι. καὶ νῆ Δί' εἴ τί γ' ἔστιν ἔτι κατωτέρω.
 Ἑρ. τί βουλόμενος;
 Δι. δέομαι ποητοῦ δεξιού·
 οἱ μὲν γὰρ οὐκέτ' εἰσίν, οἱ δ' ὄντες κακοί.
 Ἑρ. τί δ'; οὐκ Ἰοφῶν ζῆ;
 Δι. τοῦτο γὰρ τοι καὶ μόνον
 ἔτ' ἐστὶ λοιπὸν ἀγαθόν, εἰ καὶ τοῦτ' ἄρα·
 οὐ γὰρ σάφ' οἶδ' οὐδ' αὐτὸ τοῦθ' ὅπως ἔχει.
- 75 Ἑρ. εἴτ' οὐ Σοφοκλέα πρότερον ἀντ' Εὐριπίδου
 μέλλεις ἀνάγειν, εἴπερ ἐκεῖθεν δεῖ σ' ἄγειν;

v. 49); of: *Tja, je verkeerde dan ook in het gezelschap van Kleisthenes*. Minder waarschijnlijk is dat Dionysos' uitroep ontkennend is (het object van zijn verlangen is immers een man, nl. Euripides) en dat Herakles daarom als 4e mogelijkheid Kleisthenes opvoert, die in v. 49-50 impliciet werd geportretteerd als passieve homoseksueel en dus zowel man als vrouw is.

58 σκώπτω: *de spot drijven met, bespotten, plagen* (τινα).
 ὤδελφ' < ὦ ἀδελφέ.
 οὐ γὰρ ἀλλά: *heus, werkelijk, echt*.

59 ἴμερος, ὄ: *(liefdes)verlangen*.
 διαλυμαίνομαι: *mishandelen, hevig kwellen*.

60 ἀδελφίδιον: *(ironisch) affectief broertje(lief)*.

61 ὅμως: *toch*.
 αἰνιγμός, ὄ = αἰνιγμα, τό: hier *beeldspraak, analogie*.

62 ἔτνος, τό: *enwtentbrei, -soep*.
 βαβαιάξ: *sterke bevestiging, nou en of!*

64 Dit vers riekt naar tragedie en is wellicht een Euripides-citaat.
 ἐκδιδάσκω: *volledig onderwijzen, tot in den treure instueren, uitleggen*.

ἕτερα (aphaeresis) = ἑτέρα sc. ὀδῶ: *op een andere manier*.
 Dus: 'Heb ik het je voldoende duidelijk gemaakt, of moet ik het nog anders uitleggen?'

66 δαρδάπτω: *verslinden, verscheuren*.

67 Εὐριπίδου: *opvallende positie in vers en zin: aprosdoketon*.
 καὶ ταῦτα κτλ.: *en dat tenwijl...*

69 Ἄιδου: sc. δῶμα/οἶκος, *de Hades*.

70 κατωτέρω: *comparativus bij adv. κάτω, beneden*.

71 δέομαι: *missen, nodig hebben*.
 δεξιός: *rechts; handig, bedreven*.

72 Een letterlijk citaat uit Euripides' *Oeneus*, waar het slaat op bondgenoten.

74 εἰ καὶ τοῦτ' ἄρα: sc. ἀγαθόν ἐστι; *als het al...*

75 σάφα = σαφές.
 καί: *adverbiaal te interpreteren*
 ἔχω + adverbium: *zijn*.
 Dus: *ik weet ook wat precies dat betreft niet hoe het zit*.

76 πρότερον: *zowel ouder als beter zijn mogelijk*.

77 εἴπερ: *als dan*.

- 80 Δι. οὐ, πρὶν γ' ἂν ἴοφῶντ', ἀπολαβῶν αὐτὸν μόνον,
 ἄνευ Σοφοκλέους ὅ τι ποιεῖ κωδωνίσω.
 κᾶλλως ὁ μὲν γ' Εὐριπίδης πανοῦργος ὦν
 κᾶν ξυναποδρᾶναι δεῦρ' ἐπιχειρήσειέ μοι·
 ὁ δ' εὐκολος μὲν ἐνθάδ', εὐκολος δ' ἐκεῖ.
 Ἅρ. Ἄγαθων δὲ ποῦ ἴστιν;
 Δι. ἀπολιπῶν μ' ἀποίχεται,
 ἀγαθὸς ποητῆς καὶ ποθεινὸς τοῖς φίλοις.
 85 Ἅρ. ποῖ γῆς ὁ τλήμων;
 Δι. εἰς μακάρων εὐωχίαν.
 Ἅρ. ὁ δὲ Ξενοκλέης;
 Δι. ἐξόλοιτο νῆ Δία.
 Ἅρ. Πυθάγγελος δέ;
 Ζα. περὶ ἐμοῦ δ' οὐδεὶς λόγος
 ἐπιτριβομένου τὸν ὦμον οὕτωσὶ σφόδρα.
 Ἅρ. οὐκ οὐκ ἕτερον ἔστ' ἐνταῦθα μειρακύλλια
 90 τραγωδίας ποιοῦντα πλεῖν ἢ μυρία,
 Εὐριπίδου πλεῖν ἢ σταδίῳ λαλίστερα;
 Δι. ἐπιφυλλίδες ταῦτ' ἔστι καὶ στωμύλματα,
 χελιδόνων μουσεῖα, λωβηταὶ τέχνης,
 ἃ φροῦδα θᾶττον, ἦν μόνον χορὸν λάβη,
 95 ἅπαξ προσουρήσαντα τῇ τραγωδίᾳ.
 γόνιμον δὲ ποιητὴν ἂν οὐχ εὐροῖς ἔτι
 ζητῶν ἂν, ὅστις ῥῆμα γενναῖον λάκοι.
 Ἅρ. πῶς γόνιμον;
 Δι. ὧδὶ γόνιμον, ὅστις φθέγγεται

78 ἀπολαβῶν αὐτὸν μόνον: *hem zelf op zichzelf bekijkend.*

79 κωδωνίσω: *laten rinkelen (om te keuren), keuren.*

80 κᾶλλως < καὶ ἄλλως: *en trouwens, en toch ook al.*

πανοῦργος: *zie v. 35.*

ἐπιχειρέομαι: *ondernemen, proberen.*

81 κᾶν < καὶ ἂν.

82 εὐκολος: *aimabel, opgeruimd, vriendelijk, gemakkelijk in de omgang.*

83 ἴστιν = ἔστιν.

ἀποίχομαι: *er vandoor gaan/zijn.*

84 ποθεινός: *hier pass. met smart ontbeerd, diep betreurd.*

85 μακάρων: *woordspel met Mak-edon-; Agathon werkte, net als Euripides, het laatste deel van zijn leven aan het hof van Archelaos in Macedonië.*

εὐωχία, ἢ: *smulpartij, feestelijk maal.*

88 ἐπιτριβῶ: *stukwrijven, -schaven.*

89 μειρακύλλιον, τό = μειράκιον, τό: *jonge knaap.*

90 πλεῖν < πλέον, vgl. 18.

91 στάδιον, τό: *als lengtemaat (stadie) ca. 186 m.*

λαλίστερος: *comparativus bij λαλός praatziek, bab-*

belachtig.

92 ἐπιφυλλίς, -ίδος, ἢ: *kleine, door de plukkers niet geoogste druif (of late, overtollige sheut; dief).*

στομύλμα, τό: *kletspraatje.*

93 χελιδόνων, -ονος, ἢ: *zwaluw, een vogel die niet mooi zingt maar schril tsjirpt; μουσεῖον, τό: heiligdom van de Muzen, kunsttempel; de frase parodieert ἀηδόνων μουσεῖα in Euripides' Alcmene.*

λωβητής, ὁ: *bederver (λωβάομαι).*

94 φροῦδος: *weg, verdwenen (*πρὸ ὁδοῦ).*

θᾶττον: *snel; eig. (adverbiale) acc. sg. ntr. van comparativus θάττων bij ταχύς; de comparatieve waarde is vaak nauwelijks relevant, zoals hier.*

χόρον λαμβάνω: *een koor krijgen, d.w.z. een productie mogen opvoeren tijdens het festival.*

95 προσουρέω: *piesen tegen.*

96 γόνιμος: *genererend, vruchtbaar, potent, met potentie (i.e. 'waar iets goeds uitkomt').*

97 ῥῆμα, τό: *'zegsel', frase; γενναῖος: edel, flink; ῥῆμα γενναῖον: bon mot.*

ἔλακον: *aor. bij λάσκω krijzen, schreeuwen, uiten.*

- 100 τοιουτονί τι παρακεκινδυνευμένον,
 “αἰθέρα Διὸς δωμάτιον” ἢ “χρόνου πόδα”
 ἢ “φρένα μὲν οὐκ ἐθέλουσαν ὁμόσαι καθ’ ἱερῶν,
 γλῶτταν δ’ ἐπιορκήσασαν ἰδίᾳ τῆς φρενός.”
 Ἡρ. σὲ δὲ ταῦτ’ ἀρέσκει;
 Δι. μάλλὰ πλεῖν ἢ μαίνομαι.
 Ἡρ. ἢ μὴν κόβαλά γ’ ἐστίν, ὡς καὶ σοὶ δοκεῖ.
 105 Δι. μὴ τὸν ἐμὸν οἴκει νοῦν· ἔχεις γὰρ οἰκίαν.
 Ἡρ. καὶ μὴν ἀτεχνῶς γε παμπόνηρα φαίνεται.
 Δι. δειπνεῖν με δίδασκε.
 Ζα. περὶ ἐμοῦ δ’ οὐδεὶς λόγος.
 Δι. ἀλλ’ ὦνπερ ἔνεκα τήνδε τὴν σκευὴν ἔχων
 ἦλθον κατὰ σὴν μίμησιν ἵνα μοι τοὺς ξένους
 110 τοὺς σοὺς φράσειας, εἰ δεοίμην, οἴσι σὺ
 ἐχρῶ τόθ’ ἠνίκ’ ἦλθες ἐπὶ τὸν Κέρβερον,
 τούτους φράσον μοι, λιμένας, ἀρτοπώλια,
 πορνεῖ, ἀναπαύλας, ἐκτροπὰς, κρήνας, ὁδοὺς,
 πόλεις, διαίτας, πανδοκευτριάς, ὅπου
 115 κόρεις ὀλίγιστοι.
 Ζα. περὶ ἐμοῦ δ’ οὐδεὶς λόγος.
 Ἡρ. ὦ σχέτλιε, τολμήσεις γὰρ ἰέναι καὶ σὺ γε;
 Δι. μηδὲν ἔτι πρὸς ταῦτ’, ἀλλὰ φράζε τῶν ὁδῶν
 ὅπη τάχιστ’ ἀφίξομαι ἔς “Αἶδου κάτω
 καὶ μήτε θερμὴν μήτ’ ἄγαν ψυχρὰν φράσης.
 120 Ἡρ. φέρε δὴ, τίν’ αὐτῶν σοὶ φράσω πρῶτην; τίνας;

99 παρακινδυνεύω: *wagen*; παρακεκινδυνευμένος: *gewaagd, gevaarlijk*.

100 δωμάτιον, τό: *dimin. van δῶμα*; de frase parodieert αἰθέρ’ οἰκίαν Διός, *de aether, huis van Zeus*, uit Euripides’ *Melanippe*.

101-2 Een parodie op Eur. *Hipp.* 612.
 ὄμνυμι κατὰ τινος: *zweren bij*.
 ἐπιορκέω: *een meeneed zweren*.
 ἰδίᾳ: *voor zichzelf, afzonderlijk*; hier + *gen. buiten ... om, los van*.

103 ἀρέσκω: *bevalen, behagen*.
 μάλλᾳ < μὴ ἀλλά = μὴ <λέγε ‘ἀρέσκει’> ἀλλὰ ...: *nee, eerder ...*
 μαίνομαι: *hier gek zijn op, verzot zijn van*.

104 κόβαλα, τά: *flauwigheid, onzin*; ‘dat mag je wel vinden maar het is volslagen ónzin, en dat weet je best.’

105 οἰκέω: *beheren en bewonen*.

106 ἀτεχνῶς: *domweg* (maar ook lett. ‘zonder τέχνη’).

107 I.e. ‘schoenmaker blijf bij je leest.’

108 σκευή, ἡ: *uitrusting, kleding*.

108-9 construeer: ἀλλ’ ὦνπερ ἔνεκα ... μίμησιν, <τοῦτο ἦν>, ἵνα ...

109 κατὰ σὴν μίμησιν: *jou imiterend*.

110 εἰ δεοίμην: *voor het geval ik dat nodig heb*.

111 ἐχρῶ = ἐχράου < *ἐχρά-ε-σο v. χρῶμαι.

112 ἀρτοπώλιον, τό: *bakkerswinkel* (ἄρτος, πωλέω).
 πορνεῖον, τό: *bordeel* (πόρνη *hoer*).

113 ἀνάπαυλα, ἡ: *rust, ontspanning* (ἀναπαύομαι),
 hier *rustplaats*.

ἐκτροπή, ἡ: *zijweg* (ἐκτρέπομαι).

κρήνη, ἡ: *bron*.

114 διαίτα, ἡ: *levenswijze*, hier *verblijfplaats, logement*.

πανδοκεύτρια, ἡ: *herbergierster, waardin* (fem. bij παν-δοκεύς).

115 κόρις, ὁ: *wandluis*.

ὀλίγιστος: *kleinste, onbeduidendste*.

118 ὅπη: *waarlangs*.

119 θερμός: *warm*.

ψυχρός: *koud*.

120 φέρε δὴ: *vooruit dan maar*.

τίνα αὐτῶν: sc. ὁδῶν.

- μία μὲν γὰρ ἔστιν ἀπὸ κάλω καὶ θρανίου,
κρεμάσαντι σαυτόν.
- Δι. παῦε, πνιγηράν λέγεις.
Ἅρ. ἀλλ' ἔστιν ἀτραπὸς ξύντομος τετριμμένη,
ἢ διὰ θυείας.
- Δι. ἄρα κώνειον λέγεις;
125 Ἅρ. μάλιστα γε.
Δι. ψυχράν γε καὶ δυσχείμερον·
εὐθύς γὰρ ἀποπήγνυσι τάντικνήμια.
Ἅρ. βούλει ταχεῖαν καὶ κατάντη σοι φράσω;
Δι. νῆ τὸν Δί', ὥς ὄντος γε μὴ βαδιστικοῦ.
Ἅρ. καθέρπυσόν νυν εἰς Κεραμεικόν.
Δι. εἶτα τί;
130 Ἅρ. ἀναβὰς ἐπὶ τὸν πύργον τὸν ὑψηλόν—
Δι. τί δρῶ;
Ἅρ. ἀφιεμένην τὴν λαμπάδ' ἐντεῦθεν θεῶ,
κᾶπειτ' ἐπειδὰν φῶσιν οἱ θεώμενοι
“εἶναι,” τόθ' εἶναι καὶ σὺ σαυτόν.
- Δι. ποῖ;
Ἅρ. κάτω.
Δι. ἀλλ' ἀπολέσαιμ' ἂν ἐγκεφάλου θρίω δύο.
135 οὐκ ἂν βαδίσειμι τὴν ὁδὸν ταύτην.
Ἅρ. τί δαί;
Δι. ἦνπερ σὺ τότε κατῆλθες.
Ἅρ. ἀλλ' ὁ πλοῦς πολὺς.
- 121 ἀπό: hier *door middel van*.
κάλω, ὁ: *touw*.
θρανίον, τό: *bankje*, diminutivum bij τὸ θράνος.
122 κρεμάννυμι: *ophangen*.
πνιγηράν: sc. ὁδόν; πνιγηρός: *verstikkend, be-
nauwd* (πνῖγος).
123 ἀτραπός, ἡ: (*voet*)*pad*.
ξύντομος: *beknopt, kort* (τέμνω).
τετριμμένη, ptc. pf. med. bij τρίβω *wrijven*,
(*ver*)*slijten*: van vergif: *fijngewreven*; van een pad
druk gebruikt, uitgesleten.
124 θυεία, ἡ: *vijzel*.
κώνειον, τό: *dollekervel*, d.w.z. *de gifbeker*.
125 δυσχείμερος: *winters, guur*.
126 ἀποπήγνυμι: *doen verstijven, bevrozen*.
τάντικνήμια < τὰ ἀντικνήμια; ἀντικνήμιον, τό:
scheenbeen.
127 Coni. (aor.) φράσω is afhankelijk van βούλει,
spreektaal; in een meer 'literaire' tekst zou er heb-
ben gestaan βούλει ὡς φράσω;
κατ-άντης: *steil omlaag gaand* (en dus *snel* naar de
Hades voerend).
128 βαδιστικός: *graag, goed lopend* (βαδίζω); 'ik ben
niet zo'n wandelaar.' Ar. speelt met de voorliefde
van de sofisten voor termen op -ικός om eigen-
schappen te benoemen.
129 καθέρπυσα: aor. bij καθ-έρπω: *omlaag kruipen, af-
zakken, afdalen*.
κᾶτα < καὶ εἶτα.
130 τὸν πύργον: wellicht die van Timon, de be-
roemde misantroop.
131 ἀφιέμαι: *starten, vertrekken*.
λαμπάς, ἡ: *fakkel*, hier *fakkelrace*.
θέασομαι: (*als toeschouwer*) *kijken naar*.
132 κᾶπειτ' = καὶ ἔπειτα: *en dan*.
φῶσιν: 3pl. coni. van φημί.
133 εἶναι: inf. aor. bij ἴημι, pro imperativo, *start! af!*
ποῖ: *waarheen?*
134 ἐγκέφαλον, τό: *inhoud van het hoofd*, i.e. *hersens*.
θρίω: acc. du. bij θρίων, τό *vijgenblad, gerecht in een
vijgeblad gewikkeld, halve noot, hersenhelft* (Dover).
135 βαδίζω: hier met obj. *bewandelen*.

- εὐθύς γὰρ ἐπὶ λίμνην μεγάλην ἤξεις πάνυ
ἄβυσσον.
- 140 Δι. εἶτα πῶς περαιωθήσομαι;
Ἑρ. ἐν πλοιαρίῳ τυννουτῶϊ σ' ἀνὴρ γέρων
ναύτης διάξει δὺ' ὀβολῶ μισθὸν λαβῶν.
- Δι. φεῦ.
ὡς μέγα δύνασθον πανταχοῦ τῶ δὺ' ὀβολῶ.
πῶς ἠλθέτην κάκεϊσε;
- Ἑρ. Θησεὺς ἦγαγεν.
μετὰ τοῦτ' ὄφεις καὶ θηρί' ὄψει μυρία
δεινότατα.
- 145 Δι. μή μ' ἐκπληττε μηδὲ δειμάτου·
οὐ γὰρ μ' ἀποτρέψεις.
- Ἑρ. εἶτα βόρβορον πολὺν
καὶ σκῶρ ἀείνων, ἐν δὲ τούτῳ κειμένους
εἶ που ξένον τις ἠδίκησε πῶποτε,
ἢ παιῖδα κινῶν τάργυριον ὑφείλετο,
ἢ μητέρ' ἠλόησεν, ἢ πατρὸς γνάθον
150 ἐπάταξεν, ἢ ἴορκον ὄρκον ὠμοσεν,
ἢ Μορσίμου τις ῥῆσιν ἐξεγράψατο.
- 152 Δι. νῆ τοὺς θεοὺς ἐχρῆν γε πρὸς τούτοισι κεῖ
τὴν πυρρίχην τις ἔμαθε τὴν Κινησίου.
Ἑρ. ἐντεῦθεν αὐλῶν τίς σε περίεισιν πνοή,

137 λίμνη, ἡ: *meer*.

πάνυ: bij *μεγάλην* te nemen.

138 ἄβυσσος: *bodemloos, onpeilbaar diep*.

περαιωθήσομαι: fut. bij *περαιόομαι, oversteken*.

139 πλοιαρίον, τό: *bootje* (dim. bij τὸ πλοῖον *vaartuig*).
τυννουτοσί: *zó klein* (H. geeft met zijn handen de
maat aan).

140 διάγω: hier *overzetten*.

ὀβολῶ: acc. (in 141 nom.) du. van ὁ ὀβολός. De
normale prijs was één obool: Ar. maakt in ieder
geval een toespeling op de διωβελία, de door Kle-
ophon ingevoerde dagelijkse soldij voor soldaten
en zeelieden; daarnaast is de grap wellicht dat H.
overdrijft om D. af te schrikken (eerder dan dat hij
over een retourtje spreekt of het veergeld voor
Xanthias meerekent: zie Dover).

μισθός, ὁ: *loon, betaling*.

141 δύνασθον: 3du. ind. I van δύναμαι; μέγα δύναμαι:
een 'big issue' zijn, opgeld doen.

142 ἠλθέτην 3du. ind. van aor. ἦλθον.

ἐκεῖσε: (*naar*) *daarginds*.

143 ὄφεις, ὁ: *slang*.

144 ἐκπλήττω: *van zijn stuk brengen, uit het veld slaan*;
de context vraagt hier om een conatieve interpre-
tatie.

δειματόω: *angst aanjagen*.

ἀποτρέπω: *afschrikken, van zijn plan afbrengen*.

145 βόρβορος, ὁ: *blubber, stront*.

146 σκῶρ, σκατός, τό: *drek*.

ἀείνωσ < ἀεί-ναος (gecontraheerde o-stam): *altijd
stromend*.

148 κινέω: *in beweging brengen*, hier = βινέω (vandaar ci.
βινῶν) *neuken* (τινα).

τάργυριον = τὸ ἀργύριον, *het geld* van de knaap.
ὑφαιρέομαι: *stiekem wegnemen, stelen*.

149 ἀλοάω: *dorsen, slaan*.

γνάθος, ἡ: *kaak*.

150 ἐπίορκος: *meinedig*.

151 ῥῆσις, ἡ: *rede, 'speech'*.

ἐγγράφω: *overschrijven, een kopie maken* (med. voor
eigen gebruik).

152 Lees: ἐχρῆν γε πρὸς τούτοισι <εἰπεῖν> κεῖ..., of
ἐχρῆν γε πρὸς τούτοισι <προσκεῖσκαί τὸ> κεῖ...
(Tucker), of ἐχρῆν γε πρὸς τούτοισι <κεῖσθαι
ἐκεῖ> κεῖ... (van Leeuwen); *het kan niet anders of
daar ligt ook wie...*

153 πυρρίχη, ἡ: *vuur-, wapendans*, kennelijk aanstoot-
gevende nieuwlichterij.

154 περίεμι: *omheen zijn, omhullen, omringen*.
πνοή, ἡ: *geblaas, asem* (πνέω).

- 155 ὄφει τε φῶς κάλλιστον, ὡσπερ ἐνθάδε,
καὶ μυρρινῶνας καὶ θιάσους εὐδαίμονας
ἀνδρῶν γυναικῶν καὶ κρότον χειρῶν πολύν.
Δι. οὔτοι δὲ δὴ τίνες εἰσίν;
Ἑρ. οἱ μεμνημένοι—
Ζα. νῆ τὸν Δί' ἐγὼ γοῦν ὄνος ἄγω μυστήρια.
160 ἀτὰρ οὐ καθέξω ταῦτα τὸν πλείω χρόνον.
Ἑρ. οἷ σοι φράσουσ' ἀπαξάπανθ' ὧν ἂν δέη.
οὔτοι γὰρ ἐγγύτατα παρ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν
ἐπὶ ταῖσι τοῦ Πλούτωνος οἰκοῦσιν θύραις.
καὶ χαῖρε πόλλ', ὦδελφέ.
Δι. νῆ Δία καὶ σύ γε
165 ὑγίαινε. σὺ δὲ τὰ στρώματ' αὐθις λάμβανε.
Ζα. πρὶν καὶ καταθέσθαι;
Δι. καὶ ταχέως μέντοι πάνυ.
Ζα. μὴ δῆθ', ἱκετεύω σ', ἀλλὰ μίσθωσαί τινα
τῶν ἐκφερομένων, ὅστις ἐπὶ τοῦτ' ἔρχεται.
Δι. ἐὰν δὲ μηύρω;
Ζα. τότε ἔμ' ἄγειν.
Δι. καλῶς λέγεις.
170 καὶ γὰρ τιν' ἐκφέρουσι τουτονὶ νεκρόν.
οὔτος, σὲ λέγω μέντοι, σὲ τὸν τεθνηκότα.
ἄνθρωπε, βούλει σκευάρι' εἰς "Αἰδου φέρειν;

ΝΕΚΡΟΣ

- πόσ' ἄττα;
Δι. ταυτί.
Νε. δύο δραχμὰς μισθὸν τελειῖς;
Δι. μὰ Δί', ἀλλ' ἔλαττον.

155 ὄφομαι: fut. bij ὄραω.
φῶς, τό: *licht*.

156 μυρρινῶν, -ῶνος, ὁ: *myrtenbosje*.
θιάσος, ὁ: *stoet van Dionysos, stoet van ingewijden*.

157 κρότος, ὁ: *gedruis, geraas, geklap*.

158 μεμνημένοι, οἱ: *ingewijden*; μυέω *inwijden in de mysteriën*.

159 γοῦν: *tenminste, althans*.
ἄγω μυστήρια: *de mysteriën vieren*.
De gedachte is: 'schrale troost.'

160 κατέχω: hier *uithouden*.

161 ἀπαξάπανθ' = ἀπαξάπαντα; ἀπαξ-ά-πας:
alle(n/s) gezamenlijk, in één klap.
δέη: 2sg. conii. med. van praes. δέομαι.

162 οὔτοι: *te verbinden met οἰκοῦσιν*.
ἐγγύς: *dichtbij*.

163 Πλούτων, ὁ: *Pluto = Hades*.

164 καὶ χαῖρε πόλλα: 'nou, *véél succes dan maar*'; H. wil D. graag kwijt.

165 στρώμα, τό: *sprei, deken, matras*; pl. *beddegoed* (στορέννυμι/στρώννυμι).

166 πρὶν καί: *voordat (ik) zelfs maar...?*

μὴ δῆθ(α): sc. τοῦτο εἵπησ (of κελεύσῃς); *néé!*

167 μίσθωσαι: 2sg. imper. aor. med. bij μισθόομαι *huren* (act. μισθόω *verhuren*).

168 ἐκφέρω: *ten grave dragen*.

ὅστις ἐπὶ τοῦτο ἔρχεται: *wrsch. wie zich daar ook maar voor aandient*.

169 ἄγειν: sc. δεῖ; *in dat geval moet je mij maar meenemen*.

172 ἄνθρωπε: *zeg kerel, beste man*.

σκευάρια, τά: *diminutivum bij τὰ σκεύη*; 'wat bagage', D. *onderhandelt*.

173 πόσ' ἄττα = πόσα τινά: *hoeveel (bagage) dan wel*.
τελέω: (*willen*) *betalen*.

- 175 Νε ὑπάγεθ' ὑμεῖς τῆς ὁδοῦ.
 Δι. ἀνάμεινον, ὦ δαιμόνι', ἐὰν ξυμβῶ τί σοι.
 Νε. εἰ μὴ καταθήσεις δύο δραχμάς, μὴ διαλέγου.
 Δι. λάβ' ἐννέ' ὀβολούς.
 Νε. ἀναβιοίην νυν πάλιν.
 Ζα. ὡς σεμνὸς ὁ κατάρατος. οὐκ οἰμώξεται;
 ἐγὼ βαδιοῦμαι.
 180 Δι. χρηστὸς εἶ καὶ γεννάδας.
 χωρῶμεν ἐπὶ τὸ πλοῖον.
 ΧΑΡΩΝ ὦ ὄπ, παραβαλοῦ.
 Δι. τουτὶ τί ἐστι;
 Ζα. τοῦτο; λίμνη νῆ Δία
 αὕτη ἔστιν ἣν ἔφραζε, καὶ πλοῖόν γ' ὄρω.
 Δι. νῆ τὸν Ποσειδῶ κάστι γ' ὁ Χάρων οὔτοσί.
 χαῖρ', ὦ Χάρων, χαῖρ', ὦ Χάρων, χαῖρ', ὦ Χάρων.
 185 Χα. τίς εἰς ἀναπαύλας ἐκ κακῶν καὶ πραγμάτων;
 τίς εἰς τὸ Λήθης πεδίον, ἢ ἔς Ὀκνου πλοκάς,
 ἢ ἔς Κερβερίους, ἢ ἔς κόρακας, ἢ ἐπὶ Ταίναρον;
 Δι. ἐγώ.
 Χα. ταχέως ἔμβαινέ.
 Δι. ποῦ σχήσειν δοκεῖς;
 Χα. ἐς κόρακας.
 Δι. ὄντως;
 Χα. ναὶ μὰ Δία σοῦ γ' οὔνεκα.
 190 εἴσβαινε δῆ.
 Δι. παῖ, δεῦρο.
 Χα. δοῦλον οὐκ ἄγω,
 εἰ μὴ νενουμάχηκε τὴν περὶ τῶν κρεῶν.

174 ὑπάγω: *voornútaan*; imper. ὑπάγε/ὑπάγετε *vooruit*; + τῆς ὁδοῦ: *vooruit dan maar weer!*

ὑμεῖς: *gesproken tot de dragers van de baar*.

175 ἀναμένω: *wachten*.

ξυμβῶ: 1sg. coni. aor. bij ξυμβαίνω, *overeenkomen, het eens worden (met, tinv)*.

176 κατατίθημι: *neertellen, op tafel leggen*.

διαλέγομαι: *discussiëren, met elkaar praten* ('dan zijn we uitgepraat')

177 ἐννέ' ὀβολούς: i.e. 1,5 drachme (1 dr. = 6 ob.).

ἀναβιοίην: 1sg. opt. van aor. ἀν-εβίω, *weer levend worden*.

178 κατάρατος: *vervloekt* (adj.verb. bij κατ-αράομαι).

σεμνός: *verwaand*.

179 βαδιοῦμαι: fut. van βαδίζω, *lopen, wandelen*.

χρηστός: *fatsoenlijk*.

γεννάδας: *edel van geboorte of karakter*.

180 χωρῶμεν: *coniunctivus*.

ὦ ὄπ: vgl. ons *hé-hop*.

παραβάλλομαι: e. boot *langs zij brengen, aanleggen*.

183 Ποσειδῶ (< *-οσ-α, oude σ-stam-vorm) = Ποσειδῶνα.

κάστι < καὶ ἔστι.

185 τίς εἰς: *wie wil er naar...* of *wie is het die naar ... wil*.

ἀναπαύλη, ἡ: *rustplaats*.

πράγματα, τά: *moeilijkheden, zorgen*.

186 Λήθη, ἡ: *Vergetelheid*.

Κερβερίοι, οἱ: *Kerberië*.

ἐς κόρακας: *verwensing, naar de raven* i.e. *naar de verdommenis*.

188 ποῦ σχήσειν δοκεῖς; *waar gaat u stoppen? (ἔχω)*.

189 σοῦ γ' ἔνεκα: *omdat u het bent*.

190 ἄγω: hier *vervoeren, meenemen*.

191 τὴν περὶ τῶν κρεῶν sc. *ναυμαχίαν*; interpretatie problematisch, zie Dover.

κρεῶν: gen. pl. van τὸ κρέας, *vlees*.

- Ζα. μὰ τὸν Δί' οὐ γάρ, ἀλλ' ἔτυχον ὀφθαλμιῶν.
 Χα. οὐκουν περιθρέξει δῆτα τὴν λίμνην τρέχων;
 Ζα. ποῦ δῆτ' ἀναμενῶ;
 Χα. παρὰ τὸν Αὐαίνου λίθον,
 195 ἐπὶ ταῖς ἀναπαύλαις.
 Δι. μανθάνεις;
 Ζα. πάνυ μανθάνω.
 οἴμοι κακοδαίμων, τῷ ξυνέτυχον ἐξιῶν;
 Χα. κάθιζ' ἐπὶ κώπην. εἴ τις ἔτι πλεῖ, σπευδέτω.
 οὔτος, τί ποιεῖς;
 Δι. ὅ τι ποιῶ; τί δ' ἄλλο γ' ἢ
 ἴζω ἔπι κώπην, οὔπερ ἐκέλευές με σύ;
 200 Χα. οὐκουν καθεδεῖ δῆτ' ἐνθαδί, γάστρων;
 Δι. ἰδοῦ.
 Χα. οὐκουν προβαλεῖ τῷ χεῖρε κἀκτενεῖς;
 Δι. ἰδοῦ.
 Χα. οὐ μὴ φλυαρήσεις ἔχων, ἀλλ' ἀντιβὰς
 ἐλᾶς προθύμως.
 Δι. κᾶτα πῶς δυνήσομαι
 ἄπειρος ἀθαλάττευτος ἀσαλαμίνιος
 205 ὦν εἴτ' ἐλαύνειν;
 Χα. ῥᾶστ' ἀκούσει γὰρ μέλη
 κάλλιστ', ἐπειδὴν ἐμβάλης ἄπαξ.
 Δι. τίνων;
 Χα. βατράχων κύκνων θαυμαστά.
 Δι. κατακέλευε δῆ.
 Χα. ὦ ὄπ· ὄπ. ὦ ὄπ· ὄπ.

192 ὀφθαλμιάω: *aan een oogziekte lijden*.

193 περιθρέξει: 2sg. ind. van fut. περιθρέξομαι bij περι-τρέχω *rondrennen, omheen rennen*; οὐκουν περιθρέξει: *wil jij dan wel eens als de wiedeweerga...*

194 Αὐαίνου: vgl. αὐαίνω (*ver*)drogen ('de Steen van Dorrestein').

195 πάνυ: hier *maar al te goed*.

196 οἴμοι: *wee mij!*
τῷ = τίνι (hier ntr).

197 κώπη, ἢ: *handvat*, hier zoals meestal *van een roei-riem*, pars pro toto voor *roei-riem*; ἐπὶ τὴν κώπην: *aan de riem(en)* – maar de landrot D. denkt ἐπί = *op*.

199 οὔπερ ἐκέλευές με σύ: sc. ἴζειν.

200 καθεδεῖ: 2sg. ind. van fut. καθεδοῦμαι bij καθ-έζω (*gaan*) *zitten*; voor de constructie zie v. 193.

γάστρων. ὁ: *dikbuik, vetzak* (γαστήρ).

ἰδοῦ: *voilà*.

201 προβάλλομαι: *voor zich uitsteken*.
ἐκτενῶ: fut. bij ἐκτείνω, *uitstrekken*.

202 φλυαρέω: *grappen maken, de clown uithangen*.
ἔχων + hoofdwerkwoord: *doorgaan met*.

ἀντιβαίνω: *zich schrap zetten*.

203 ἐλάω: fut. bij ἐλαύνω, hier *roeien*.

προθύμως: *ijverig, vurig*.

204 ἄπειρος: *onervaren*.

ἀθαλάττωτος/ἀθαλαττευτος: *die niet op zee gevaren heeft, landrot*.

ἀσαλαμίνιος: 'niet-gesalamineerd', *die niet heeft meegedaan aan de slag bij Salamis*.

205 ῥᾶστα: superlativus bij adv. ῥαδίως, *gemakkelijk*.

ἀκούσομαι: fut. dor. bij ἀκούω.

μέλος, τό: *lied*.

206 ἐμβάλης: sc. τῷ χεῖρε τῇ κώπη, *je handen aan de riemen hebt geslagen*.

τίνων: sc. ἀκούσομαι τὰ μέλη.

207 κύκνος, ὁ: *zwaan; zwaan-kickers*: zingende kikkers.
θαυμαστός: *wonderlijk*.

κατακέλευω: *de maat aangeven* (aan roeiers).

ΒΑΤΡΑΧΟΙ

- 210 βρεκεκεκέξ κοὰξ κοάξ.
βρεκεκεκέξ κοὰξ κοάξ.
λιμναῖα κρηνῶν τέκνα,
ξύναυλον ὕμνων βοὰν
φθειγξώμεθ' εὐγηρυν ἐμὰν ἀοιδάν,
κοὰξ κοάξ,
215 ἦν ἀμφὶ Νυσηῖον
Διὸς Διόνυσον ἐν
λίμναισιν ἰαχήσαμεν,
ἠνίχ' ὁ κραιπαλόκωμος
219a τοῖς ἱεροῖσι Χύτροις χω-
219b ρεῖ κατ' ἐμὸν τέμενος λαῶν ὄχλος.
220 βρεκεκεκέξ κοὰξ κοάξ.
Δι. ἐγὼ δέ γ' ἀλγεῖν ἄρχομαι
τὸν ὄρρον, ᾧ κοὰξ κοάξ.
Χο. βρεκεκεκέξ κοὰξ κοάξ.
Δι. ὑμῖν δ' ἴσως οὐδὲν μέλει.
225 Χο. βρεκεκεκέξ κοὰξ κοάξ.
Δι. ἀλλ' ἐξόλοισθ' αὐτῷ κοάξ·
οὐδὲν γὰρ ἐστ' ἄλλ' ἢ κοάξ.
Χο. εἰκότως γ', ᾧ πολλὰ πράττων.
ἐμὲ γὰρ ἔστερξαν εὐλυροί τε Μοῦσαι
230 καὶ κεροβάτας Πὰν ὁ καλαμόφθογγα παίζων,
231/2 προσεπιτέρπεται δ' ὁ φορμικτὰς Ἀπόλλων
233 ἔνεκα δόνακος, ὃν ὑπολύριον
ἔνυδρον ἐν λίμναις τρέφω.
235 βρεκεκεκέξ κοὰξ κοάξ.

209-268. *Kikkerlied*

- 211 λιμναῖος: *in poelen, meren, moerassen levend* (ἡ λίμνη).
κρήνη, ἡ: *bron*.
212 ξύναυλος *in samenklank met de fluit* (αὐλός), *mec*
algemeen in samenklank, harmonieus.
213 εὐγηρυς *welluidend* (ὁ γῆρυς *stemgeluid*).
215 ἀμφί: *in deze context ter ere van*.
217 Λίμναι, αἰ: *wijk van Athene bij de Akropolis*.
ἰαχέω (οοκ ἰάχω): *luid doen klinken*.
218 ἠνίχ' < ἠνίκα: *ten tijde dat, wanneer, toen*.
κραιπαλόκωμος: *dronken rondzuiwend* (κραι-
παλάω *dronken rondzwerfen, κῶμος optocht*)
219 Χύτροι, οἰ: *Pottenfeest, de derde dag van de Ἀνθ-*
εστήρια, waarop aan de onderaardse goden offer-
gaven in potten gebracht werden.
219a τέμενος, τό: *heilig domein*.
222 ὄρρος, ὁ: *achterste, kont*.
226 αὐτῷ κοάξ: *met gekwaak en al*.
227 ἐστ' < ἐστέ.
228 πολλὰ πράττων, ὁ: *bemoelial*.
229 στέργω: *liefhebben*.
εὐλυρος: *met schone lier*.
230 κεροβάτας, ὁ: *op hoorn (κέρας), i.e. op bokspoten*
gaand (βαίνω).
καλαμό-φθογγος: *op de rietfluit geblazen* (sc. μέλη).
231 προσ-επι-τέρπομαι: *zich bovendien verheugen*.
φορμικτὰς, ὁ: *citerspeler*.
233 δόναξ, -ακος, ὁ: *riet* (meton. [*herders*]fluit).
ὑπο-λύριος: *zich onder de lier bevindend, hier als*
klankbodem.
234 ἔνυδρος: *in het water* (ὑδωρ) *groeïend*.

	Δι.	ἐγὼ δὲ φλυκταίνας γ' ἔχω, χῶ πρωκτὸς ἰδίει πάλαι, κᾶτ' αὐτίκ' ἐκκύψας ἐρεῖ—
	Χο.	βρεκεκεκέξ κοᾶξ κοᾶξ.
240	Δι.	ἀλλ' ὦ φιλωδὸν γένος, παύσασθε.
242a	Χο.	μᾶλλον μὲν οὔν φθεγξόμεσθ', εἰ δὴ ποτ' εὐ-
242b		ηλίοις ἐν ἀμέραισιν ἠλάμεσθα διὰ κυπείρου καὶ φλέω, χαίροντες ᾠδῆς
245		πολυκόλυμβοισι μέλεσιν, ἢ Διὸς φεύγοντες ὄμβρον ἔνυδρον ἐν βυθῷ χορείαν αἰόλαν ἐφθεγξάμεσθα πομφολυγοπαφλάσμασιν.
250	Δι.	βρεκεκεκέξ κοᾶξ κοᾶξ. τουτὶ παρ' ὑμῶν λαμβάνω.
	Χο.	δεινὰ τᾶρα πεισόμεσθα.
253/4	Δι.	δεινότερα δ' ἔγωγ', ἐλαύνων εἰ διαρραγήσομαι.
255	Χο.	βρεκεκεκέξ κοᾶξ κοᾶξ.
	Δι.	οἰμῶζετ'· οὐ γάρ μοι μέλει.
258a	Χο.	ἀλλὰ μὴν κεκραξόμεσθ' αὖ ὅπόσον ἢ φάρυξ ἂν ἡμῶν
258b		χανδάνη δι' ἡμέρας· βρεκεκεκέξ κοᾶξ κοᾶξ. τούτῳ γὰρ οὐ νικήσετε.
260	Δι.	βρεκεκεκέξ κοᾶξ κοᾶξ. τούτῳ γὰρ οὐ νικήσετε.

236 φλύκταινα, ἢ: *blaar*.

237 χῶ < καὶ ὄ.

πρωκτὸς, ὄ: *achterste, kont*.

ἰδίω: *zweeten*.

238 ἐκ-κύπτω: *opduiken, eruit kijken* (v.l. ἐγ-κύπτω: *neerbukken*).

240 φιλ-ωδός: *zanglustig*.

242 φθεγξόμεσθ(α) = φθεγξόμεθα.

εὐ-ἥλιος: *zonnig*.

243 ἠλάμεσθα = ἠλάμεθα, van aor. ἠλάμην bij ἄλλομαι *springen*.

κύπειρος, ὄ: *cypergras*.

244a φλέω, ὄ: een op vochtige plaatsen groeiend soort *baardgras*.

ᾠδή, ἢ: *gezang, ode*.

245 πολυ-κόλυμπος: *dikwijls duikend* (d.w.z. dikwijls door duiken onderbroken).

μέλος, τό: *lied, lyrisch gedicht, melodie*.

246 ὄμβρος, ὄ: *regen*.

247 βυθός, ὄ: *diepte*.

χορεία, ἢ: *dans met muziek en zang; danslied*.

248 αἰόλος: *beweeglijk; veranderlijk, gevarieerd*.

249 πομφολυγο-πάφλαγμα, τό: *het gedruis van ophorrende waterbellen*.

252 τᾶρα < τοι ἄρα.

254 ἐλαύνω: *hier roeien*.

255 διαρραγήσομαι: fut. bij διαρρήγνυμαι *breken* (intr.), *barsten*.

258a κεκραξόμεαι: fut. (ex.) bij pf. κέκραγα bij κράζω *schreeuwen, luid roepen* (vgl. ook 264).

258b φάρυ(γ), ἢ: *keel, keelgat*.

259 χανδάνω: *omvatten, bevatten*.

δι' ἡμέρας: *de hele dag lang*.

- Χο. οὐδὲ μὴν ἡμᾶς σὺ πάντως.
 Δι. οὐδὲ μὴν ὑμεῖς γ' ἐμέ
 οὐδέποτε· κεκράξομαι γὰρ
 265 κᾶν με δῆ δι' ἡμέρας, ἔ-
 ως ἂν ὑμῶν ἐπικρατήσω τῷ κοάξι.
 βρεκεκεκέξ κοάξ κοάξ.
- ἔμελλον ἄρα παύσειν ποθ' ὑμᾶς τοῦ κοάξ.
 Χα. ὦ παῦε, παῦε, παραβαλοῦ τῷ κωπίῳ.
 270 ἔκβαιν', ἀπόδος τὸν ναῦλον.
 Δι. ἔχε δὴ τῷβολῶ.
 ὁ Ξανθίας. ποῦ Ξανθίας; ἢ Ξανθία.
 Ξα. ἰαῦ.
 Δι. βάδιζε δεῦρο.
 Ξα. χαῖρ', ὦ δέσποτα.
 Δι. τί ἐστι τάνταυθοῖ;
 Ξα. σκότος καὶ βόρβωρος.
 Δι. κατειῖδες οὖν που τοὺς πατραλοίας αὐτόθι
 275 καὶ τοὺς ἐπιόρκους, οὓς ἔλεγεν ἡμῖν;
 Ξα. σὺ δ' οὔ;
 Δι. νῆ τὸν Ποσειδῶ ἴγωγε, καὶ νυνὶ γ' ὀρῶ.
 ἄγε δὴ, τί δρῶμεν;
 Ξα. προιέναι βέλτιστα νῶν,
 ὡς οὔτος ὁ τόπος ἐστὶν οὔ τὰ θηρία
 τὰ δεῖν' ἔφασκ' ἐκεῖνος.
 Δι. ὡς οἰμώξεται.
 280 ἠλαζονεύεθ' ἵνα φοβηθεῖην ἐγώ,
 εἰδῶς με μάχιμον ὄντα, φιλοτιμούμενος.
 οὐδὲν γὰρ οὔτω γαῦρόν ἐσθ' ὡς Ἡρακλῆς.
 ἐγὼ δέ γ' εὐξαίμην ἂν ἐντυχεῖν τι
 λαβεῖν τ' ἀγώνισμ' ἄξιόν τι τῆς ὁδοῦ.

269-315. Eerste episodion

- 269 κωπίον, τό: *roeispaantje*, diminutivum bij ἡ κώπη (vgl. 197).
 ἐκβαίνω: *uitstappen*.
 270 ἀπόδος: 2sg. imper. aor. act. bij ἀποδίδωμι, *betalen*.
 ναῦλος, ὁ (of ναῦλον, τό): *veergeld*.
 ἔχε δὴ: *pak aan dan*.
 τῷβολῶ = τῷ ὀβολῶ.
 271 ἦ: uitroep, *hé daar! johoe!*
 273 τάνταυθοῖ < τὰ ἐνταυθοῖ, *de dingen daar*.
 274 πατρ-αλοίας, ὁ: lett. *die zijn vader slaat*, als t.t. *vadermoordenaar* (vgl. 149).
 αὐτόθι: *ter plekke*, d.w.z. *daarginds*.

- 275 σὺ δ' οὔ: *jij dan niet?* X. wijst op het publiek.
 277 νῶν: dat. du. pron. personale 1e pers., *voor ons* 2
 278 οὔ: *waar*, relativum.
 θηρίον, τό: *monster*.
 279 ἔφασκ(ε): sc. εἶναι.
 ὡς οἰμώξεται: *naar de duivel met hem!*
 280 ἀλαζονεύομαι: *snoeven, overdrijven* (ἀλαζῶν).
 281 μάχιμος: *krijgslustig, krijgshaftig, dapper*.
 φιλοτιμέομαι: *eerzuchtig zijn, jaloers zijn*.
 282 γαῦρος: *trots, negatief vervaard*.
 283 ἐντυγχάνω τι: *tegenkomen*.
 284 ἀγώνισμα, τό: *wedstrijd, uitdaging, beproeving* (zoals de Werken van Herakles).
 ἄξιος τιος: *iets waard(ig), rechtvaardigend*.

- 285 Ζα. νῆ τὸν Δία· καὶ μὴν αἰσθάνομαι φόφου τινός.
 Δι. ποῦ ποῦ 'στ';
 Ζα. ὄπισθεν.
 Δι. ἐξόπισθέ νυν ἴθι.
 Ζα. ἀλλ' ἔστιν ἐν τῷ πρόσθε.
 Δι. πρόσθε νυν ἴθι.
 Ζα. καὶ μὴν ὀρῶ νῆ τὸν Δία θηρίον μέγα.
 Δι. ποῖόν τι;
 Ζα. δεινόν. παντοδαπὸν γοῦν γίγνεται·
 290 τοτὲ μὲν γε βοῦς, νυνὶ δ' ὀρεύς, τοτὲ δ' αὖ γυνὴ
 ὠραιότατη τις.
 Δι. ποῦ 'στι; φέρ' ἐπ' αὐτὴν ἴω.
 Ζα. ἀλλ' οὐκέτ' αὖ γυνὴ 'στιν, ἀλλ' ἤδη κύων.
 Δι. Ἕμπουσα τοίνυν ἐστί.
 Ζα. πυρὶ γοῦν λάμπεται
 ἅπαν τὸ πρόσωπον.
 Δι. καὶ σκέλος χαλκοῦν ἔχει;
 295 Ζα. νῆ τὸν Ποσειδῶ, καὶ βολίτινον θάτερον,
 σάφ' ἴσθι.
 Δι. ποῖ δῆτ' ἂν τραποίμην;
 Ζα. ποῖ δ' ἐγώ;
 Δι. ἱερεῦ, διαφύλαξόν μ', ἴν' ᾧ σοι ξυμπότης.
 Ζα. ἀπολούμεθ', ᾧναξ Ἡράκλεις.
 Δι. οὐ μὴ καλεῖς μ',
 ᾧνθρωφ', ἱκετεύω, μηδὲ κατερεῖς τοῦνομα.
 300 Ζα. Διόνυσε τοίνυν.
 Δι. τοῦτ' ἔθ' ἦττον θάτερου.

285 φόφος, ὁ: *gedruis, kabaal*.

286 ἐξόπισθε(ν): *van achteren, aan de achterkant, achterop*.

287 πρόσθε: *ervoor, aan de voorkant, voorop*; ἐν τῷ πρόσθε: *aan de voorkant, voor ons*.

289 παντοδαπὸς γίγνεσθαι: *allerlei gedaanten aannemen*.

γοῦν: *tenminste, in ieder geval*.

290 ὀρεύς, ὁ: *muildier, muilezel*.

291 ὠραῖος: *rijp, jeugdig, mooi, bekoorlijk*.

293 Ἕμπουσα: een door Hecate gezonden monster, traditioneel voorgesteld met een ezelspoot.

294 σκέλος, τό: *poet*.

295 Ποσειδῶ = Ποσειδῶνα (vgl. κρείττω, etc.).

βολίτινος: *van mest, stront, drek*.

θάτερον = τὸ ἕτερον.

296 σάφ' ἴσθι: *weet dat duidelijk, i.e. om precies te zijn*.

ποῖ: *waarheen?*

297 ἱερεῦ: de priester van Dionysos zat bij de Dionysia-

opvoeringen op de eerste rij.

διαφυλάττω: *redden, beschermen*.

συμπότης: *drinkgenoot*. Bedoeld lijkt: 'anders kun je straks niet meer met me drinken', of 'dan gaan we straks samen wat drinken (en ik betaal).'

298 ἀπολοῦμαι: fut. bij ἀπόλλυμαι.

ᾧναξ < ᾧ ἄναξ.

299 ᾧνθρωφ' < ᾧ ἄνθρωπε.

κατ-ερῶ: fut. bij (aor.) κατ-εἶπον *openlijk zeggen, uitspreken*.

Herakles werd aangeroepen als afwender van kwaad – een rol die Dionysos-Herakles liever niet op zich wil nemen. Daarnaast lijkt te worden gespeeld met het volksgeloof dat een geest macht over je krijgt als hij je naam weet.

300 ἔθ' < ἔτι.

ἦττον: adv. acc. ntr. *minder*.

θάτερου = τοῦ ἑτέρου (sc. ὀνόματος).

- Ζα. ἴθ' ἤπερ ἔρχει. δεῦρο δεῦρ', ὦ δέσποτα.
 Δι. τί δ' ἐστί;
 Ζα. θάρρει· πάντ' ἀγαθὰ πεπράγαμεν,
 ἔξεστί θ' ὥσπερ Ἑγέλοχος ἡμῖν λέγειν·
 "ἐκ κυμάτων γὰρ αὖθις αὖ γαλῆν ὀρῶ."
 305 Ἥμπουσα φρούδη.
 Δι. κατόμοσον.
 Ζα. νῆ τὸν Δία.
 Δι. καῦθις κατόμοσον.
 Ζα. νῆ Δί'.
 Δι. ὄμοσον.
 Ζα. νῆ Δία.
 Δι. οἴμοι τάλας, ὡς ὠχρίασ' αὐτήν ἰδών.
 Ζα. ὀδί δὲ δείσας ὑπερεπυρρίασέ σου.
 Δι. οἴμοι, πόθεν μοι τὰ κακὰ ταυτὶ προσέπεσεν;
 310 τίν' αἰτιάσομαι θεῶν μ' ἀπολλύναι;
 αἰθέρα Διὸς δωμάτιον ἢ Χρόνου πόδα.
 Ζα. οὔτος.
 Δι. τί ἐστίν;
 Ζα. οὐ κατήκουσας;
 Δι. τίνος;
 Ζα. αὐλῶν πνοῆς.
 Δι. ἔγωγε, καὶ δάδων γέ με
 αὔρα τις εἰσέπνευσε μυστικωτάτη.
 315 ἀλλ' ἠρεμεῖ πτήξαντες ἀκροασώμεθα.
 ΧΟΡΟΣ
 Ἰακχ', ὦ Ἰακχε.
 Ἰακχ', ὦ Ἰακχε.
 Ζα. τοῦτ' ἔστ' ἐκεῖν', ὦ δέσποθ'· οἱ μεμυημένοι

- 301 ἴθι ἤπερ ἔρχει: gesproken tot het (denkbeeldige) monster, *ga waarheen je gaat*, een rituele uitbaningsformule.
 302 πάντ' ἀγαθὰ πεπράγαμεν: *alles is goed voor ons afgelopen*.
 304 γαλῆ, ἡ wezel; Hegelochos, protagonist in Euripides' *Orestes*, had moeten zeggen γαλήν' = γαληνά: *kalm*, v.d. zee (*Or.* 408), d.w.z. 'ik zie dat de zee weer kalm/bedaard is' ('weer kalf/behaard is').
 305 ἡμπουσα < ἡ Ἐμπουσα.
 φρούδος: *verdwenen, er vandoor*.
 κατόμυμι: *met een eed bevestigen, zweren (dat iets het geval is)*.
 307 ὠχρίασα: aor. bij ὠχρίαω *bleek (ὠχρός) worden*.
 308 ὀδί: X. wijst op Dionysos' safraangele χίτων.
 ὑπερ-πυρρίαω: *geelbruin (πυρρός) zien, nog meer*

- dan of over/voor*.
 309 προσπίπτω: *ten deel vallen*.
 312 οὔτος: de sprekersverdeling in 312-15 is onzeker; misschien roept X./D. hier de fluitspeler (*hé, jij daar*) maar denkt D./X. dat hij aangesproken is.
 κατ-ακούω: *opmerken, notie nemen van*.
 313 δάς (< δαίς), δάδος, ἡ, *fakkel*.
 αὔρα, ἡ: *luchtstroom, tocht, wind, koeltje*.
 μυστικός: *mystisch, bij de mysteriën horend*.
 315 ἠρεμ(ε)ί = ἠρέμα, adv. bij ἠρεμός: *zacht, rustig, stil, kalm*.
 πτήσσω: *wegduiken, zich verschuilen*.
 ἀκροάομαι: *aandachtig luisteren, toehoren*.

316-459. *Parodos*

- 318 τοῦτ' ἔστ' ἐκεῖνο: *daar zul je het hebben*.

		ένταυθά που παίζουσιν, οὐς ἔφραζε νῶν.		
320		ἄδουσι γοῦν τὸν Ἴακχον ὄνπερ δι' ἀγορᾶς.		
	Δι.	κάμοι δοκοῦσιν. ἤσυχίαν τοίνυν ἄγειν βέλτιστόν ἐστιν, ὡς ἂν εἰδῶμεν σαφῶς.		
	Χο.	Ἴακχ', ὦ πολυτίμητ' ἐν ἔδραις ἐνθάδε ναίων,	στρ.	
325		Ἴακχ', ὦ Ἴακχε, ἔλθε τόνδ' ἀνὰ λειμῶνα χορεύσων όσίους εἰς θιασώτας, πολύκαρπον μὲν τινάσσω περὶ κρατὶ σῶ βρύοντα		
330/1		στέφανον μύρτων, θρασεῖ δ' ἐγκατακρούων ποδὶ τὰν ἀκόλαστον φιλοπαίγμονα τήν.		
334/5		Χαρίτων πλεῖστον ἔχουσαν μέρος, ἀγνήν, ἱεράν όσίοις μύσταις χορείαν.		
	Ζα.	ὦ πότνια πολυτίμητε Δήμητρος κόρη, ὡς ἠδύ μοι προσέπνευσε χοιρείων κρεῶν.		
	Δι.	οὔκουν ἀτρέμ' ἔξεις, ἦν τι καὶ χορδῆς λάβης;		
340/1	Χο.	ἔγειρε ὦ φλογέας λαπμάδας τὲν χερσὶ γὰρ ἦκεις τινάσσωντ Ἴακχ', ὦ Ἴακχε,	αντ.	
		νυκτέρου τελετῆς φωσφόρος ἀστήρ. φλογὶ φέγγεται δὲ λειμῶν·		
345		γόνυ πάλλεται γερόντων· ἀποσεύονται δὲ λύπας		
347/8		χρονίους δ' ἐτῶν παλαιῶν ἐνιαυτοὺς		
319		νῶν: dat. du. pron. personale 1e pers. <i>aan ons beiden</i> .	338	προσπνεῖ τιμι τινος: <i>de geur van iets waait iemand tegemoet</i> . χοίρειος: <i>varkens-</i> (ὄ/ἠ χοῖρος); varkens waren het gebruikelijke offer voor Demeter.
320		δι' ἀγορᾶς: of liever Διαγόρας? Zie Dover, Sommerstein, Stanford.	339	ἀτρέμα: adv. <i>onbeweeglijk, rustig</i> ; ἀτρέμα ἔχειν: <i>zich rustig houden</i> .
322		εἰδῶμεν: 1pl. coni. bij οἶδα.		χορδῆ, ἠ: <i>darm, vandaar worst</i> ; voor de zin van de frase zie Dover.
324		ἔδρα, ἠ: <i>zit-, woon-, verblijfplaats</i> . πολυτίμητ' < πολυτίμητε: πολυ-τίμητος <i>zeer geëerd</i> .	340	φλόγεος: <i>vlammend</i> .
327		θιασώτης, ὄ: <i>deelnemer aan een θίασος</i> (vgl. 156).	342	νύκτερος = νυκτερινός: <i>nachtelijk, in de nacht</i> . τελετή, ἠ: <i>inwijding in geheime cultus, mysteriën</i> . φωσ-φόρος <i>lichtbrengend</i> .
328		πολύκαρπος: <i>rijk aan vruchten</i> .	344	φλόξ, φλογός, ἠ: <i>vlam, vuur, gloed</i> . φέγγομαι: <i>verlicht worden</i> (vgl. 350).
329		βρύω: <i>zwellen, vol zijn (van, τινος)</i> . μύρτον, τό: <i>myrtebes, of μύρτος, ὄ: myrte</i> .	345	πάλλω: <i>zwaaien, schudden</i> ; πάλλομαι <i>zich onstuimig bewegen, springen</i> .
330		ἐγ-κατα-κρούω: <i>vaststampen, i.e. stampend dansen</i> .	347	χρόνιος: (1) <i>gedurende lange tijd, langdurig</i> ; (2) <i>na lange tijd, eindelijk</i> .
332		ἀκόλαστος: <i>ongestraft; losbandig</i> (κολάζω).		
333		φιλο-παίγμων: <i>speels, vrolijk</i> . τίμη, ἠ: hier <i>eerbewijs, eerbetoon</i> .		
336		μύστης, ὄ: <i>ingewijde, in het bijzonder in de Eleusinische mysteriën</i> .		
337		πολυτίμητος: <i>zeer-, hooggeëerd</i> .		

- 350 ἱερᾶς ὑπὸ τιμῆς.
σὺ δὲ λαμπάδι φέγγων
προβάδην ἔξαγ' ἐπ' ἀνθηρὸν ἔλειον δάπεδον
χοροποιόν, μάκαρ, ἦβαν.
- 355 εὐφημεῖν χρή κάξιστασθαι τοῖς ἡμετέροισι χοροῖσιν,
ὅστις ἄπειρος τοιῶνδε λόγων ἢ γνώμην μὴ καθαρεύει,
ἢ γενναίων ὄργια Μουσῶν μήτ' εἶδεν μήτ' ἐχόρευσεν,
μηδὲ Κρατίνου τοῦ ταυροφάγου γλώττης Βακχεῖ ἔτελέσθη,
ἢ βωμολόχοις ἔπεσιν χαίρει μὴ ἔν καιρῷ τοῦτο ποιούσιν,
ἢ στάσιν ἐχθρὰν μὴ καταλύει μηδ' εὐκόλος ἐστί πολίταις,
360 ἀλλ' ἀνεγείρει καὶ ῥιπίζει κερδῶν ἰδίων ἐπιθυμῶν,
ἢ τῆς πόλεως χειμαζομένης ἄρχων καταδωροδοκεῖται,
ἢ προδίδωσιν φρούριον ἢ ναῦς, ἢ τὰ πόρρητ' ἀποπέμπει
ἐξ Αἰγίνης Θωρυκίων ὦν εἰκοστολόγος κακοδαίμων,
ἄσκώματα καὶ λῖνα καὶ πίτταν διαπέμπων εἰς Ἐπίδαυρον,
365 ἢ χρήματα ταῖς τῶν ἀντιπάλων ναυσὶν παρέχειν τινὰ πείθει,
ἢ κατατιλᾷ τῶν Ἑκατείων κυκλίοισι χοροῖσιν ὑπάδων,
ἢ τοὺς μισθοὺς τῶν ποιητῶν ῥήτωρ ὦν εἶτ' ἀποτρῶγει,

350 φέγγω: *licht geven* (vgl. 344)

351 προβάδην: *adv. vooruitgaand* (προβαίνω).

ἀνθηρός: *bloeiend, fris* (ἀνθέω, ἄνθος).

ἔλειος: *van het moeras* (ἔλος).

δάπεδον, τό: *bodem, grond, vlakte*.

352 χορο-ποιός: *de reidans tot stand brengend, - leidend, het koor vormend*.

354 εὐφημέω: (religieus) *goed spreken = zwijgen*.

ἔξισταμαι τινος: *uit de weg gaan, plaats maken voor*.

355 καθαρεύω: *rein* (καθαρός) *zijn*.

356 ὄργια, τά: *geheime eredienst, mysteriën*.

χορεύω: *aan een koor deelnemen*, d.w.z. *dansen en zingen*.

357 Κρατῖνος: een befaamde komedie-dichter uit de generatie voor Aristophanes.

ταυροφάγος: *stieren-etend*.

Βακχεῖον, τό: *uitgelaten feest/ritueel ter ere van Bacchus*.

ἔτελέσθη: aor. pass. bij τελέω, *inwijden*.

358 βωμολόχος: *van de ordinaire grappenmaker*, d.w.z. *grof, flauw, gemeen* (oorspr. van bedelaars die zich verzamelen bij de altaren).

μη ἐν καιρῷ: *niet opportuun*.

359 στάσις, ἡ: *burgertwist, interne politieke onrust*.

εὐκόλος: *mild, aardig, gemakkelijk*.

360 ἀνεγείρω: *opwekken, metaf. stoken*.

ῥιπίζω: *aanwakkeren*.

ἐπιθυμέω τινος: *streven naar*.

361 χειμάζομαι: *in storm/slecht weer* (d.w.z. *problemen, nood*) *verkeren*.

ἄρχων: *praedicatief, als archont*.

κατα-δωροδοκέομαι: *zich laten omkopen* (δῶρα, δέχομαι).

362 προδίδωμι: *prijsgiven, verraden*.

φρούριον, τό: *versterkte plaats, fort, garnizoen*.

τὰ πόρρητ' < τὰ ἀπόρρητα, *de verboden, geheime dingen*, d.w.z. *zaken die niet mochten worden uitgevoerd* (staatsgeheimen of goederen waarvoor im- en exportrestricties golden, smokkelwaar).

ἀποπέμπει: *hier smokkelen uit*.

363 εἰκοστολόγος: *belastingpachter, inner van invoerrechten*, nl. de eikostή, een belasting van 5% (een 20e deel) op alle goederen die per zee binnen de Attische zeebond vervoerd werden.

364 ἄσκωμα, τό: *dolvoering, leren bekleding van de dol*

waarop de roeiriemen rusten.

λῖνον, τό: *vlas, linnen*; hier *zeildoek*.

πίττα, ἡ: *pek, teer*.

διαπέμπω: *doorvoeren* (d.w.z. *importeren in Athene maar dan doorverkopen naar Epidaurus*).

365 χρήματα παρέχω τινι: *geld fourneren voor, investeren in*.

ἀντίπαλοι, οἱ: *de tegenstanders, de vijand*.

366 κατα-τιλάω τινος: *iets bevuilden*.

Ἑκάταιον, τό: *Hekate-schrijn, -paal*.

κύκλιος χορός: *cirkelvormig koor*, bij het opvoeren van dithyramben.

ὑπ-ᾶδω: *als begeleiding zingen bij*.

367 μισθός, ό: *gage, loon*.

ἀπο-τρῶγω *afknagen*, metaf. *beknibbelen op*.

		κωμωδηθεῖς ἐν ταῖς πατρίοις τελεταῖς ταῖς τοῦ Διονύσου. τούτοις αὐδῶ καῦθις ἀπαυδῶ καῦθις τὸ τρίτον μάλ' ἀπαυδῶ ἐξίστασθαι μύσταισι χοροῖς· ὑμεῖς δ' ἀνεγείρετε μολπήν καὶ παννουχίδας τὰς ἡμετέρας αἰ τῆδε πρέπουσιν ἑορτῆ.	
370	—	χώρει νυν πᾶς ἀνδρείως εἰς τοὺς εὐανθεῖς κόλπους λειμώνων ἐγκρούων 374a 374b 375 κἀπισκώπτων καὶ παίζων καὶ χλευάζων· ἡρίστηται δ' ἐξαρκούντως.	στρ.
		ἀλλ' ἔμβα χῶπως ἀρεῖς τὴν Σώτειραν γενναίως τῆ φωνῆ μολπάζων, 380 ἢ τὴν χώραν σώσειν φήσ' εἰς τὰς ὥρας, κἂν Θωρυκίων μὴ βούληται.	αντ.
	—	ἄγε νυν ἑτέραν ὕμνων ἰδέαν τὴν καρποφόρον βασίλειαν, Δήμητρα θεάν, ἐπικοσμοῦντες ζαθείαις μολπαῖς κελαδεῖτε.	
385a 385b	—	Δήμητερ, ἀγνῶν ὀργίων ἄνασσα, συμπαραστάτει, καὶ σῶζε τὸν σαυτῆς χορόν· καὶ μ' ἀσφαλῶς πανήμερον παῖσαί τε καὶ χορεῦσαι.	στρ.
390		καὶ πολλὰ μὲν γέλοιά μ' εἰ πεῖν, πολλὰ δὲ σπουδαῖα, καὶ	
368	κωμωδέω: <i>bespotten</i> . τελεταί, αἰ: (<i>inwijdings</i>) <i>riten</i> , <i>religieus feest</i> .	376 ἡρίστηται: pf. med. bij ἀριστάω, <i>het ontbijt/de lunch</i> (ἄριστον) <i>gebruiken</i> . ἐξαρκούντως: adv. <i>voldoende</i> (ἐξ-αρκέω).	
369	καῦθις < καὶ αὔθις. ἀπαυδάω: hier <i>gebieden</i> , <i>sommeren</i> (meestal <i>verbieden</i> , met met μῆ).	377 ἔμβα = ἔμβηθι, 2sg. imper. van aor. ἐνέβην bij ἐμβαίνω <i>voortgaan</i> . ἀρῶ: fut. bij αἴρω <i>optillen</i> , metaf. <i>verheerlijken</i> .	
370	μολπή, ἡ: <i>spel met zang en dans</i> .	379 μολπάζω: <i>bezingen</i> .	
371	παννουχίς, -ιδος, ἡ <i>nachtelijk feest</i> .	381 εἰς τὰς ὥρας: <i>van seizoen tot seizoen</i> , d.w.z. <i>voortdurend</i> .	
372	πρέπω τι: hier <i>gepast zijn bij</i> . ἑορτή, ἡ: <i>feest</i> .	383 ἐπικοσμέω: <i>versieren</i> , metaf. <i>verheerlijken</i> , <i>eren</i> . ζά-θεος: <i>zeer goddelijk</i> , <i>zeer heilig</i> . κελαδέω: <i>kabaal maken</i> .	
373	εὐ-ανθής: <i>rijkbloeiend</i> , <i>welig</i> , <i>bloemrijk</i> (ἄνθος). κόλπος, ὁ: <i>boezem</i> , <i>schoot</i> .	385 ἄνασσα: fem. bij ἄναξ (*ἄνακ-γα). συμ-παρα-στατέω: <i>mede bijstaan</i> .	
374	ἐγκρούω: <i>stampend dansen</i> (vgl. 330).	387 παν-ήμερος: <i>de gehele dag</i> (<i>durend/doend</i>).	
375	κἀπι- < καὶ ἐπι-. ἐπισκώπτω: <i>erbij spotten</i> . χλευάζω: <i>spotten</i> , <i>schertsen</i> .		

τῆς σῆς ἑορτῆς ἀξίως
παίσαντα καὶ σκώψαντα νι-
κήσαντα ταινιοῦσθαι.

- ἄγ' εἶά νυν
395 καὶ τὸν ὠραῖον θεὸν παρακαλεῖτε δεῦρο
396/7 ὠδαῖσι, τὸν ξυνέμπορον τῆσδε τῆς χορείας.
- Ἰακχε πολυτίμητε, μέλος ἑορτῆς στρ.
ἦδιστον εὐρών, δεῦρο συνακολούθει
400 πρὸς τὴν θεὸν
καὶ δεῖξον ὡς ἄνευ πόνου
πολλὴν ὁδὸν περαίνεις.
Ἰακχε φιλοχορευτά, συμπρόπεμπε με.
- 405 σὺ γὰρ κατεσχίσω μὲν ἐπὶ γέλωτι ἀντ. α'
κάπ' εὐτελεία τόδε τὸ σανδαλίσκον
καὶ τὸ ράκος,
κάξηῦρες ὥστ' ἀζημίους
παίξειν τε καὶ χορεύειν.
Ἰακχε φιλοχορευτά, συμπρόπεμπε με.
- 410 καὶ γὰρ παραβλέψας τι μειρακίσκης ἀντ. β'
νυνδὴ κατεῖδον καὶ μάλ' εὐπροσώπου,
σμπαιστρίας,
χιτωνίου παραρραγέν-
τος τιτθίων προκύψαν·
Ἰακχε φιλοχορευτά, συμπρόπεμπε με.
- 414a Δι. ἐγὼ δ' αἰεί πῶς φιλακόλου-
414b θός εἰμι καὶ μετ' αὐτῆς

393 ταινιόω: *met een lint* (ταινία) *versieren*; ταινιόομαι
een lint of hoofdband (van de overwinnaar) *dragen*.

394 ἄγε εἶα: aansporende oproep, *kom! vooruit!*

396 ξυν-έμπορος: *medepassagier* (op een schip), *reisgenoot*,
meer algemeen deelgenoot.

399 συν-ακολουθέω: *mede volgen*, *mede begeleiden*.

402 περαίνω: *ten einde brengen*; π. ὁδόν: *e. weg afleggen*.

403 φιλο-χορευτής, ὁ: *vriend van de reidans*.

συν-προ-πέμπω: *mede begeleiden*.

404 κατεσχίσω: 2sg. ind. aor. med. bij κατα-σχιζω
splijten, verscheuren.

405 εὐ-τέλεια, ἡ: *goedkoopheid, eenvoud, spaarzaamheid*;
ἐπ' εὐτελεία: *voor de zuinigheid*.

σανδαλίσκον, τό: *sandaaltje* (diminutivum).

406 ράκος, τό: *vod, lomp*.

407 κάξηῦρες < καὶ ἐξ-ἠῦρες.

ἀ-ζήμιος: *zonder repercussies*.

409 παρα-βλέπω: *van opzij zien, een glimp opvangen*.
μειρακίσκη, ἡ: *meisje*.

411 συμ-παιστρία, ἡ: *speelgenote*.

χιτώνιον, τό: *diminutivum bij χιτών*.

412 παρ-ερράγην: aor. v. παρα-ρρήγνυμαι, *opzij*
open gescheurd worden.

τιτθίων, τό: *borstje* (diminutivum bij τιτθός).

προ-κύπτω: *ergens uitsteken, uit komen kijken*.

- 415 παίζων χορεύειν βούλομαι.
 Ζα. κάγωγε πρόσ.
 Χο. βούλεσθε δῆτα κοινῇ
 σκώψωμεν Ἀρχέδημον,
 ὃς ἐπτέτης ὦν οὐκ ἔφυσε φράτερας;
- 420 νυνὶ δὲ δημαγωγεῖ
 ἐν τοῖς ἄνω νεκροῖσιν,
 κᾶστιν τὰ πρῶτα τῆς ἐκεῖ μοχθηρίας.
- τὸν Κλεισθένους δ' ἀκούω
 ἐν ταῖς ταφαῖσι προκτὸν
 τίλλειν ἑαυτοῦ καὶ σπαράττειν τὰς γνάθους·
- 425 κᾶκόπτειτ' ἐγκεκυφώς,
 κᾶκλαε κᾶκεκράγει
 Σεβῖνον ὅστις ἐστὶν Ἀναφλύστιος.
- καὶ Καλλίαν γέ φασιν
 τοῦτον τὸν Ἴπποβίνου
 430 κύσθου λεοντῆν ναυμαχεῖν ἐνημμένον.
- Δι. ἔχοιτ' ἂν οὖν φράσαι νῶν
 Πλούτων' ὅπου ἠθάδ' οἰκεῖ;
 ξένω γὰρ ἐσμεν ἀρτίως ἀφιγμένω.
- Χο. μηδὲν μακρὰν ἀπέλθης,
 435 μηδ' αὖθις ἐπανέρη με,
 ἀλλ' ἴσθ' ἐπ' αὐτὴν τὴν θύραν ἀφιγμένος.
- Δι. αἶροι' ἂν αὖθις, ὦ παῖ.
 Ζα. τουτὶ τί ἦν τὸ πρᾶγμα;
 ἀλλ' ἦ Διὸς Κόρινθος ἐν τοῖς στρώμασιν;

418 ἐπτ-έτης: *zevenjarig*.

φράτηρ, ὁ: *lid van een* φρατρία, *clangenoot*.

423 ταφή, ἡ: *begravenis, begraafplaats, graf*.

424 τίλλω: (*kaal*) *plukken, uittrekken*.

σπαράττω: *verscheuren*.

425 κᾶκόπτειτ' = καὶ ἐκόπητο.

ἐγκεκυφώς: ptc. pf. bij ἐγκύπτω, *voorover bukken, buigen*.

426 κᾶκλαε = καὶ ἔκλαε v. κλάω/κλαίω (*be-*)*wenen*.

κᾶκεκράγει = καὶ ἐκεκράγει PQP bij κράζω *krij-*
sen, schreeuwen.

427 Σεβῖνος: vgl. βινέω *neuken*; vgl. Ἴπποβίνου i.p.v.

ἵπποβίνου v. 429.

Ἀναφλύστιος: uit de deme Ἀνάφλυστος (vgl. ἀναφλάω *masturberen*).

430 κύσθος, ὁ: *kut*.

ἐνημμένον: ptc. pf. med. bij ἐν-άπτω *vastbinden*,
med. *zich aan-, omdoen, hullen in (iets, τι)*.

431 νῶν: gen./dat. dualis bij νῶ *wij beiden*.

434 μακρὰν: adv. (sc. ὁδόν) *ver*.

435 ἐπανέρη: 2sg. coni. aor. M v. ἐπ-αν-ηρόμη v. ἐπ-
ανείρομαι *weer (onder-)vragen*.

437 αἶροι' = αἶροιο (αἶρομαι) sc. τὰ στρώματα.

440	Χο.	χωρεΐτέ νυν	
441/2		ἱερὸν ἀνὰ κύκλον θεᾶς, ἀνθοφόρον ἀν' ἄλλος	
443/4		παίζοντες οἷς μετουσία θεοφιλοῦς ἑορτῆς.	
446/7		ἐγὼ δὲ σὺν ταῖσιν κόραις εἶμι καὶ γυναιξίν, οὗ παννουχίζουσιν θεᾶ, φέγγος ἱερὸν οἴσων.	
	—	χωρῶμεν εἰς πολυρρόδους	στρ.
		λειμῶνας ἀνθεμῶδεις,	
450		τὸν ἡμέτερον τρόπον	
		τὸν καλλιχορώτατον	
		παίζοντες, ὃν ὄλβια	
		Μοῖραι ξυνάγουσιν.	
		μόνοις γὰρ ἡμῖν ἥλιος	ἀντ.
455		καὶ φέγγος ἰλαρόν ἐστιν, ὅσοι μεμυήμεθ' εὐ- σεβῆ τε διήγομεν	
		τρόπον περὶ τοὺς ξένους καὶ τοὺς ἰδιώτας.	
460	Δι.	ἄγε δὴ, τίνα τρόπον τὴν θύραν κόψω; τίνα;	
		πῶς ἐνθάδ' ἄρα κόπτουσιν οὐπιχώριοι;	
	Ζα.	οὐ μὴ διατρίψεις, ἀλλὰ γεῦσαι τῆς θύρας, καθ' Ἡρακλέα τὸ σχῆμα καὶ τὸ λῆμ' ἔχων.	
	Δι.	παῖ παῖ.	
		ΘΥΡΩΡΟΣ	
		τίς οὔτος;	
	Δι.	Ἡρακλῆς ὁ καρτερός.	
465	Θυ.	ὦ βδελυρὲ κἀναίσχυντε καὶ τολμηρὲ σύ καὶ μιαρὲ καὶ παμμίαρε καὶ μιαρῶτατε,	

441/2 ἀνθο-φόρος: *bloeiend*.

ἄλλος, τό: *heilg bos(je)*.

443/4 οἷς μετουσία = οἷς μέτεστιν.

θεοφιλής: *door de goden bemind*.

446 παννουχίζω: *een nachtelijk feest* (παννουχίς, v. 371)
vieren.

φέγγος, τό: *licht, concr. fakkel*.

447 πολύ-ρροδος: *rijk aan rozen* (ρόδος).

449 ἀνθεμῶδης: *bloemrijk*.

460-533 Receptie in de Onderwereld (1)

461 ἐπιχώριοι, οἰ: *landslieden, Eng. locals*.

462 διατρίβω: intr. *tijd stukwrijven, neutr. doorbrengen,*
stukslaan of neg. *verspillen*.

γεύομαί τιος: lett. *proeven van* (voedsel), i.e. *probe-*

ren; gespeeld wordt met Herakles' enorme eetlust.

463 κατά + acc. pers.: *zoals, volgens*.

σχῆμα, τό: *(lichaams)houding, uiterlijk*.

λῆμα, τό: *wil(skracht), lef*.

465 De spreker van de volgende verzen wordt door sommige mss. geïdentificeerd als 'Aiakos, door andere als 'θυρωρός' of 'θεράπων'. Ar. persifleert mogelijk een ontmoeting van Herakles en Aiakos in Euripides' (of Kritias') *Peirithoös*.

βδελυρός: *walgelijk, afschuwelijk, vuil*.

κἀναίσχυντ' = καὶ ἀναίσχυντε; ἀν-αίσχυντος: *schaamteloos, onbeschaamd*.

τολμηρός: *brutaal*.

466 μιαρός: *bezoedled, onrein, smerig*.

- ὄς τὸν κύν' ἡμῶν ἐξελάσας τὸν Κέρβερον
 ἀπῆξας ἄγχων κάποδρὰς ῥῶχου λαβῶν,
 ὄν ἐγὼ ἴφύλαττον. ἀλλὰ νῦν ἔχει μέσος·
 470 τοῖα Στυγὸς σε μελανοκάρδιος πέτρα
 Ἰαχερόντιός τε σκόπελος αἱματοσταγῆς
 φρουροῦσι, Κωκυτοῦ τε περίδρομοι κύνες,
 ἔχιδνά θ' ἑκατογκέφαλος, ἢ τὰ σπλάγχνα σου
 διασπαράξει, πλευμόνων τ' ἀνθάψεται
 475 Ταρτησσία μύραινα, τῷ νεφρῷ δέ σου
 αὐτοῖσιν ἐντέροισιν ἡματωμένω
 διασπᾶσονται Γοργόνες Τειθράσιαι,
 ἐφ' ἃς ἐγὼ δρομαῖον ὀρμήσω πόδα.
 Ζα. οὔτος, τί δέδρακας;
 Δι. ἐγκέχοδα· κάλει θεόν.
 480 Ζα. ὦ καταγέλαστ', οὔκουν ἀναστήσει ταχὺ
 πρὶν τινά σ' ἰδεῖν ἀλλότριον;
 Δι. ἀλλ' ὠρακιῶ.
 ἀλλ' οἶσε πρὸς τὴν καρδίαν μου σπογγιάν.
 Ζα. ἰδοῦ λαβέ· προσθοῦ.
 Δι. ποῦ ἔστιν;
 Ζα. ὦ χρυσοῖ θεοί,
 ἐνταῦθ' ἔχεις τὴν καρδίαν;
 Δι. δείσασα γὰρ
 485 εἰς τὴν κάτω μου κοιλίαν καθεῖρπυσεν.
 Ζα. ἴω δειλότατε θεῶν σὺ κἀνθρώπων.

467 ἐξελάυνω: naar buiten drijven, jagen.

468 ἀπῆξας: 2sg. ind. aor. v. ἀπ-ἄσσω/ἀπ-αίσσω, wegsnellen.

ἄγχω: wurgen.

ἀπέδραν: aor. bij ἀποτρέχω, wegrennen.

οἴχομαι: er vandoor gaan/zijn.

469 ἔχει μέσος: word je bij de middel gehouden (worstel-term), d.w.z. ben je gezien.

470 μελανο-κάρδιος: met zwart i.e. vertoorn hart.

471 σκόπελος, ὄ: klip, rots.

αἱματο-σταγῆς: van bloed druïpend (στάζω).

472 περί-δρομος: rondwarend.

473 ἔχιδνα, ἦ: adder.

ἑκατογκέφαλος: honderdkoppig.

σπλάγχνα, τά: ingewanden.

474 διασπαράττω: uiteen scheuren.

πλευμόνων, ὄ: long.

ἀνθ-ἀπτομαί τινος: aangrijpen, aantasten.

475 μύραινα, ἦ: zee-aal, paling.

νεφρῷ: dualis v. νεφρός, ὄ, nier (wrsch. ook bal).

476 ἔντερον, τό: darm, pl. ingewanden.

ἡματωμένω: ptc. pf. med. bij αἱματώω, doen bloe-

den, bloedig maken.

477 διασπᾶω: uiteen trekken.

478 δρομαῖος: hardlopend, rennend, haastig.

ὀρμάω: in beweging zetten, lanceren, doen snellen.

πόδα: zulke uitdrukkingen met 'voet' zijn typisch voor tragedie en buitengewoon frequent in de stukken van Euripides.

479 ἐγκέχοδα: pf. bij ἐγ-χέζω, 't in zijn broek doen. Dionysos' woorden zijn een parodie op de religieuze formule ἐκκέχεται· κάλει θεόν, er is geplengd: bid tot de god.

480 κατα-γέλαστος: belachelijk.

ἀναστήσομαι: fut. bij ἀνίσταμαι.

481 ἀλλότριος: d.w.z. een buitenstaander.

ὠρακιάω: flauw vallen.

482 οἶσε: 2sg. imper. bij φέρω.

σπογγιά, ἦ: spons.

483 ἰδοῦ: kijk eens, zie hier.

προστίθημι: appliceren, gebruiken.

485 κοιλία, ἦ: holte, hier buik(holte).

καθερπύζω: omlaag kruïpen.

486 δειλός: laf.

- Δι. ἐγώ;
 πῶς δειλὸς ὅστις σπογγιὰν ἤτησά σε;
 οὐκ ἂν ἕτερός γ' αὐτ' εἰργάσατ' ἀνήρ.
- Ξα. ἀλλὰ τί;
- Δι. κατέκειτ' ἂν ὀσφραϊνόμενος, εἶπερ δειλὸς ἦν·
 490 ἐγὼ δ' ἀνέστην καὶ προσέτ' ἀπεψησάμην.
 Ξα. ἀνδρεῖά γ', ὦ Πόσειδον.
 Δι. οἶμαι νῆ Δία.
 σὺ δ' οὐκ ἔδειςας τὸν ψόφον τῶν ῥημάτων
 καὶ τὰς ἀπειλάς;
- Ξα. οὐ μὰ Δί' οὐδ' ἐφρόντισα.
- Δι. ἴθι νυν, ἐπειδὴ ληματίας κἀνδρεῖος εἶ,
 495 σὺ μὲν γενοῦ γῶ τὸ ρόπαλον τουτὶ λαβῶν
 καὶ τὴν λεοντῆν, εἶπερ ἀφοβόσπλαγχνος εἶ·
 ἐγὼ δ' ἔσομαί σοι σκευοφόρος ἐν τῷ μέρει.
 Ξα. φέρε δὴ ταχέως αὐτ'· οὐ γὰρ ἀλλὰ πειστέον.
 καὶ βλέπον εἰς τὸν Ἡρακλειοξανθίαν,
 500 εἰ δειλὸς ἔσομαι καὶ κατὰ σέ τὸ λῆμ' ἔχων.
 Δι. μὰ Δί' ἀλλ' ἀληθῶς οὐκ Μελίτης μαστιγίας.
 φέρε νυν, ἐγὼ τὰ στρώματ' αἴρωμαι ταδί.

ΟΙΚΕΤΗΣ

- ὦ φίλταθ' ἤκεις Ἡράκλεις; δεῦρ' εἴσιθι.
 ἢ γὰρ θεὸς σ' ὡς ἐπύθεθ' ἤκοντ', εὐθέως
 505 ἔπεττεν ἄρτους, ἦψε κατερικτῶν χύτρας
 ἔτνους δὺ ἢ τρεῖς, βοῦν ἀπηνθράκιζ' ὄλον,
 πλακοῦντας ὦπτα, κολλάβους. ἀλλ' εἴσιθι.

488 τᾶν = τοὶ ἂν
 αὐτ' = αὐτό (αὐτ' in v. 498 = αὐτά).
 ἐργάζομαι: *bewerkstelligen, voor elkaar krijgen*.
 489 ὀσφραϊνομαί: *ruikken; bedoeld is in zijn eigen stank*.
 490 πρόσέτ' = προσέτι, *bovendien, daarbij nog*.
 ἀπο-ψάομαι: *zich afvegen, schoonvegen, kuisen*.
 491 ἀνδρεῖα: sc. *πεποίηκας* of *εἴρηκας*.
 οἶμαι: 'dat zou ik denken!'
 492 ψόφος, ὁ: *kabaal*.
 493 ἀπειλή, ἡ: *dreigement, bedreiging*.
 φροντίζω: *zich bekommeren om, zorgen maken over, notie nemen van*.
 494 ληματία: *wilskracht (λήμα, vgl. v. 463) hebben, vastberaden zijn (volgens anderen: ληματίας vastberaden kere)*.
 496 ἀ-φοβό-σπλαγχνος: *zonder angst in zijn σπλάγχνα* (v. 473), *onverschrokken*.
 497 σκευο-φόρος, ὁ: *bagage-drager*.
 ἐν τῷ μέρει: *op (zijn) beurt, in ruil*.
 498 πειστέος: *moetende gehoorzaamd worden, adj. verbale bij peíthō*.

501 ἀλλ' ἀληθῶς: *nee werkelijk!*
 οὐκ = ὁ ἐκ.
 μαστιγίας, ὁ: *iemand die de zweep (μάστιξ) verdient, schavuit (aprosdoketon, i.p.v. Melites god)*.
 503 De spreker wordt door de mss. gegeven als οἰκέτης of θεράπων of θεράπεινα ('Αἰδου, Περσεφόνης). 513-14 en 516 klinken beter uit de mond van een man; bovendien lijken vrouwen bij Ar. nooit bij Apollo te zweren.
 Ἡρακλεῖς: voc. bij Ἡρακλῆς.
 504 ἡ θεός: nl. *Persephone*.
 πυνθάνομαι: hier met A.c.P., *vernemen dat*.
 εὐθέως: *onmiddellijk*.
 505 πέττω: *koken, bakken*. ἄρτος, ὁ: *brood*.
 ἔψω: *koken*. κατ-ερικτός: van peulvruchten gebroken (κατ-ερείκω), subst. *splinterwt* of *enwt*enbrij.
 χύτρα, ἡ: *aarden pot*.
 506 ἀπ-ανθρακίζω: *op een kolenvuur roosteren, grillen*.
 507 πλακοῦς, -οῦντος, ὁ: *platte koek*.
 ὀπτάω: *roosteren, bakken*.
 κόλλαβος, ὁ: *een soort gebak*.

Ζα κάλλιστ', ἐπαινῶ.
 Οἰ. μὰ τὸν Ἀπόλλω οὐ μὴ σ' ἐγὼ
 510 περιόψομάπελθόντ', ἐπεὶ τοι καὶ κρέα
 ἀνέβραττεν ὀρνίθεια, καὶ τραγήματα
 ἔφρυγε, κῶνον ἀνεκεράννου γλυκύτατον.
 ἀλλ' εἴσιθ' ἄμ' ἐμοί.

Ζα. πάνυ καλῶς.
 Οἰ. ληρεῖς ἔχων·
 οὐ γάρ σ' ἀφήσω. καὶ γὰρ ἀύλητρίς τέ σοι
 515 ἦδ' ἔνδον ἔσθ' ὠραιότατη κῶρχηστρίδες
 ἕτεραι δὺ' ἢ τρεῖς.

Ζα. πῶς λέγεις; ὀρχηστρίδες;
 Οἰ. ἦβυλλιῶσαι κᾶρτι παρατετιλμένοι.
 ἀλλ' εἴσιθ', ὡς ὁ μάγειρος ἦδη τὰ τεμάχη
 ἔμελλ' ἀφαιρεῖν χῆ τράπεζ' εἰσήρετο.

Ζα. ἴθι νυν, φράσον πρώτιστα ταῖς ὀρχηστρίσιν
 520 ταῖς ἔνδον οὔσαις αὐτὸς ὅτι εἰσέρχομαι.
 ὁ παῖς, ἀκολούθει δεῦρο τὰ σκεύη φέρων.

Δι. ἐπίσχες, οὔτος. οὔ τί που σπουδὴν ποεῖ,
 525 ὅτιή σε παίζων Ἡρακλέα ἔνεσκεύασα;
 οὐ μὴ φλυαρήσεις ἔχων, ὦ Ζανθία,
 ἀλλ' ἀράμενος οἴσεις πάλιν τὰ στρώματα.

Ζα. τί δ' ἐστίν; οὔ τι πού μ' ἀφελέσθαι διανοεῖ
 ἄδωκας αὐτός;

- 508 κάλλιστ', ἐπαινῶ: *heerlijk, maar dank u beleefd.*
 οὐ μὴ + ind. fut.: 'er kan geen sprake van zijn dat',
 'in geen geval.'
 509 περιόψομάπελθόντ' = περιόψομαι ἀπελθόντα:
 περιοράω + A.c.P. *lijdelijk toezien, dulden dat.*
 509-10 κρέα ὀρνίθεια: *vogel-vlees, gevogelte.*
 510 ἀνα-βράττω: *braden, laten sudderen.*
 τραγήματα, τά: 'knabbeltjes' (geroosterde noten,
 bonen, kastanjes, vijgen, amandelen, etc.).
 511 φρύγω: *roosteren.*
 κῶνον = καὶ οἶνον.
 ἀνακεράννυμι: *aanmengen.*
 512 πάνυ καλῶς: *nee echt, bedankt.*
 ληρέω: *onzin praten, kletsen.*
 ἔχων + hoofdwerkwoord: *doorgaan met, blijven...*
 513 ἀφήμι: *wegzenden, laten gaan.*
 ἀύλητρίς, ἦ: *fluitspeelster.*
 514 ὠραίος: *jong, mooi, aantrekkelijk.*
 ὀρχηστρίς, -ίδος, ἦ: *danseres.*
 515 ἕτεραι: *andere, d.w.z. bovendien nog* (een stuk of
 wat danseresjes die even aantrekkelijk zijn).
 516 ἦβυλλιᾶω: *jong zijn.*
 παρατετιλμένος *geëpileerd* (παρα-τίλλω: *de haren*
uittrekken)

- ἄρτι: *(zo)pas, net.*
 517 μάγειρος, ὁ: *kok, slager.*
 τεμάχος, τό: *moot (vis), homp (vlees).*
 518 ἀφαιρέω: hier (τεμάχη) *afsnijden dan wel van het*
vuur nemen.
 χῆ = καὶ ἦ. εἰς-αἴρω: *binnen dragen.*
 520 αὐτὸς ὅτι εἰσέρχομαι: 'dat meneer eraan komt.'
 521 ὁ παῖς (met lidwoord): een bijzonder autoritaire
 manier om een slaaf te commanderen; X. speelt
 zijn rol met verve.
 ἀκολουθέω: *volgen, meegaan*
 522 ἐπέχω: *ophouden.*
 522-3 σπουδὴν ποιέομαι: *serieus nemen.*
 523 ὅτιή: *dat.* παίζων: 'voor de grap.'
 ἐνσκευάζω: *uitrusten, aankleden, uitdossen.*
 524 φλυαρέω: *grappen maken, de pias uithangen.*
 ἔχων: zie v. 512.
 525 ἀράμενος: ptc. aor. med. bij αἴρω.
 οἴσω: fut. bij φέρω.
 στρώματα, τά: 'beddegoed', *bagage.*
 526 ἀφαιρέομαι: *afpakken.*
 διανοέομαι: *(iets anders) van plan zijn, een (nieuwe)*
bedoeling hebben.
 527 ἄδωκας = ἄ ἔδωκας.

	Δι.	οὐ τάχ', ἀλλ' ἤδη ποιῶ. κατάθου τὸ δέρμα.	
	Ζα.	ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι καὶ τοῖς θεοῖσιν ἐπιτρέπω.	
	Δι.	ποίοις θεοῖς;	
530		τὸ δὲ προσδοκῆσαί σ' οὐκ ἀνόητον καὶ κενὸν ὡς δοῦλος ὢν καὶ θνητὸς Ἀλκμήνης ἔσει;	
	Ζα.	ἀμέλει, καλῶς· ἔχ' αὐτ'. ἴσως γάρ τοι ποτὲ ἐμοῦ δεηθείης ἄν, εἰ θεὸς θέλοι.	
534a	Χο.	ταῦτα μὲν πρὸς ἀνδρὸς ἐστὶ	στρ.
534b		νοῦν ἔχοντος καὶ φρένας	
535		καὶ πολλὰ περιπεπλευκός. μετακυλίνδειν αὐτὸν ἀεὶ	
537a		πρὸς τὸν εὖ πράττοντα τοῖχον	
537b		μᾶλλον ἢ γεγραμμένην εἰκὸν' ἐστάναι, λαβόνθ' ἐν	
539a		σχῆμα· τὸ δὲ μεταστρέφεται	
539b		πρὸς τὸ μαλθακώτερον	
540		δεξιοῦ πρὸς ἀνδρὸς ἐστὶ καὶ φύσει Θηραμένους.	
542a	Δι.	οὐ γὰρ ἂν γέλοιον ἦν, εἰ	
542b		Ζανθίας μὲν δοῦλος ὢν ἐν	
543a		στρώμασιν Μιλησίοις	
543b		ἀνατετραμμένος κυνῶν ὀρ-	
544a		χηστρίδ' εἴτ' ἦτησεν ἀμίδ', ἐ-	
544b		γὼ δὲ πρὸς τοῦτον βλέπων	
545		τούρεβίνθου ἄδραττόμην, οὗ-	
546a		τος δ' ἄτ' ὢν αὐτὸς πανοῦργος	
		οὐ τάχα, ἀλλά: <i>niet misschien, maar, d.w.z. zeker, reken maar.</i>	καλῶς: <i>'het is best.'</i>
528	κατατίθημι: <i>neerleggen.</i>	μαρτύρομαι τι: <i>getuigen aanroepen, protesteren tegen.</i>	533 ἐδεήθην: aor. bij δέομαι, <i>nodig hebben (iemand/iets, tinos).</i>
529	ἐπιτρέπω τι τινι: <i>iets opdragen aan, voorleggen, laten voorkomen bij, een juridische t.t. (Ar. spot met de neiging van Atheense burgers om voor het minste of geringste naar de rechtbank te stappen).</i>	534-48 Koor	535 μετακυλίνδω: <i>naar elders wentelen/rollen.</i>
530	προσδοκάω: <i>verwachten.</i>	οὐκ ἀνόητον καὶ κενόν: sc. ἐστὶ; ἀνόητος: <i>onvoorstelbaar; κενός: leeg; ijdel, aanmatigend.</i>	535 τοῖχος, τό: <i>boord van een schip.</i>
531	Ἀλκμήνης = ὁ Ἀλκμήνης: <i>de zoon van Alkmene, Herakles.</i>	ἔσομαι: fut. bij εἰμί.	539b μαλθακός = <i>μαλακός: zacht, slap.</i>
532	ἀμέλει: lett. <i>wees onbezorgd, i.e. maak je niet druk.</i>		543 ἀνα-τρέπω: <i>ondersteboven keren; ἀνατετραμμένος: op zijn rug liggend.</i>
			κυνέω: <i>kussen, zoenen.</i>
			544a ἀμῖς, ἡ: <i>kamerpot, po.</i>
			545 τούρεβίνθου = τοῦ ἐρεβίνθου; ἐρεβίνθος, ὁ <i>grauwe erwit</i> , metaf. <i>eikel, penis.</i> δράττομαί τινος: <i>vastgrijpen met de hand, d.w.z. aftrekken.</i>

546b εἶδε, κᾶτ' ἐκ τῆς γνάθου
 πύξ πατάξας μούξέκοψε
 τοὺς χοροὺς τοὺς προσθίους;

ΠΑΝΔΟΚΕΥΤΡΙΑ

550 Πλαθάνη, Πλαθάνη, δεῦρ' ἔλθ'. ὁ πανοῦργος οὔτοσί,
 ὃς εἰς τὸ πανδοκεῖον εἰσελθὼν ποτε
 ἔκκαϊδεκ' ἄρτους κατέφαγ' ἡμῶν.

ΠΛΑΘΑΝΗ

νῆ Δία,

ἐκεῖνος αὐτὸς δῆτα.

Ξα. κακὸν ἦκει τινί.

Πλ. καὶ κρέα γε πρὸς τούτοισιν ἀνάβραστ' εἴκοσιν
 ἀνημιωβολιαῖα.

Ξα. δώσει τις δίκην.

555 Πα. καὶ τὰ σκόροδα τὰ πολλά.

Δι. ληρεῖς, ᾧ γύναι,

κούκ οἴσθ' ὅ τι λέγεις.

Πα. οὐ μὲν οὖν με προσεδόκας,
 ὅτιη κοθόρνους εἶχες, ἄν γνῶναί σ' ἔτι.

τί δαί; τὸ πολὺ τάριχος οὐκ εἴρηκά πω.

560 Πλ. μὰ Δί' οὐδὲ τὸν τυρόν γε τὸν χλωρόν, τάλαν,
 ὄν οὔτος αὐτοῖς τοῖς ταλάροις κατήσθιεν.

Πα. κᾶπειτ' ἐπειδὴ τἀργύριον ἐπραττόμην,
 ἔβλεψεν εἰς με δριμὺ κάμυκᾶτό γε.

Ξα. τούτου πάνυ τοῦργον· οὔτος ὁ τρόπος πανταχοῦ.

Πλ. καὶ τὸ ξίφος γ' ἐσπᾶτο μαίνεσθαι δοκῶν.

565 Ξα. νῆ Δία, τάλαινα.

Πλ. νῶ δὲ δεισάσα γέ που

548a πύξ (adv.): *met de vuist*.

μούξέκοψε = μοι ἐξέκοψε.

548b χορός, ὁ: hier *rij van tanden*.

προσθίος: *voorste*; οἱ -ιοι sc. ὀδόντες: *voortanden*.

549-589 *Ontvangst in de Hades (2): de herbergiersters*

549 πανδοκευτρία, ἡ: *herbergierster*.

550 πανδοκεῖον, τό: *herberg*.

551 κατεσθίω: *op-eten*.

552 ἐκεῖνος αὐτὸς δῆτα: *dat is hem!*

553 πρὸς τούτοισιν: *daarbij, daar bovenop nog*.

ἀνά-βραστος: *gekookt, sudder-* (ἀναβράττω, v. 510).

554 ἀνά + telwoord: distributief, *per stuk, elk*.

ἡμι-ωβολιαῖος: *een halve obool waard*.

δίκην δίδωμι: *vergelding geven, gestraft worden*.

555 σκόροδον, τό: *knoflook*.

556 προσδοκάω: *verwachten*.

557 ἀναγιγνώσκω: *herkennen*.

558 τάριχος, τό: *gezouten gedroogde vis*.

οὔ πω: *nog niet*.

εἴρηκα: pf. bij λέγω.

559 τυρός, ὁ: *kaas*; τ. χλωρός: *verse kaas, roomkaas*.

560 τάλαρος, ὁ: *mandje*; αὐτοῖς τοῖς ταλάροις, *met mandje en al*.

561 πράττομαι: hier *invorderen*; τὸ ἀργύριον πράττομαι: *de rekening presenteren*.

562 δριμύς: *scherp, zuur*; δριμὺ βλέπειν *kwaad kijken*.

μυκάομαι: *loeien, brullen, een keel opzetten*.

563 οὔτος ὁ τρόπος πανταχοῦ: sc. τούτου ἐστι.

564 σπάω: *trekken*.

565 νῶ: nom. du. pron. personale 1e pers. *wij beiden*

δεισάσα: nom. du.

που: 'omdat we toen toch wat bang werden.'

- ἐπὶ τὴν κατήλιφ' εὐθύς ἀνεπηδήσαμεν·
ὁ δ' ὦχετ' ἐξάξας γε τὰς ψιάθους λαβῶν.
- 570 Ζα. καὶ τοῦτο τούτου τούργον.
Πα. ἄλλ' ἐχρῆν τι δρᾶν.
ἴθι δὴ κάλεσον τὸν προστάτην Κλέωνά μοι.
Πλ. σὺ δ' ἔμοιγ', ἐάνπερ ἐπιτύχης, Ὑπέρβολον,
ἴν' αὐτὸν ἐπιτρίψωμεν.
- 575 Πα. ὦ μισὰ φάρυγξ,
ὡς ἠδέως ἄν σου λίθῳ τοὺς γομφίους
κόπτοιμ' ἄν, οἷς μου κατέφαγες τὰ φορτία.
Πλ. ἐγὼ δέ γ' εἰς τὸ βάραθρον ἐμβάλοιμί σε.
Πα. ἐγὼ δὲ τὸν λάρυγγ' ἄν ἐκτέμοιμί σου
δρέπανον λαβοῦσ', ὥ τὰς χόλικας κατέσπασας.
ἀλλ' εἴμ' ἐπὶ τὸν Κλέων', ὅς αὐτοῦ τήμερον
ἐκπηγιεῖται ταῦτα προσκαλούμενος.
- 580 Δι. κάκιστ' ἀπολοίμην, Ξανθίαν εἰ μὴ φιλῶ.
Ζα. οἶδ' οἶδα τὸν νοῦν· παῦε παῦε τοῦ λόγου.
οὐκ ἄν γενοίμην Ἡρακλῆς αὔ.
Δι. μηδαμῶς,
ὦ Ξανθίδιον.
- 585 Ζα. καὶ πῶς ἄν Ἀλκμήνης ἐγὼ
υἱὸς γενοίμην δοῦλος ἅμα καὶ θνητὸς ὦν;
Δι. οἶδ' οἶδ' ὅτι θυμοῖ, καὶ δικαίως αὐτὸ δρᾶς·
κἄν εἴ με τύπτοις, οὐκ ἄν ἀντείποιμί σοι.
ἀλλ' ἦν σε τοῦ λοιποῦ ποτ' ἀφέλωμαι χρόνου,
πρόρριζος αὐτός, ἢ γυνή, τὰ παιδιά,
κάκιστ' ἀπολοίμην, κάρχέδημος ὁ γλάμων.
- 566 κατήλιφ, -πος, ἡ: *trap; vliering*.
ἀναπηδάω ἐπί: *omhoog, op iets springen*.
567 ἐξ-ἄσσω/ἐξ-αίσσω: *naar buiten snellen*.
ψιάθος, ἡ: *biezen mat (tafelkleed of slaapmat?)*.
568 ἐχρῆν: *modaal imperfectum in onpersoonlijke uitdrukking*.
569 προστάτης, ὁ: *Lat. patronus: borgsteller, beschermer van een metoik; volksvertegenwoordiger, sponsor*.
570 ἐπιτυγχάνω: *(aan)treffen, (kunnen) vinden*.
571 ἐπι-τρίβω: *stukwrijven, d.w.z. kapot slaan, mollen*.
μισρός: *bezoedeld, onrein, smerig, vuil*.
φάρυγξ, -υγγος, ὁ: *keel (d.w.z. slokop, vreetzak)*.
572 γομφίος (sc. ὀδούς), ὁ: *kies*.
573 φορτίον, τό: *vracht, lading*; φορτία, τά: *koopwaar, etenswaar*.
574 Zou ook gesproken kunnen zijn door D. (maar zie Dover). βάραθρον, τό: *kloof, afgrond* waarin de ter dood veroordeelde misdadigers gegooid werden.
575 λάρυγξ, -υγγος, ἡ: *strottenhoofd, keel*.
ἐκτέμωνω: *uit-, afsnijden*.
576 δρέπανον, τό = δρεπάνη, ἡ: *sikkel*.
χόλικες, αἱ: *darmen, worst*. κατα-σπάω: *omlaag trekken, van voedsel opslokken, verzwelgen*.
577 τήμερον: *vandaag (nog)*.
578 ἐκπηγιεῖται: *fut. bij ἐκ-πηγιζομαι (πηγίον weefspoel) afhaspelen van, d.w.z. loskrijgen uit*.
προσ-καλέομαι: *voor het gerecht dagen, dagvaarden*.
580 νοῦς, ὁ: *hier bedoeling*.
582 Ξανθίδιον: *affectief diminutivum*.
584 θυμοῖ: *2sg. incl. praes. v. θυμέομαι, kwaad zijn*.
585 κἄν = καὶ ἄν. ἀντιλέγω: *protesteren*.
586 σε ... ἀφέλωμαι: *sc. αὐτά (τὸ δέρμα καὶ τὸ ῥόπαλον); evenzo λαμβάνω in v. 589*.
τοῦ λοιποῦ ... χρόνου: *in het vervolg, later*.
587 πρό-ρριζος: *met wortel en al, volledig, volkomen*.
588 κάρχέδημος = καὶ Ἀρχέδημος.
γλάμων: *druip-, leepogig*.

	Ζα.	δέχομαι τὸν ὄρκον κάπὶ τούτοις λαμβάνω.	
590	Χο.	νῦν σὸν ἔργον ἔστ', ἐπειδὴ	ἀντ.
591a		τὴν στολὴν εἴληφας ἦνπερ	
591b		εἶχες, ἐξ ἀρχῆς πάλιν	
592a		ἀνανεάζειν <ὑ ὑ ὑ ὑ>	
592b		καὶ βλέπειν αὖθις τὸ δεινόν,	
593a		τοῦ θεοῦ μεμνημένον	
593b		ᾧπερ εἰκάζεις σεαυτόν.	
		ἦν δὲ παραληρῶν ἀλῶς ἢ	
595		κάκβάλης τι μαλθακόν,	
		αὖθις αἴρεσθαί σ' ἀνάγκη	
		ἴσται πάλιν τὰ στρώματα.	
598a	Ζα.	οὐ κακῶς, ὦνδρες, παραινεῖτ',	
598b		ἀλλὰ καὶ τὸς τυγχάνω ταῦτ'	
599a		ἄρτι συννοούμενος.	
599b		ὅτι μὲν οὔν, ἦν χρηστὸν ἦ τι,	
600		ταῦτ' ἀφαιρεῖσθαι πάλιν πει- ράσεταιί μ' εὔ οἶδ' ὅτι.	
602a		ἀλλ' ὅμως ἐγὼ παρέξω	
602b		ἴμαυτὸν ἀνδρεῖον τὸ λῆμα	
603a		καὶ βλέποντ' ὀρίγανον.	
603b		δεῖν δ' εἴκειν, ὡς ἀκούω τῆς θύρας καὶ δὴ ψόφον.	
605	Θυ.	ξυνδεῖτε ταχέως τουτονὶ τὸν κυνοκλόπον, ἵνα δῶ δίκην· ἀνύετον.	
	Δι.	ἦκει τῶ κακόν.	
	Ζα.	οὐκ ἐς κόρακας; μὴ πρόσσιτον.	
	Θυ.	εἶέν, καὶ μάχει; ὁ Διτύλας χῶ Σκεβλύας χῶ Παρδόκας, χωρεῖτε δευρὶ καὶ μάχεσθε τουτῶι.	
610	Δι.	εἶτ' οὐχὶ δεινὰ ταῦτα, τύπτειν τουτονὶ	

589 ἐπὶ τούτοις: *op die voorwaarden.*

kijken (vanwege de scherpe smaak van ὀρίγανον).

590-604. Koor & Xanthias

604-673. Test van Xanthias en Dionysos

591 στολή, ἦ: *uitmonstring, dracht.*

605 συνδέω: *samenbinden, vastbinden, in de boeien slaan.*

εἴληφα: pf. bij λαμβάνω.

κυνο-κλόπος, ὁ: *hondendief.*

592 ἀνα-νεάζω: *verjongen.*

606 ἀνύετον: 2du. imper. van ἀνύω, *volbrengen, d.wz.*

594 παρα-ληρέω: *onzinnig leuteren.*

'*schiet op! actie!*' τῶ = τινι.

ἀλῶς: 2sg. conii. van aor. ἐάλων bij ἀλίσκομαι,
gevat, betrap worden.

607 πρόσσιτον: vgl. v. 606; πρόσσιμι: *naderen, dichtbij komen.* εἶέν: *kijk eens aan!* μάχει: 2sg. ind. med.

597 ὦνδρες = ὦ ἄνδρες.

609 χωρέω: *komen.*

599a συν-νοοῦμαι: *overwegen; begrijpen, inzien.*

610 οὐχὶ δεινὰ ταῦτα: *is het niet vreselijk.*

603 ὀρίγανον, τό: *marjolein; ὀρίγανον βλέπω: zuur*

τοῦτον: *subjectsacc.; τύπτω is absoluut gebruikt.*

- κλέπτοντα πρὸς τὰλλότρια;
 Θυ. μάλλ' ὑπερφυᾶ.
 Δι. σχέτλια μὲν οὖν καὶ δεινά.
 Ζα. καὶ μὴν νῆ Δία.
 εἰ πώποτ' ἦλθον δεῦρ', ἐθέλω τεθνηκέναι,
 ἢ ἔκλεψα τῶν σῶν ἄξιόν τι καὶ τριχός.
 615 καὶ σοι ποήσω πρᾶγμα γενναῖον πάνυ·
 βασάνιζε γὰρ τὸν παῖδα τουτονὶ λαβών,
 κᾶν ποτέ μ' ἔλῃς ἀδικοῦντ', ἀπόκτεινόν μ' ἄγων.
 Θυ. καὶ πῶς βασανίσω;
 Ζα. πάντα τρόπον· ἐν κλίμακι
 620 δήσας, κρεμάσας, ὑστριχίδι μαστιγῶν, δέρων,
 στρεβλῶν, ἔτι δ' εἰς τὰς ῥῖνας ὄξος ἐγχέων,
 πλίνθους ἐπιτιθείς, πάντα τᾶλλα, πλὴν πράσῳ
 μὴ τύπτε τοῦτον μηδὲ γητείῳ νέῳ.
 Θυ. δίκαιος ὁ λόγος· κᾶν τι πηρώσω γέ σοι
 τὸν παῖδα τύπτων, τὰργύριόν σοι κείσεται.
 625 Ζα. μὴ δῆτ' ἔμοιγ', οὔτω δὲ βασάνιζ' ἀπαγαγών.
 Θυ. αὐτοῦ μὲν οὖν, ἵνα σοι κατ' ὀφθαλμούς λέγη.
 κατάθου σὺ τὰ σκεύη ταχέως, χῶπῳς ἐρεῖς
 ἐνταῦθα μηδὲν ψεῦδος.
 Δι. ἀγορεύω τινὶ
 630 ἐμὲ μὴ βασανίζειν ἀθάνατον ὄντ'. εἰ δὲ μὴ,
 αὐτὸς σεαυτὸν αἰτιῶ.
 Θυ. λέγεις δὲ τί;
 Δι. ἀθάνατος εἶναί φημι, Διόνυσος Διός,

611 πρὸς = προσέτι, *bij, bovenop*; dus: *en dat terwijl hij ook al andermans bezittingen steelt*
 ὑπερφυᾶ = ὑπερφυῆ van ὑπερφυής: *'dat is wel het toppunt.'*

613 ἦλθον δεῦρο: *hier geweest ben.*

614 ἔκλεψα = ἔκλεψα.

τῶν σῶν: *wrsch. neutrum.*

ἄξιος τινος: *iets waard.*

θρίξ, τριχός, ἦ: *haar.*

615 πρᾶγμα ποιέω: *een daad stellen.*

616 βασάνιζω: *toetsen, folteren (βάσανος).*

617 αἰρέω + ptc. (A.c.P.): *betrappen op, uitwinden dat.*

618 δέω: *binden, boeien.*

κλίμαξ, ἦ: *ladder, hier een folterwerktuig van die vorm (het 'rek').*

κρεμάννυμι: *ophangen.*

619 ὑστριχίς, ἦ: *gesel, knoet (ὑστριξ stekelvarken).*

μαστιγῶν: *geselen, afranselen.*

δέρω: *villen.*

620 στρεβλώω: *met windassen (στρέβλαι) aandraaien, vandaar radbraken.*

ἔτι δέ: *en verder nog, ook nog.*

ῥῖνες, αἰ: *neusgaten.*

ὄξος, τό: *azijn.*

ἐγχέω: *ingieten.*

621 πλίνθος, ἦ: *baksteen, tegel.*

πράσον, τό: *prei.*

622 γήτειον, τό: *ui.*

623 δίκαιος ὁ λόγος: *dat is een fair voorstel.*

πηρώω: *verminken.*

624 τὰργύριόν σοι κείσεται: *voor dat geval zal ik een borgsom bepalen.*

625 μὴ δῆτ' ἔμοιγε: *doe voor mij geen moeite.*

οὔτω: *hier zo maar.*

626 αὐτοῦ: *terplekke.*

σοι κατ' ὀφθαλμούς: *onder jouw ogen.*

627 χῶπῳς = καὶ ὄπῳς, *en <zorg ervoor> dat...*

κατάθου: 2sg. imper. aor. med. bij κατατίθημι.

628 ἀγορεύω τινί: d.w.z. *aan wie het maar horen wil.*

630 αἰτιάομαι: *beschuldigen, de schuld geven.*

λέγεις δὲ τί: *wát zeg je?*

- τοῦτον δὲ δοῦλον.
- Θυ. ταῦτ' ἀκούεις;
- Ζα. φήμ' ἐγώ.
- καὶ πολὺ γε μᾶλλον ἔστι μαστιγωτέος·
εἶπερ θεὸς γάρ ἐστιν, οὐκ αἰσθήσεται.
- 635 Δι. τί δῆτ', ἐπειδὴ καὶ σὺ φῆς εἶναι θεός,
οὐ καὶ σὺ τύπτει τὰς ἴσας πληγὰς ἐμοί;
- Ζα. δίκαιος ὁ λόγος· χῶπότερόν γ' ἂν νῶν ἴδης
κλαύσαντα πρότερον ἢ προτιμήσαντά τι
τυπτόμενον, εἶναι τοῦτον ἡγοῦ μὴ θεόν.
- 640 Θυ. οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ εἶ σὺ γεννάδας ἀνήρ·
χωρεῖς γὰρ εἰς τὸ δίκαιον. ἀποδύεσθε δῆ.
- Ζα. πῶς οὖν βασανιεῖς νῶ δικαίως;
- Θυ. ῥαδίως·
πληγὴν παρὰ πληγὴν ἐκότερον.
- Ζα. καλῶς λέγεις.
ἰδού· σκόπει νυν ἦν μ' ὑποκινήσαντ' ἴδης.
ἤδη ἴπαταξας;
- 645 Θυ. οὐ μὰ Δί'.
- Ζα. οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖς.
- Θυ. ἀλλ' εἴμ' ἐπὶ τονδὶ καὶ πατάξω.
- Δι. πηνίκα;
- Θυ. καὶ δὴ ἴπαταξα.
- Δι. κᾶτα πῶς οὐκ ἔπτարον;
- Θυ. οὐκ οἶδα· τουδὶ δ' αὖθις ἀποπειράσομαι.
- Ζα. οὐκουν ἀνύσεις; ἰατταταῖ.
- Θυ. τί τὰτταταῖ;
- 650 μῶν ὠδυνήθης;
- Ζα. οὐ μὰ Δί' ἀλλ' ἐφρόντισα

632 τοῦτον δὲ δοῦλον: sc. εἶναι.

φημί ἐγώ: d.w.z. *nou en of ik dat hoor!*

633 μαστιγωτέος: adj. verbale, 'moetende gezweept worden.'

634 αἰσθάνομαι: hier *voelen*.

636 τύπτει: 2sg. med., passief te interpreteren.

πληγὴ, ἢ: *slag, klap*.

637 δίκαιος ὁ λόγος: vgl. v. 623.

χῶπότερον = καὶ ὀπότερον.

νῶν: gen. du. pron. pers. 1e pers. *van ons beiden*.

638 ἔκλαυσα: aor. bij *κλάω, jammeren, huilen*.

προτιμάω: hier *zich iets aantrekken van* (+ ptc. τυπτόμενον).

639 ἡγοῦ: 2sg. imper. v. ἡγέομαι.

640 οὐ ἔσθ' ὅπως οὐκ εἶ σὺ: *jij kunt onmogelijk niet ... zijn*

γεννάδας: *edel*.

641 χωρέω εἰς: hier *opzoeken*, d.w.z. niet trachten te ontsloopen.

ἀποδύομαι: hier abs. *zich uitkleden*.

642 νῶ: hier acc. (du.).

643 πληγὴν παρὰ πληγὴν: *klap voor/om klap, beurte- lings een klap*.

644 ὑποκινέω: intr. *zich even verroeren*.

645 πατάσσω: *slaan*.

646 πηνίκα: *hoe laat? wanneer?* d.w.z. *komt er nog wat van?*

647 ἔπτարον: aor. bij *πτάρνυμαι/πταίρω, niezen*.

648 ἀποπειράομαι τινος: *iem. testen, op de proef stellen*.

649 ἀνύω: *uitvoeren*; zie v. 646.

τὰτταταῖ = τὸ ἀτταταῖ.

650 μῶν = μὴ οὖν: *toch niet?*

ὀδυνάομαι: *pijn hebben*.

φροντίζω: *zich zorgen maken, zich afvragen*.

		ὀπόθ' Ἡράκλεια τὰν Διομείοις γίγνεται.		
	Θυ.	ἄνθρωπος ἱερός. δεῦρο πάλιν βαδιστέον.		
	Δι.	ιοὺ ἰού.		
	Θυ.	τί ἐστίν;		
	Δι.	ἰππέας ὀρῶ.		
	Θυ.	τί δῆτα κλάεις;		
	Δι.	κρομμύων ὀσφραίνομαι.		
655	Θυ.	ἐπεὶ προτιμᾶς γ' οὐδέν;		
	Δι.	οὐδέν μοι μέλει.		
	Θυ.	βαδιστέον τᾶρ' ἐστίν ἐπὶ τονδὶ πάλιν.		
	Ζα.	οἴμοι.		
	Θυ.	τί ἐστι;		
	Ζα.	τὴν ἄκανθαν ἔξελε.		
	Θυ.	τί τὸ πρᾶγμα τουτί; δεῦρο πάλιν βαδιστέον.		
	Δι.	Ἄπολλον—ὅς που Δῆλον ἢ Πυθῶν' ἔχεις.		
660	Ζα.	ἤλγησεν· οὐκ ἤκουσας;		
	Δι.	οὐκ ἔγωγ', ἐπεὶ		
		ἴαμβον Ἰππώνακτος ἀνεμιμνησκόμεν.		
	Ζα.	οὐδέν ποεῖς γάρ· ἀλλὰ τὰς λαγόνας σπόδει.		
	Θυ.	μὰ τὸν Δί', ἀλλ' ἤδη παρέχε τὴν γαστέρα.		
	Δι.	Πόσειδον—		
	Ζα.	ἤλγησέν τις.		
665/6	Δι.	ὅς Αἰγαίου πρῶνός ἢ γλαυκᾶς μέδεις		
		ἄλός ἐν βένθεσιν		
	Θυ.	οὔ τοι μὰ τὴν Δήμητρα δύναμαι ἄγῳ μαθεῖν		
		ὀπότερος ὑμῶν ἐστὶ θεός. ἀλλ' εἴσιτον·		
670		ὁ δεσπότης γάρ αὐτὸς ὑμᾶς γνώσεται		
		χῆ Φερρέφατθ', ἄτ' ὄντε κάκείνω θεῶ.		
	Δι.	ὀρθῶς λέγεις· ἐβουλόμην δ' ἂν τοῦτό σε		
		πρότερον νοῆσαι, πρὶν ἐμὲ τὰς πληγὰς λαβεῖν.		
651		Ἡράκλεια, τά: <i>het Herakles-feest</i> .	660	ἀλγέω: <i>rijn hebben</i> .
		τὰν = τὰ ἐν.		οὐκ ἔγωγ': sc. ἤλγησα.
652		ἄνθρωπος = ὁ ἄνθρωπος.	661	ἴαμβος, ὁ: <i>iambe</i> , d.w.z. <i>iambisch vers</i> .
		ἱερός: van personen <i>vroom</i> (hier spottend).		ἀναμιμνήσκομαι: <i>zich herinneren</i> .
		πάλιν: <i>opnieuw, weer</i> . βαδιστέον: adj. verbale bij	662	οὐδέν ποεῖς γάρ: <i>je doet ook niets</i> , d.w.z. <i>wat je doet</i>
		βαδίζομαι, 'moetende gelopen worden.'		<i>stelt ook niets voor</i> .
653		ἰππέυς, ὁ: <i>ruiter</i> .		λαγών, -ονος, ἡ: <i>flank, zijde</i> .
654		κρόμμυον, τό: <i>ui</i> .		σποδέω: <i>verpletteren, toetakelen</i> .
		ὀσφραίνομαι τινός: <i>iets ruiken, de geur van iets op-</i>	664	βένθος, τό: <i>diepte</i> .
		<i>vangen</i> .	665/6	πρῶν, -ωνός, ὁ: <i>uitloper, kaap, kustgebergte</i> .
655		προτιμᾶω: zie v. 638.		γλαυκός: <i>fonkelend, blauwgroen</i> , van de zee.
		οὐδέν μοι μέλει: <i>het doet me niets</i> .		μέδω τινός: <i>heersen over</i> .
656		τᾶρ' = τοὶ ἄρα.	669	εἴσιτον: 2du. <i>imper</i> .
657		ἄκανθα, ἡ: <i>doorn</i> . ἐξαίρέω: <i>uittrekken</i> .	670	γνώσεται = ἀναγνώσεται.
658		τί τὸ πρᾶγμα τουτί: <i>wat nu gedaan?</i>	671	χῆ = καὶ ἡ.
659		ἔχω: hier in de zin van <i>resideren in</i> .		Φερρέφαττα: Attische naam voor Persephone.

675 Χο. Μοῦσα, χορῶν ἱερῶν ἐπίβηθι καὶ
 ἔλθ' ἐπὶ τέρψιν ἀοιδᾶς ἐμᾶς,
 τὸν πολὺν ὀψομένη λαῶν ὄχλον, οὗ σοφίαι
 μυρίαί κἀθηνται
 φιλοτιμότεραι Κλεοφῶντος, ἐφ' οὗ
 δὴ χεῖλεσιν ἀμφιλάλοισ
 680 δεινὸν ἐπιβρέμεται <τις>
 Θρηκία χελιδῶν
 ἐπὶ βάρβαρον ἐζομένη πέταλον·
 κελαδεῖ δ' ἐπὶ κλαυτον ἀηδόνιον
 νόμον, ὡς ἀπολεῖται,
 685 κᾶν ἴσαι γένωνται.

τὸν ἱερὸν χορὸν δίκαιόν ἐστι χρηστὰ τῇ πόλει
 ξυμπαραινεῖν καὶ διδάσκειν. πρῶτον οὖν ἡμῖν δοκεῖ
 ἐξισῶσαι τοὺς πολίτας κάφελεῖν τὰ δεῖματα.
 690 κεῖ τις ἡμαρτε σφαλεῖς τι Φρυνίχου παλαίσμασιν,
 ἐγγενέσθαι φημὶ χρῆναι τοῖς ὀλισθοῦσιν τότε
 αἰτίαν ἐκθεῖσι λῦσαι τὰς πρότερον ἀμαρτίας.
 εἴτ' ἄτιμόν φημὶ χρῆναι μηδέν' εἶν' ἐν τῇ πόλει.
 καὶ γὰρ αἰσχροὺς ἐστι τοὺς μὲν ναυμαχήσαντας μίαν
 καὶ Πλαταιᾶς εὐθύς εἶναι κἀντὶ δούλων δεσπότης.
 695 κούδὲ ταῦτ' ἔγωγ' ἔχοιμ' ἂν μὴ οὐ καλῶς φάσκειν ἔχειν,
 ἀλλ' ἐπαινῶ· μόνα γὰρ αὐτὰ νοῦν ἔχοντ' ἐδράσατε.

674-737. *Parabasis*

674 ἐπιβαίνω: *komen bij*.

675 τέρψις, ἢ: *genoegen, plezier*.

676 ὀψομαι: fut. bij ὀράω.

ὄχλος, ὄ: *massa, menigte*.

οὗ: *waar, relativum*.

677 κἀθηνται: *zitten*.

678 φιλότιμος: *eerzuchtig, jaloeers*.

678-9 ἐφ' οὗ ... χεῖλεσιν: *op wiens lippen (τὸ χεῖλος lip)*.

ἀμφί-λαλος: *leuterend of op twee manieren zwetsend*
(nl. Grieks en Thracisch), zie comm.

680 ἐπι-βρέμομαι: *luidruchtig klinken, lawaai maken*.

681 χελιδῶν, ἢ: *zwaluw*.

682 πέταλον, τό: *blad*.

684 κελαδέω: *kabaal (κέλαδος) maken, hier kwetteren*.

ἐπί-κλαυτος: *klaaglijk (κλάω)*.

ἀηδόνιος: *van de nachtegaal*.

νόμος, ὄ: hier *melodie*.

685 κᾶν = καὶ ἂν = καὶ ἑάν.

686 χρηστός: *nuttig, bruikbaar (met connotaties van fatsoen en goed burgerschap)*.

687 ξυμ-παραινέω: *mede raadgeven, mede adviseren*.

688 ἐξ-ισόω: *gelijk maken*.

ἀφαιρέω: *wegnemen*.

689 ἡμαρτον: aor. bij ἀμαρτάνω, *een fout maken*.

σφάλλομαι: *wankelen, 'uitglijden.'*

πάλαισμα, τό: *worstelgreep; kunstgreep, machinaties*.

690 ἐγγενέσθαι: inf. aor. bij onpers. ἐγγίγνεται, *het is mogelijk, geoorloofd*.

ὀλισθοῦσιν: dat. pl. masc. ptc. aor. bij ὀλισθάνω, *uitglijden, vallen*.

691 ἐκτίθημι αἰτίαν: *met zichzelf in het reine komen, zijn leven beteren*.

λύω: *een verplichting nakomen; goedmaken, vergelden*.

692 ἄτιμος: d.w.z. *zonder burgerrecht*.

εἶν' = εἶναι.

693 ναυμαχέω: *een zeeslag voeren, in een zeeslag vechten*.

μίαν: sc. *μάχην*.

694 Πλαταιᾶς: acc. pl. v. Πλαταιεύς, ὄ, *bewoner van Plataiai*; zie commentaren.

695 ἔχω + infinitivus: *kunnen*.

ἔχω + adverbium: *zijn*.

696 ἐπαινέω: *prijzen, goedkeuren*.

νοῦν ἔχοντα: vgl. v. 534.

πρὸς δὲ τούτοις εἰκὸς ὑμᾶς, οἱ μεθ' ὑμῶν πολλὰ δὴ
 χοὶ πατέρες ἐναυμάχησαν καὶ προσήκουσιν γένει,
 τὴν μίαν ταύτην παρεῖναι ξυμφορὰν αἰτουμένοις.
 700 ἀλλὰ τῆς ὀργῆς ἀνέντες, ὧ σοφώτατοι φύσει,
 πάντας ἀνθρώπους ἐκόντες ξυγγενεῖς κτησώμεθα
 κάπιτίμους καὶ πολίτας, ὅστις ἂν ξυνναυμαχῆ.
 εἰ δὲ ταῦτ' ὀγκωσόμεσθα κάποσεμννούμεθα,
 τὴν πόλιν καὶ ταῦτ' ἔχοντες κυμάτων ἐν ἀγκάλαις,
 705 ὑστέρω χρόνω ποτ' αὔθις εὖ φρονεῖν οὐ δόξομεν.

εἰ δ' ἐγὼ ὀρθὸς ἰδεῖν βίον ἀνέρος
 ἢ τρόπον ὅστις ἔτ' οἰμώζεται,
 οὐ πολὺν οὐδ' ὁ πίθηκος οὔτος ὁ νῦν ἐνοχλῶν,
 Κλειγένης ὁ μικρός,
 710 ὁ πονηρότατος βαλανεύς ὁπόσοι
 κρατοῦσι κυκησίτεφροι
 ψευδολίτρου τε κονίας
 καὶ Κιμωλίας γῆς,
 χρόνον ἐνδιατρίψει· ἰδὼν δὲ τὰδ' οὐκ
 715 εἰρηνικὸς ἔσθ', ἵνα μὴ ποτε κά-
 ποδυθῆ μεθύων ἄ-
 νευ ξύλου βαδίζων.

πολλάκις γ' ἡμῖν ἔδοξεν ἢ πόλις πεπονθέναι
 ταύτῳ εἶς τε τῶν πολιτῶν τοὺς καλοὺς τε κάγαθούς

- 697 πρὸς τούτοις: *daarbij*.
 εἰκός: sc. ἔστι, *het is passend, voor de hand liggend, een logische stap*.
 697-8 οἱ ... γένει: de relatieve bijzin wordt comple-
 ment bij παρεῖναι; in achterplaatsing: π. τὴν μίαν
 συμφορὰν τούτοις, οἱ ... γένει.
 698 προσήκω: *passen bij, verwant zijn aan*.
 699 παρεῖναι: inf. v. aor. παρ-ῆκα bij παρ-ίημι, *laten*
gaan; laten zitten, kwijtschelden, vergeven.
 συμφορά, ἢ: *voorval, ongeluk(je)*.
 αἰτέομαι: *voor zichzelf vragen*.
 700 ἀν-ίημί τιος: intr. *aflaten in, ophouden met*.
 φύσει: *van nature*.
 701 συγγενής: *verwant*.
 κτάομαι: *verwerven*.
 702 κάπιτίμους = καὶ ἐπιτίμους: ἐπιτίμος *in het bezit*
van het (volle) burgerrecht.
 703 ὀγκόομαι τι: *hooghartig zijn (ὄγκος, gewicht, belang-*
rijkheid). ἀποσεμνύομαι: *voornaam doen, zich ar-*
rogant gedragen.
 704 καὶ ταῦτα + ptc. praesentis: *en dat terwijl...*
 ἀγκάλῃ, ἢ: *elleboog, gekromde arm; alg. kromming*.
 705 εὖ φρονέω: *verstandig zijn*.
 δόξω: fut. bij *δοκέω*.
 706 ὀρθός: *rechtop; rechthout, correct*.
 708 πίθηκος, ὁ: *aap*.
 ἐνοχλέω: *lastig zijn, last bezorgen*.
 710 βαλανεύς, ὁ: *badmeester*.
 ὁπόσοι = ὁ πονηρότατος <τούτων> ὁπόσοι.
 711 κυκησί-τεφρος: *as (τέφρα) <met water> vermengend*
(κυκάω).
 ψευδό-λίτρος: *van surrogaat-soda (λίτρον)*.
 κονία, ἢ: *stof, as; hier loog (als wasmiddel)*.
 712 γῆ Κιμωλία: *aarde uit Κίμωλος, als vollersaarde*
en als 'zeep' voor baden gebruikt.
 715 εἰρηνικός: *vreedzaam, vredelievend (εἰρήνη)*.
 ἀποδυθῆ: aor. pass. bij ἀπο-δύομαι, *van zijn kleren*
berooft worden.
 μεθύω: *dronken zijn*.
 718 πέπονθα: pf. bij πάσχω, *ondergaan, lijden*.
 719 τὸ αὐτὸν εἶς: *hetzelfde als*.
 τῶν πολιτῶν: gen. partitivus.

720 εἷς τε τάρχαϊον νόμισμα καὶ τὸ καινὸν χρυσίον.
οὔτε γὰρ τούτοισιν οὔσιν οὐ κεκιβδηλευμένοις,
ἀλλὰ καλλίστοις ἀπάντων, ὡς δοκεῖ, νομισμάτων
καὶ μόνοις ὀρθῶς κοπεῖσι καὶ κεκωδωνισμένοις
ἐν τε τοῖς Ἑλλησι καὶ τοῖς βαρβάροισι πανταχοῦ
725 χρώμεθ' οὐδέν, ἀλλὰ τούτοις τοῖς πονηροῖς χαλκίοις
χθές τε καὶ πρώην κοπεῖσι τῷ κακίστῳ κόμματι.
τῶν πολιτῶν θ' οὐς μὲν ἴσμεν εὐγενεῖς καὶ σώφρονας
ἄνδρας ὄντας καὶ δικαίους καὶ καλοὺς τε κάγαθούς
καὶ τραφέντας ἐν παλαιστραῖς καὶ χοροῖς καὶ μουσικῇ,
730 προυσελοῦμεν, τοῖς δὲ χαλκοῖς καὶ ξένοις καὶ πυρρῖαις
καὶ πονηροῖς κακῶν πονηρῶν εἰς ἅπαντα χρώμεθα
ὑστάτοις ἀφιγμένοισιν, οἷσιν ἢ πόλις πρὸ τοῦ
οὐδὲ φαρμακοῖσιν εἰκῆ ῥαδίως ἐχρήσατ' ἄν.
ἀλλὰ καὶ νῦν, ὄνῳτοι, μεταβαλόντες τοὺς τρόπους
735 χρῆσθε τοῖς χρηστοῖσιν αὐθις· καὶ κατορθώσασι γὰρ
εὐλογον, κἄν τι σφαλῆτ', ἐξ ἀξίου γοῦν τοῦ ξύλου,
ἦν τι καὶ πάσχητε, πάσχειν τοῖς σοφοῖς δοκήσετε.

Οι. νῆ τὸν Δία τὸν σωτῆρα, γεννάδας ἀνὴρ
ὁ δεσπότης σου.

Ξα. πῶς γὰρ οὐχὶ γεννάδας,

740 ὅστις γε πίνειν οἶδε καὶ βινεῖν μόνον;

Οι. τὸ δὲ μὴ πατάξαι σ' ἐξελεγχθέντ' ἀντικρυς,
ὅτι δοῦλος ὢν ἔφασκες εἶναι δεσπότης.

720 νόμισμα, τό: *muntgeld, munt* (Eng. *currency*).
καινός: *nieuw*.

721 τούτοισιν κτλ.: de dativi zijn te construeren met
χρώμεθ(α) in v. 725.
κιβδηλεύω: *vervalsen*.

723 ἐκόπη: aor. pass. bij κόπτω, *slaan*.
κωδωνίζω: *laten rinkelen om te keuren* (zie v. 79);
ptc. pf. med. *valide, erkend*.
πανταχοῦ: *overal*.

725 πονηρός: *slecht, schurkachtig, overgedragen van de
burgers*.
χαλκίον, τό: *stukje brons; muntstuk van brons* (vgl.
χρυσίον v. 720).

726 χθές τε καὶ πρώην: *gisteren en eergisteren, d.i. nog
zeer kort geleden*.
κόμμα, τό: *slag van een muntstempel*.

727 εὐγενής: *van goede afkomst*.
σώφρων: *verstandig*.

729 ἐτράφη: aor. pass. bij τρέφω, *opvoeden*.
παλαιστρα, ἡ: *worstelschool*.

730 προσελέω: *met smaad bejegenen, versmaden*.
πυρρῖας, ὁ: 'rooie', *roodkop*.

731 εἰς ἅπαντα: *voor alles*.

732 ὑστατος: *laatst*.

ἀφιγμένος: ptc. pf. bij ἀφικνέομαι.
πρὸ τοῦ: *hiervóór, eerder*.

733 φαρμακός, ὁ: *zondebok* (ctr. τὸ φάρμακον *genees-
middel*).

εἰκῆ: adv. *zo maar, willekeurig*.

734 ὄνῳτοι = ὄνῳ ἀνῳτοι.
μεταβάλλω: *veranderen*.

τρόποι, οἱ: *gedrag*.

735 κατ-ορθόω: trans. *recht maken*, intrans. *succes heb-
ben, slagen*; κατορθώσασι (dat. pl.) ~ ἐὰν κατο-
ρθωσῆτε.

736 εὐλογον: sc. ἐστί, *het is eervol*.

κἄν = καὶ ἄν = καὶ ἐάν.

ἐξ ἀξίου γοῦν τοῦ ξύλου: bijw. bepaling bij πάσ-
χειν; zie verder Dover, Sommerstein.

738-813. *Slavendialoog (2e proloog)*

738 γεννάδας: *nobel, 'fideel'*.

740 βινέω: *neuken*.

741 ἐξελεγχθέντ': construeer met ὅτι ... ἔφασκες.
ἀντικρυς: *regelrecht*.

- Ζα. ὤμωξε μέντ' ἄν.
 Οι. τοῦτο μέντοι δουλικὸν
 εὐθύς πεπόηκας, ὅπερ ἐγὼ χαίρω ποιῶν.
 745 Ζα. χαίρεις, ἰκετεύω;
 Οι. μάλλ' ἐποπτεύειν δοκῶ,
 ὅταν καταράσωμαι λάθρα τῷ δεσπότη.
 Ζα. τί δὲ τονθορίζων, ἤνικ' ἄν πληγὰς λαβὼν
 πολλὰς ἀπίης θύραζε;
 Οι. καὶ τοῦθ' ἤδομαι.
 Ζα. τί δὲ πολλὰ πράττων;
 Οι. ὡς μὰ Δί' οὐδὲν οἶδ' ἐγώ.
 750 Ζα. ὁμόγνιε Ζεῦ· καὶ παρακούων δεσποτῶν
 ἄττ' ἄν λαλῶσι;
 Οι. μάλλὰ πλεῖν ἢ μαίνομαι.
 Ζα. τί δὲ τοῖς θύραζε ταῦτα καταλαλῶν;
 Οι. ἐγώ;
 Ζα. μὰ Δί' ἄλλ' ὅταν δρῶ τοῦτο, κάκμαινομαι.
 755 ὦ Φοῖβ' Ἄπολλον, ἔμβαλέ μοι τὴν δεξιάν,
 καὶ δὸς κύσαι καὶ τὸς κύσον. καί μοι φράσον
 πρὸς Διός, ὃς ἡμῖν ἐστὶν ὁμομαστιγίας,
 τίς οὔτος οὔνδον ἐστὶ θόρυβος καὶ βοή
 χῶ λοιδορησμός;
 Οι. Αἰσχύλου κεύριπίδου.
 Ζα. ἄ.
 Οι. πρᾶγμα, πρᾶγμα μέγα κекίνηται, μέγα

- 743 I.e. 'Het zou hem ook hebben berouwd' (als hij me wèl een pak slaag had gegeven). δουλικός: slaven-, i.e. *typisch voor een slaaf, een slaaf waardig*.
 744 εὐθύς: adv. (al) *terstond, om terstond een voorbeeld te noemen, bij voorbeeld*.
 745 χαίρεις, ἰκετεύω; i.e. *dat vind jij leuk?*
 μάλλ' = μὴ ἀλλά: *niet (leuk), maar...*, i.e. *sterker nog...* ἐποπτεύω: *beschouwen, vandaar de hoogste inwijding krijgen, gelukzalig zijn*.
 746 κατ-αράομαι τινι: *iemand verwensen, kwaadspreken over*. λάθρα: *in het verborgene, stiekem*.
 ἤδομαι τι: *zich verheugen over iets, fijn vinden*.
 747 τονθορίζω: *brommen, mopperen*.
 748 ἀπίης: 2sg. coni. bij ἄπ-ειμι.
 θύραζε: (naar) *buiten*.
 749 πολλὰ πράττω: *een bemoeial zijn, zijn neus in andermans zaken steken*.
 ὡς: hier *zoals*; de uitdrukking als geheel correspondeert met Eng. *nothing like it*.
 750 ὁμόγνιος: *de bloedverwantschap beschermend*.
 παρακούω τινος: *iemand af luisteren*.
 751 ἄττ' = ἄττα = ἄτινα.

- μάλλὰ πλεῖν ἢ μαίνομαι = v. 103; de scene als geheel spiegelt tot op zekere hoogte Dionysos' gesprek met Herakles (met Xanthias in de Heraklesrol).
 752 οἱ θύραζε: *'buitenstaanders'*.
 κατα-λαλέω: *doorvertellen*.
 753 (κάκμαινομαι = καί) ἐκμαινομαι: *zich bezoedelen, i.e. klaarkomen*.
 754 ἔμβαλέ μοι τὴν δεξιάν: d.w.z. *geef me de vijf*.
 755 ἔκυσσα: aor. bij κυνέω, *kussen, zoenen*; δὸς κύσαι: *geef te kussen* (epexegetische infinitivus) i.e. *laat me je kussen*.
 756 Ζεὺς ὁμομαστιγίας (vgl. Ζεὺς ὁμόγνιος v. 750): lett. *Zeus mede-zweepling* (vgl. v. 501), d.w.z. Zeus beschermheer van de broederschap der schavuiten; vgl. ook 750.
 757 οὔνδον = ὁ ἔνδον.
 θόρυβος, ὁ: *kabaal, lawaai*.
 βοή, ἡ: *geschreeuw, geroep*.
 758 χῶ = καὶ ὁ.
 λοιδορησμός, ὁ: *beschimping, gescheld* (λοιδορέω).
 759 μέγας: hier *belangrijk, van grote importantie*.

- 760 ἐν τοῖς νεκροῖσι καὶ στάσις πολλὴ πάνυ.
 Ζα. ἐκ τοῦ;
 Οἱ. νόμος τις ἐνθάδ' ἐστὶ κείμενος
 ἀπὸ τῶν τεχνῶν, ὅσαι μεγάλαι καὶ δεξιαί,
 τὸν ἄριστον ὄντα τῶν ἑαυτοῦ συντέχνων
 σίτησιν αὐτὸν ἐν πρυτανείῳ λαμβάνειν
 765 θρόνον τε τοῦ Πλούτωνος ἐξῆς—
 Ζα. μανθάνω.
 Οἱ. ἕως ἀφίκοιτο τὴν τέχνην σοφώτερος
 ἕτερός τις αὐτοῦ· τότε δὲ παραχωρεῖν ἔδει.
 Ζα. τί δῆτα τουτὶ τεθορύβηκεν Αἰσχύλον;
 Οἱ. ἐκεῖνος εἶχε τὸν τραγωδικὸν θρόνον,
 770 ὡς ὢν κράτιστος τὴν τέχνην.
 Ζα. νυνὶ δὲ τίς;
 Οἱ. ὅτε δὴ κατῆλθ' Εὐριπίδης, ἐπεδείκνυτο
 τοῖς λωποδύταις καὶ τοῖσι βαλλαντιοτόμοις
 καὶ τοῖσι πατραλοῖαισι καὶ τοιχωρύχοις,
 ὅπερ ἔστ' ἐν "Αἰδου πληθος, οἱ δ' ἀκροώμενοι
 775 τῶν ἀντιλογιῶν καὶ λυγισμῶν καὶ στροφῶν
 ὑπερεμάνησαν κἀνόμισαν σοφώτατον·
 κᾶπειτ' ἐπαρθεῖς ἀντελάβετο τοῦ θρόνου,
 ἴν' Αἰσχύλος καθῆστο.
 Ζα. κοῦκ ἐβάλλετο;
 Οἱ. μὰ Δί', ἀλλ' ὁ δῆμος ἀνεβόα κρίσιν ποεῖν
 780 ὁπότερος εἶη τὴν τέχνην σοφώτερος.

760 στάσις, ἢ: *partijstrijd, politieke onrust, interne onenigheid*.
 761 ἐκ τοῦ: *waardoor?*
 κείμαι: *van wetten geldig zijn, gelden*.
 762 ἀπό: *in juridische kontekst met betrekking tot*.
 μέγας: *vgl. v. 759*.
 δεξιός: *hier waarvoor handigheid, kunde vereist is*.
 763 σύντεχνος, ὁ: *vakgenoot*.
 764 σίτησις, ἢ: *voeding, spijziging op staatskosten*.
 πρυτανεῖον, τό: *prytaneum (i.e. het stadhuis)*.
 765 ἐξῆς + gen.: *vlak naast (als adverbium: op een rij, op-eenvolgend, volgens de rij)*.
 766 αὐτοῦ: *gen. comparationis bij σοφώτερος*.
 767 παραχωρέω: *opzij stappen, plaats maken*.
 768 θορυβέω: *trans. in verwarring brengen, van zijn stuk brengen*.
 771 ἐπεδείκνυτο = ἐπίδειξιν ἐποιεῖτο: *epideiknumai een staaltje, demonstratie van zijn vaardigheid geven, zijn kunsten laten zien, vaak gebruikt van sofisten*.
 772 λωπο-δύτης, ὁ: *klerendief (λώπη mantel + [ἀπο]δύω), alg. dief*.
 βαλλαντιο-τόμος, ὁ: *beurzensnijder (βαλλάντιον*

beurs, τέμνω), zakkenroller.
 773 πατρ-αλοίης, ὁ: *vadermoordenaar*.
 τοιχ-ωρύχος, ὁ: *inbreker (τοιχος muur, ὀρύττω graven)*.
 774 ἀκροάομαι τινος: *aandachtig luisteren naar*.
 775 ἀντιλογία, ἢ: *tegenspraak, argumenteren pro en contra, geargumenteer*.
 λυγισμός, ὁ: *het zich in bochten wringen, gekronkel*.
 στροφή, ἢ: *gedraai*.
 776 ὑπερ-μαίνομαι: *geheel buiten zinnen zijn/raken, razend enthousiast zijn/worden*.
 κἀνόμισαν = καὶ ἐνόμισαν.
 777 ἐπ-αίρω: *verheffen, omhoog tillen; hier pass. abs. op de schouders gaan*.
 ἀντι-λαμβάνομαί τινος: *een greep doen naar, een claim leggen op (iets wat in het bezit is van een ander, αντί)*.
 778 κοῦκ ἐβάλλετο: *i.e. werd hem niets naar het hoofd gegooid?*
 779 ἀναβοάω: *beginnen te roepen*.
 κρίσις, ἢ: *oordeel, beslissing*.

- Ζα. ὁ τῶν πανούργων;
 Οι. νῆ Δί', οὐράνιον γ' ὅσον.
 Ζα. μετ' Αἰσχύλου δ' οὐκ ἦσαν ἕτεροι σύμμαχοι;
 Οι. ὀλίγον τὸ χρηστόν ἐστιν, ὥσπερ ἐνθάδε.
 Ζα. τί δῆθ' ὁ Πλούτων δρᾶν παρασκευάζεται;
 785 Οι. ἀγῶνα ποιεῖν αὐτίκα μάλα καὶ κρίσιν
 κᾶλεγχον αὐτοῖν τῆς τέχνης.
 Ζα. κᾶπειτα πῶς
 οὐ καὶ Σοφοκλῆς ἀντελάβετο τοῦ θρόνου;
 Οι. μὰ Δί' οὐκ ἐκεῖνος, ἀλλ' ἔκυσε μὲν Αἰσχύλον,
 790 ὅτε δὴ κατῆλθε, κἀνέβαλε τὴν δεξιάν·
 κἀκεῖνος ὑπεχώρησεν αὐτῷ τοῦ θρόνου.
 νυνὶ δ' ἔμελλεν, ὡς ἔφη Κλειδημίδης,
 ἔφεδρος καθεδεῖσθαι· κἂν μὲν Αἰσχύλος κρατῆ,
 ἔξειν κατὰ χώραν· εἰ δὲ μή, περὶ τῆς τέχνης
 διαγωνιεῖσθ' ἔφασκε πρὸς γ' Εὐριπίδην.
 795 Ζα. τὸ χρῆμ' ἄρ' ἔσται;
 Οι. νῆ Δί' ὀλίγον ὕστερον.
 κἀνταῦθα δὴ τὰ δεινὰ κινηθήσεται.
 καὶ γὰρ τάλαντῳ μουσικὴ σταθμήσεται—
 Ζα. τί δέ; μειαγωγήσουσι τὴν τραγωδίαν;
 Οι. καὶ κανόνας ἐξοίσουσι καὶ πῆχεις ἐπῶν
 800 καὶ πλαίσια ξύμπηκτα—
 Ζα. πλινθεύσουσι γάρ;
 Οι. καὶ διαμέτρους καὶ σφῆνας. ὁ γὰρ Εὐριπίδης
 κατ' ἔπος βασιανεῖν φησὶ τὰς τραγωδίας.

781 ὁ τῶν πανουργῶν: sc. δήμος.

πανοῦργος, ὁ: *schurk*.

782 οὐράνιον γ' ὅσον: sc. ἀνεβόα.

783 χρηστός: *bruikbaar, geschikt > fatsoenlijk*; τὸ
 χρηστόν: abstract voor οἱ χρηστοί.

784 παρασκευάζομαι: *zich gereed maken, voorbereiden*;
 + inf. *van plan zijn te*.

785 αὐτίκα μάλα: *en wel direct*.

786 ἔλεγχος, ὁ: *onderzoek, test*.

αὐτοῖν: gen. du.

πῶς: *hoe (komt het dat...)?*

789 κἀνέβαλε = καὶ ἐνέβαλε; zie verder v. 754.

790 ὑπο-χωρέω: *zich terugtrekken*; τινί τινος *ten be-*
hoeve van iemand afstand doen van.

792 ἔφ-εδρος, ὁ: *reserve*, de atleet die nog geen tegen-
 partij had gekregen en erbij bleef zitten om later
 tegen de overwinnaar op te treden.

καθεδεῖσθαι: inf. v. fut. *καθεδοῦμαι* bij καθ-έζω,
(gaan) zitten (vgl. 200).

κρατέω: *sterker zijn, overwinnen*.

793 ἔχω κατὰ χώραν: *op zijn plaats blijven*.

εἰ δὲ μή: sc. Αἰσχύλος κρατῆ.

794 δι-αγωνίζεσθαι: *tot het (bittere) eind toe strijden*
(tegen, πρὸς).

795 τὸ χρῆμα' ἄρ' ἔσται: *en dat alles gaat zo gebeuren?*
 ὀλίγον ὕστερον: d.w.z. *over een momentje*.

796 ἐνταῦθα: *hier [ter plekke] (en nu)*.

τὰ δεινὰ: 'dit mirakel'.

797 τάλαντον, τό: *weegschaal*.

σταθμάω: *wegen, afmeten*.

798 μει-αγωγέω: *als een offerlam (μεῖον) wegen*.

799 κανών, ὁ: *lineaal, maatstaf*.

ἐκφέρω: *te voorschijn halen, naar buiten brengen*.

πῆχυς, ὁ: *elleboog; el, maatstok*.

800 πλαίσιον, τό: *rechthoek*.

ξύμπηκτος: *opvouwbaar (συμπτύσσω)*; of (v.l.):

ξύμπηκτος: *samenveogd*.

πλινθεύω: *bakstenen maken*.

801 διά-μετρος, ἡ: *verstekhaak*.

σφήν, ὁ: *wig*.

802 κατ' ἔπος: *per woord, woord voor woord*.

βασιανεῖν: fut. bij *βασιανίζω, toetsen (op gehalte)*.

Ζα. ἡ που βαρέως οἶμαι τὸν Αἰσχύλον φέρειν.
 Οἰ. ἔβλεψε γοῦν ταυρηδὸν ἐγκύψας κάτω.
 805 Ζα. κρινεῖ δὲ δὴ τίς ταῦτα;
 Οἰ. τοῦτ' ἦν δύσκολον·
 σοφῶν γὰρ ἀνδρῶν ἀπορίαν ἠύρισκέτην.
 οὔτε γὰρ Ἀθηναίοισι συνέβαιν' Αἰσχύλος—
 Ζα. πολλοὺς ἴσως ἐνόμιζε τοὺς τοιχωρύχους.
 Οἰ. λῆρόν τε τᾶλλ' ἠγεῖτο τοῦ γνῶναι πέρι
 810 φύσεις ποητῶν· εἶτα τῶ σῶ δεσπότη
 ἐπέτρεψαν, ὅτιή τῆς τέχνης ἔμπειρος ἦν.
 ἀλλ' εἰσίσωμεν· ὡς ὅταν γ' οἱ δεσπότη
 ἐσπουδάκωσι, κλαύμαθ' ἡμῖν γίγνεται.

815 Χο. ἡ που δεινὸν ἐριβρεμέτας χόλον ἔνδοθεν ἔξει,
 ἡνίκ' ἂν ὀξύλαλόν περ ἴδη θήγοντος ὀδόντα
 ἀντιτέχνου· τότε δὴ μανίας ὑπὸ δεινῆς
 ὄμματα στροβήσεται.

820 ἔσται δ' ἵππολόφων τε λόγων κορυθαίολα νείκη
 σχινδάλαμοί τε παραξονίων σμιλεύματά τ' ἔργων
 φωτὸς ἀμυνομένου φρενοτέκτονος ἀνδρὸς
 ῥήμαθ' ἵπποβάμονα.

φρίξας δ' αὐτοκόμου λοφιᾶς λασιαύχενα χαίταν,
 δεινὸν ἐπισκύνιον ξυνάγων, βρυχώμενος ἦσει

804 ταυρηδόν: adv. *als een stier*.
ἐγκύψας: zie v. 238.

805 δύσ-κολος: *ontevreden; moeilijk, lastig*.
ἀπορία, ἡ: *gebrek (aan, τιος)*.

806 ἠύρισκέτην: 3du. ind. II praes. act. van *εύρίσκω*.

807 συμβαίνω: *overeenkomen, het kunnen vinden met*.

808 τοιχωρυχοῦς: zie v. 773; 'hij dacht misschien, daar zitten mij teveel inbrekers tussen.'

809 λῆρος, ὁ: *onzin, kletskoek*.

τᾶλλ' = τὰ ἄλλα; hier *overigens, verder*.

τοῦ γνῶναι: bij *πέρι (anastrofe!)*.

811 ἐπιτρέπω: *opdragen (aan, τινι)*.

ἔμπειρος: *ervaren (in, τιος)*.

813 ἐσπουδάκωσι: pf. bij *σπουδάζω ernstig zijn*.

κλαύμαθ' = κλαύματα; κλαῦμα, τό: *geween, huilen (κλάω)*, d.w.z. *onheil, straf*.

814-29 *Koorlied*

814 ἐρι-βρεμέτᾱς: *luid brullend, luid donderend (epitheton van Zeus)*.

815 ὀξύ-λαλος: *scherp van taal*.
θήγω: *wetten, slijpen*.

816 ἀντί-τεχνος, ὁ: *mededinging in de kunst*.

817 στροβέομαι: *ronddraaien, rollen met*.

818 ἵππο-λοφος: *met een helmboos van paardenhaar*.

κορυθ-αίολος: *helmschuddend, met wuivende helmboos*.

819 σκινδάλαμος/σχινδάλαμος, ὁ: *spaander, splinter, metaf. spitsvondigheid*.

παρ-αξόνιος: *naast de as (ἄξων)*; wrsch. metaf. *gewaagd*.

σμιλευματο-εργός: *werker in snijwerk (σμίλευμα)*.

820 φρενο-τέκτων: *met het verstand bouwend, vernuftig*.

821 ἵππο-βάμων: *met de gang van een paard, bereden; of: hoogdravend*.

822 φρίσσω: intr. *omhoogstaan, stijf staan*; met acc. *respectus χαίταν λοφιᾶς (zijn nekborstels opzetten)*.

αὐτό-κομος: *met vanzelf/wild groeiend haar*.

λοφία, ἡ: *behaarde nek, d.w.z. manen van een paard, nekborstels van een zwijn*.

λασι-αύχην: *met dichtbehaarde nek, kam*.

χαίτη, ἡ: *haar*.

823 ἐπισκύνιον, τό: *vel van het voorhoofd boven de ogen*.

βρυχάομαι: *brullen, loeien*.

825 ῥήματα γομποπαγῆ, πινακηδὸν ἀποσπῶν
γηγενεῖ φυσήματι.

ἔνθεν δὴ στοματοουργὸς ἐπῶν βασανίστρια λίσπη
γλῶσσ' ἀνελισσομένη, φθονερούς κινουῖσα χαλινούς,
ῥήματα δαιομένη καταλεπτολογήσει
πλευμόνων πολὺν πόνον.

830 ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

οὐκ ἄν μεθείμην τοῦ θρόνου, μὴ νουθέτει
κρείττων γὰρ εἶναί φημι τούτου τὴν τέχνην.

Δι. Αἰσχύλε, τί σιγᾶς; αἰσθάνει γὰρ τοῦ λόγου.

Εὐ. ἀποσεμννεῖται πρῶτον, ἅπερ ἐκάστοτε
ἐν ταῖς τραγωδίαισιν ἑτερατεύετο.

835 Δι. ὦ δαιμόνι' ἀνδρῶν, μὴ μεγάλα λίσαν λέγε.

Εὐ. ἐγῶδα τοῦτον καὶ διέσκεμμαι πάλαι,
ἄνθρωπον ἀγριοποιὸν αὐθαδόστομον,
ἔχοντ' ἀχάλινον ἀκρατὲς ἀθύρωτον στόμα,
ἀπεριλάλητον, κομποφακελορρήμονα.

840 ΑΙΣΧΥΛΟΣ

ἄληθες, ὦ παῖ τῆς ἀρουραίας θεοῦ;
σὺ δὴ με ταῦτ', ὦ στωμυλιοσυλλεκτάδη
καὶ πτωχοποιεῖ καὶ ῥακιοσυρραπτάδη;
ἀλλ' οὗ τι χαίρων αὖτ' ἐρεῖς.

824 γομπο-παγῆς: *met nagels* (γόμφοι) *vastgezet* (πήγ-
νυμι), *verbonden*, *spijkerdicht*.

πινακηδόν: *adv. als planken*.

825 γη-γενής: *uit de aarde geboren*; *gigantisch*, *geweldig*.
φύσημα, τό: *geblaas*, *ademtocht*, *windvlaag*.

826 στοματοουργός: *mondarbeid verrichtend*.

βασανίστρια, ἡ: *keurster* (βασανίζω).

λίσπος: *glad* (?).

827 ἀν-ελίσσομαι/ττομαι: *zich ontrollen*, *zich gemakke-
lijk bewegen*.

φθονερός: *afgunstig*.

χαλινός, ὁ: *bit*, *teugel*.

828 δαίομαι: *verdelen*, *verscheuren*.

κατα-λεπτολογέω: *platpratzen met spitsvondigheden*,
(*sofistische*) *redeneringen*.

829 πλευμόνων: *zie v. 474*.

830-906. De agon: inleidende schrmutselingen, beden

830 μεθ-ίημι τινος: *afstand doen van*, *opgeven*.

νουθέτω: *op het hart drukken*, *vermanen*.

833 ἀποσεμνύνομαι: *arrogant*, *hooghartig doen*; *vgl. 703*.

834 τερατεύομαι: *wonderbaarlijke dingen vertellen*, *mysti-
ficeren*.

835 δαιμόνι' ἀνδρῶν: *kwelgeest*, *pestkop* (?); *vgl. v. 44*.

836 ἐγῶδα = ἐγὼ οἶδα.

διέσκεμμαι: *pf. bij diascéptomai*, *door en door bekijken*, *pf. doorzien*.

837 ἀγριο-ποιός: *woest dichtend of dichter v. woestelingen*
αὐθαδό-στομος: *vervaand sprekend* (αὐθαδής: *Dts.*
selbstgefällig: *vervaand*, *eigenzinnig*).

838 ἀ-χάλινος: *teugelloos*, *brutaal* (χαλινός).

ἀ-κρατής: *onmatig*, *onbeheerst*.

ἀ-θύρωτος: *zonder deur*.

839 ἀ-περιλάλητος: *tekortschietend in oeverloos gelul* (πε-
ριλαλία); *niet: in geleuter niet te overtreffen*.

κομπο-φακελο-ρρήμων: *bombastische woorden*
(κόμπος) *bij bundels* (φάκελος) *vormend*.

849 ἀρουραῖος: *landbouw-* (Euripides' moeder ver-
kocht groenten op de markt).

841 στωμυλιο-συλλεκτάδης: [*zoon van* (patronymi-
cum op -άδης) *een*] *kletspraatjes-* (στωμυλία) *ver-
gaarder* (συλλέγομαι).

842 πτωχο-ποιός: *bedelaarsdichter* (πτωχός), *d.w.z.*
die bedelaars op het toneel brengt.

ῥακιο-συρραπτάδης: [*zoon van* (-άδης) *een*] *lom-
pen-* (ῥάκιον) *sammenaaiër* (συρράπτω).

- Δι. παῦ', Αἰσχύλε,
καὶ μὴ πρὸς ὄργην σπλάγχνα θερμήνης κότῳ.
- 845 Αἰ. οὐ δῆτα, πρὶν γ' ἂν τοῦτον ἀποφῆνω σαφῶς
τὸν χωλοποιὸν οἶος ὦν θρασύνεται.
- Δι. ἄρν' ἄρνα μέλανα, παῖδες, ἐξενέγκατε·
τυφῶς γὰρ ἐκβαίνειν παρασκευάζεται.
- Αἰ. ὦ Κρητικὰς μὲν συλλέγων μονωδίας,
850 γάμους δ' ἀνοσίους εἰσφέρων εἰς τὴν τέχνην—
- Δι. ἐπίσχες οὔτος, ὦ πολυτίμητ' Αἰσχύλε.
ἀπὸ τῶν χαλαζῶν δ', ὦ πόνηρ' Εὐριπίδη,
ἄναγε σεαυτὸν ἐκποδῶν, εἰ σωφρονεῖς,
855 ἵνα μὴ κεφαλαίῳ τὸν κρόταφόν σου ῥήματι
θενῶν ὑπ' ὄργῆς ἐκχέῃ τὸν Τήλεφον·
σὺ δὲ μὴ πρὸς ὄργην, Αἰσχύλ', ἀλλὰ πραόνως
ἔλεγχ', ἐλέγχου· λοιδορεῖσθαι δ' οὐ πρέπει
ἄνδρας ποητὰς ὥσπερ ἄρτοπώλιδας·
σὺ δ' εὐθύς ὥσπερ πρῖνος ἐμπρησθεῖς βοᾷς.
- 860 Εὐ. ἔτοιμός εἰμ' ἔγωγε, κούκ ἀναδύομαι,
δάκνειν, δάκνεσθαι πρότερος, εἰ τούτῳ δοκεῖ,
τᾶπη, τὰ μέλη, τὰ νεῦρα τῆς τραγωδίας,
καὶ νῆ Δία τὸν Πηλέα γε καὶ τὸν Αἴολον
καὶ τὸν Μελέαγρον κᾶτι μάλα τὸν Τήλεφον.
- 865 Δι. σὺ δὲ δὴ τί βουλευεῖ ποεῖν; λέγ', Αἰσχύλε.
Αἰ. ἐβουλόμην μὲν οὐκ ἐρίζειν ἐνθάδε·
οὐκ ἐξ ἴσου γὰρ ἐστὶν ἀγῶν νῶν.

844 πρὸς ὄργην: adverbiaal in woede, woedend.
θερμαίνω: verwarmen, verhitten.

845 ἀποφαίνω: demonstreren.

846 χωλο-ποιός: kreupelendichter (χλωρός), i.e. kreupelen op het toneel brengend. θρασύνομαι: stoutmoedig, vrijmoedig optreden, spreken, Vert. 'voordat ik wat hem betreft duidelijk heb laten zien, de mankepotendichter, hoedanig zijnde hij (zo) hoog van de toren blaast', i.e. hij heeft wel een grote mond, maar ik zal laten zien dat hij de kwaliteiten die dit zouden rechtvaardigen helemaal niet bezit.

847 ἄρην, ἄρνος, ὄ: ram.
ἐκφέρω: zie v. 799.

848 τυφῶς, ὄ: tyfoon, wervelwind, orkaan.

849 μονωδία, ἡ: monodie = solo-zangpartij, aria.

850 γάμος, ὄ: sexuele verbintenis tussen man en vrouw, dus niet alleen huwelĳk, maar ook affaire, vrijage.
ἀνόσιος: onbetamelĳk, onzedĳg.

851 ἐπίσχες: 2sg. imper. aor. bij ἐπέχω.
πολυτίμητος: hooggeëerd.

852 χάλαζα, ἡ: hagel(bui); plur. hagelstenen.

853 ἐκποδῶν (adv.): uit de voeten.
σωφρονέω: verstandĳg zĳjn.

854 κεφάλαιος: hoofd-, metaf. 'kapitaal', 'kroon-'.
κρόταφος, ὄ: slaap.

855 θενῶν: ptc. aor. bij θείνω, slaan.
ἐκχέω: hier causatief uit doen stromen.

856 πραόνως: adv. bij πρᾶος, zachtmoedig, rustig, kalm.

857 λοιδορέομαι: elkaar uitschelden.

858 ἄρτο-πωλῖς, ἡ: broodverkoopster. ἐνεπρήσθη: aor. pass. bij ἐμπίμπρημι, in brand steken.

859 πρῖνος, ἡ: steeneik.

860 ἀνα-δύομαι: meestal opduiken; hier wegduiken, zich terugtrekken.

861 Bijt-metaforen zĳjn zeer frequent in Euripides' stukken.

862 μέλη: (1) koorliederen; (2) ledematen.

864 κᾶτι = καὶ ἔτι (+ μάλα: en vooral).

866 ἐβουλόμην: modaal imperfectum.

867 ἐξ ἴσου: op gelĳke voet, met gelĳke kansen.
ἀγῶν = ὁ ἀγῶν.

νῶν: dat. du. pron. pers. 1e persoon.

	Δι.		τί δαί;
	Αί.	ὅτι ἡ πόησις οὐχὶ συντέθνηκέ μοι, τούτῳ δὲ συντέθνηκεν, ὥσθ' ἔξει λέγειν.	
870		ὅμως δ' ἐπειδὴ σοι δοκεῖ, δρᾶν ταῦτα χρή.	
	Δι.	ἴθι νυν λιβανωτὸν δευρό τις καὶ πῦρ δότῳ, ὅπως ἂν εὔξωμαι πρὸ τῶν σοφισμάτων ἀγῶνα κρῖναι τόνδε μουσικώτατα· ὕμεις δὲ ταῖς Μούσαις τι μέλος ὑπάσατε.	
875	Χο.	ὦ Διὸς ἐννέα παρθένοι, ἀγναὶ Μοῦσαι, λεπτολόγους ξυνετὰς φρένας αἰ καθορᾶτε ἀνδρῶν γνωμοτύπων, ὅταν εἰς ἔριν ὀξυμερίμοις ἔλθωσι στρεβλοῖσι παλαίσμασιν ἀντιλογοῦντες, ἔλθετ' ἐποψόμεναι δύναμιν	
880		δεινοτάτοιον στομάτοιον πορίσασθαι τρήματα καὶ παραπρίσματ' ἐπῶν.	
882/3		νῦν γὰρ ἀγῶν σοφίας ὁ μέγας χω- ρεῖ πρὸς ἔργον ἤδη.	
885	Δι.	εὔχεσθε δὴ καὶ σφῶ τι πρὶν τᾶπη λέγειν.	
	Αί.	Δήμητερ ἡ θρέψασα τὴν ἐμὴν φρένα, εἶναί με τῶν σῶν ἄξιον μυστηρίων.	
	Δι.	ἐπίθες λαβῶν δὴ καὶ σὺ λιβανωτόν.	
	Εὐ.		καλῶς·
		ἔτεροι γὰρ εἰσιν οἷσιν εὔχομαι θεοῖς.	
890	Δι.	ἴδιοί τινες σου, κόμμα καινόν;	
	Εὐ.		καὶ μάλα.
	Δι.	ἴθι δὴ προσεύχου τοῖσιν ιδιώταις θεοῖς.	
	Εὐ.	αἰθήρ, ἐμὸν βόσκημα, καὶ γλώττης στρόφιγξ	
869		ἔχω + inf.: hebben om te, kunnen.	879 ἐφοράω: Eng. watch over.
871		ἴθι: 2sg. imper. bij εἶμι, kom. λιβανωτός, ὄ: wierook. δότῳ: 3sg. imper. aor. act. bij δίδωμι.	880 δεινοτάτοιον στομάτοιον: dat. du. πορίζω: verschaffen.
872		πρό: hier met. inf. als πρὶν, alvorens te.	881 παρά-πρισμα, τό: zaagsel (πρὶω zagen), metaf. spitsvondigheid.
873		μουσικώτατα: adverbiale acc. pl. ntr. bij κρῖναι, op meest Muzische wijze, i.e. het meest naar de zin van de Muzen.	885 σφῶ: nom./acc. du. jullie beiden. τᾶπη = τὰ ἔπη.
874		ὑπ-ἄδω: zingen ter begeleiding.	887 εἶναι: sc. δός; vgl. v. 894.
875		ἀγνός: eerbiedwaardig, 'heilig'.	888 ἐπίθες: imper. aor. bij ἐπιτίθημι. καλῶς: 'nee, bedankt'.
876		λεπτο-λόγος: spitsvondig (λεπτός). ξυνετός: verstandig, schrander, intelligent.	890 ἴδιος: privé-, eigen. κόμμα, τό: slag.
877		γνωμο-τύπος: gnomen, spreuken smedend (γνώμη + τύπτω). ὀξυ-μέριμος: scherpzinnig bedacht (μέριμνα).	καὶ μάλα: jazekeer, inderdaad.
878		στρεβλός: gedraaid, metaf. listig. παλαίσμασιν: zie v. 689.	891 ιδιώτης: hier inofficieel, niet-erkend. 892 βόσκημα, τό: voedsel. στρόφιγξ, ἡ: spil, rad; στρόφιγξ γλώττης radheid van tong.

καὶ ξύνεσι καὶ μυκτῆρες ὄσφραντήριοι,
ὀρθῶς μ' ἐλέγχειν ὦν ἂν ἄπτωμαι λόγων.

895 Χο. καὶ μὴν ἡμεῖς ἐπιθυμοῦμεν στρ.
896a παρὰ σοφοῖν ἀνδροῖν ἀκοῦσαί
896b τινὰ λόγων ἐμμέλειαν.
ἔπιτε δαΐαν ὁδόν.
γλῶσσα μὲν γὰρ ἠγρίωται,
899a λῆμα δ' οὐκ ἄτολμον ἀμφοῖν,
899b οὐδ' ἀκίνητοι φρένες.
900 προσδοκᾶν οὖν εἰκὸς ἐστιν
901a τὸν μὲν ἀστεῖόν τι λέξειν
901b καὶ κατερρινημένον,
τὸν δ' ἀνασπῶντ' αὐτοπρέμνοις
τοῖς λόγοισιν ἐμπεσόντα
συσκεδᾶν πολλὰς ἀλινδήθρας ἐπῶν.

905 ἀλλ' ὡς τάχιστα χρὴ λέγειν· οὕτω δ' ὅπως ἐρεῖτον
ἀστεῖα καὶ μήτ' εἰκόνας μήθ' οἷ' ἂν ἄλλος εἴποι.

Εὐ. καὶ μὴν ἐμαυτὸν μὲν γε, τὴν πόησιν οἶός εἰμι,
ἐν τοῖσιν ὑστάτοις φράσω· τοῦτον δὲ πρῶτ' ἐλέγξω,
ὡς ἦν ἀλαζῶν καὶ φέναξ οἷοις τε τοὺς θεατὰς
910 ἐξηπάτα μώρους λαβῶν παρὰ Φρυγίῳ τραφέντας.
πρῶτιστα μὲν γὰρ ἓνα τιν' ἂν καθῖσεν ἐγκαλύψας,
'Αχιλλέα τιν' ἢ Νιόβην, τὸ πρόσωπον οὐχὶ δεικνύς,

893 ξύνεσις, ἦ: *verstand*. μυκτῆρ, ὁ: *neusgat*.

ὄσφραντήριος: *scherp ruikend* (-αῖνομαι *ruikēn*).

894 ὀρθῶς μ' ἐλέγχειν: sc. δός, vgl. 887; ὀρθῶς: *correct*.

895 ἐπιθυμέω: *verlangen*.

896 σοφοῖν ἀνδροῖν: gen. du.

897 ἔπ-ιτε v. ἔπ-εἰμι (εἶμι).

δαΐος: *vijandig, strijd-*.

898 ἠγρίωται: 3sg. pf. med. bij ἀγριόω *wild maken*.

λῆμα: zie v. 463.

ἄ-τολμος: *laf, bang* (τόλμη).

899a ἀ-κίνητος: *onbewogen, onbeweeglijk*.

900 προσδοκάω: *verwachten, (in spanning) afwachten*.

901 ἀστεῖος: 'steeds' (ἄστν), d.w.z. *beschaafd en geestig, grappig*. κατα-ρρινάω: *afwijlen* (ρίνη *vijl*), *glad maken, polijsten*.

902 ἀνα-σπάω: *omhoog trekken*. αὐτό-πρεμνος: *met stam* (πρέμνον) *en al, geheel en al*.

903 ἐμπίπτω: *zich storten op*.

904 συσκεδᾶν: inf. fut. bij συ-σκεδάννυμι, *volkomen verstrooien, uiteenwerpen, verbrijzelen*.

ἀλινδήθρα, ἦ: *worstelplaats* (ἀλινδέομαι *zich wentelen*); plaats waar de worstelvorm ἀλίνδησις, *grondworstelen*, werd gehouden.

905-70. *Agon: eerste ronde*

905 οὕτω δ' ὅπως ἐρεῖτον: sc. οὕτω δὲ (χρὴ λέγειν) ὅπως ἐρεῖτον.

ἐρεῖτον: du. v. ἐρέω fut. bij λέγω.

906 εἰκῶν, ἦ: *vergelijking, analogie*; of: *gelijkenis*.

907 Lett. 'Wat mijn eigen roezie betreft, hoe ik ben, zal ik het laatst illustreren.'

909 ἀλαζῶν, ὁ: *charlatan, bluffer*.

φέναξ, ὁ: *bedrieger, bedotter*.

οἷοις: ntr. *met welke dingen, waarmee*.

θεατής, ὁ: *toeschouwer*.

910 ἐξαπατάω: *bedriegen, misleiden*.

911 καθίζω: *doen neerzitten, laten zitten*.

ἐγκαλύπτω: *verhullen* (in kleren).

912 πρόσωπον, τό: *gezicht*.

- πρόσχημα τῆς τραγωδίας, γρύζοντας οὐδὲ τουτί.
 Δι. μὰ τὸν Δί' οὐ δῆθ'.
- Εὐ. ὁ δὲ χορός γ' ἤρειδεν ὄρμαθούς ἄν
 915 μελῶν ἐφεξῆς τέτταρας ξυνεχῶς ἄν· οἱ δ' ἐσίγων.
 Δι. ἐγὼ δ' ἔχαιρον τῇ σιωπῇ, καί με τοῦτ' ἔτερπεν
 οὐχ ἦττον ἢ νῦν οἱ λαλοῦντες.
 Εὐ. ἠλίθιος γὰρ ἦσθα,
 σάφ' ἴσθι.
- Δι. κάμαντῶ δοκῶ. τί δὲ ταῦτ' ἔδρασ' ὁ δεῖνα;
 Εὐ. ὑπ' ἀλαζονείας, ἴν' ὁ θεατῆς προσδοκῶν καθῆτο,
 920 ὀπόθ' ἢ Νιόβη τι φθέγγεται· τὸ δρᾶμα δ' ἄν διήει.
 Δι. ᾧ παμπόνηρος, οἷ' ἄρ' ἐφενακίζόμην ὑπ' αὐτοῦ.
 τί σκορδινᾶ καὶ δυσφορεῖς;
 Εὐ. ὅτι αὐτὸν ἐξελέγχω.
 κᾶπειτ' ἐπειδὴ ταῦτα ληρήσειε καὶ τὸ δρᾶμα
 ἦδη μεσοίη, ῥήματ' ἄν βόεια δώδεκ' εἶπεν,
 925 ὄφρῦς ἔχοντα καὶ λόφους, δεῖν' ἄττα μορμωπά,
 ἄγνωτα τοῖς θεωμένοις.
 Αἰ. οἴμοι τάλας.
 Δι. σιώπα.
 Εὐ. σαφές δ' ἄν εἶπεν οὐδὲ ἓν—
 Δι. μὴ πρῖε τοὺς ὀδόντας.
 Εὐ. ἀλλ' ἢ Σκαμάνδρους ἢ τάφρους ἢ 'π' ἀσπίδων ἐπόντας
 930 γρυπαιέτους χαλκηλάτους καὶ ῥήμαθ' ἰππόκρημνα,
 ἅ ξυμβαλεῖν οὐ ῥάδι' ἦν.
 Δι. νῆ τοὺς θεούς, ἐγὼ γοῦν
 ἦδη ποτ' ἐν μακρῶ χρόνῳ νυκτὸς διηγρύπησα

913 πρό-σχημα, τό: *voornwendsel; schijn, show, façade.*
 γρύζω: *een kik geven.*

914 ἐρείδω: *doen leunen tegen; 'er tegenaan gooien'.*
 ὄρμαθος, ὄ: *reeks, keten.*

915 ἐφεξῆς: *achter elkaar, de een na de ander.*
 ξυν-εχῶς: *adv. ononderbroken.*
 δεῖνα, ὄ: *'onze vriend'.*

916 σιωπή, ἦ: *zwijgen.*

917 ἠλίθιος: *dwaas, onnozél, naïef.*

918 κάμαντῶ (= καὶ ἐμ-) δοκῶ: *sc. ἠλίθιος γενέσθαι.*

919 ἀλαζονεία, ἦ: *charlattannerie, bluf.*
 προσδοκάω: *zie v. 900.*

καθῆμαι: *zitten; καθῆτο: opt.*

920 φθέγγομαι: *zijn stem laten horen, spreken.*
 δίειμι: *doorgaan, verdergaan.*

921 οἶα: *hoe.* φενακίζω: *bedriegen, bedotten.*

922 σκορδινάομαι: *zich uitrekken, als teken van verve-
 ling of ergernis.*

δυσ-φορέω: *geërgerd zijn, (iets) vervelend vinden.*

923 ἐπειδὴ ταῦτα ληρήσειε: *'na die bullshit.'*

924 μεσόω: *op de helft, halvenwege zijn.*

βόειος: *runder-, koeien-.*

925 ὄφρῦς, ἦ: *wenkbrauw.*

λόφος, ὄ: *helmbos, haarbos.*

ἄττα = *τινα.*

μορμω-ωπός: *met angstwekkend uiterlijk (ὄψ).*

926 ἄγνωτος: *onbekend.*

927 πρίω *zagen; πρίω τοὺς ὀδόντας tandenknaarsen.*

928 τάφρος, ἦ: *gracht. loopgraaf.*

'π' = ἐπί; ἐπ-ειμι ἐπί: *staan op, aanwezig zijn op.*

929 γρυπ-αιέτος, ὄ: *griffioen-adelaar (γρύψ + αιέτός)*
(maar vlg. Dover gewoon griffioen).

χαλκ-ήλατος: *uit brons gedreven.*

ἰππό-κρημος: *paarden- (d.w.z. reuze-) steil, hoog-
 dravend.*

930 συμβάλλω: *bij elkaar werpen; uitvogelen, begrijpen.*

931 δι-αγρυπνέω: *aldoor wakker liggen.*

- τὸν ξουθὸν ἵππαλεκτρύονα ζητῶν τίς ἐστὶν ὄρνις.
 Αἰ. σημεῖον ἐν ταῖς ναυσίν, ὦμαθέστατ', ἐνεγέγραπτο.
 Δι. ἐγὼ δὲ τὸν Φιλοξένου γ' ὤμην Ἔρυξιν εἶναι.
 935 Εὐ. εἴτ' ἐν τραγωδίαις ἐχρῆν κάλεκτρύονα ποῆσαι;
 Αἰ. σὺ δ', ὦ θεοῖσιν ἐχθρέ, ποῖ ἄττ' ἐστὶν ἄττ' ἐποίεις;
 Εὐ. οὐχ ἵππαλεκτρύονας μὰ Δί' οὐδὲ τραγελάφους, ἅπερ σύ,
 ἂν τοῖσι παραπετάσασιν τοῖς Μηδικοῖς γράφουσιν·
 940 ἀλλ' ὡς παρέλαβον τὴν τέχνην παρὰ σοῦ τὸ πρῶτον εὐθύς
 οἰδοῦσαν ὑπὸ κομπασμάτων καὶ ῥημάτων ἐπαχθῶν,
 ἴσχυανα μὲν πρῶτιστον αὐτὴν καὶ τὸ βάρος ἀφείλων
 ἐπυλλίοις καὶ περιπάτοις καὶ τευτλίοις λευκοῖς,
 χυλὸν διδούς στωμυλμάτων ἀπὸ βιβλίων ἀπηθῶν·
 εἴτ' ἀνέτρεφον μονωδίαις Κηφισοφῶντα μειγνύς.
 945 εἴτ' οὐκ ἐλήρουν ὅ τι τύχοιμ' οὐδ' ἐμπεσῶν ἔφυρον,
 ἀλλ' οὐξιών πρῶτιστα μὲν μοι τὸ γένος εἶπ' ἂν εὐθύς
 τοῦ δράματος.
- Δι. κρεῖττον γὰρ ἦν σοι νῆ Δί' ἢ τὸ σαυτοῦ.
 Εὐ. ἔπειτ' ἀπὸ τῶν πρῶτων ἐπῶν οὐδένα παρῆκ' ἂν ἀργόν,
 ἀλλ' ἔλεγεν ἡ γυνὴ τέ μοι χῶ δοῦλος οὐδὲν ἦττον,
 950 χῶ δεσπότης χῆ παρθένος χῆ γραῦς ἄν.
- Αἰ. εἶτα δῆτα
 οὐκ ἀποθανεῖν σε ταῦτ' ἐχρῆν τολμῶντα;
 Εὐ. μὰ τὸν Ἀπόλλω·
 δημοκρατικὸν γὰρ αὐτ' ἔδρων.
- Δι. τοῦτο μὲν ἔασον, ὦ τᾶν.
 οὐ σοὶ γάρ ἐστι περίπατος κάλλιστα περί γε τούτου.
 Εὐ. ἔπειτα τουτουσὶ λαλεῖν ἐδίδαξα—
 Αἰ. φημί κάγώ.

932 ξουθός: *bruingeel* en *snelbewegend, trillend, schrill klinkend*. ἵππα-αλεκτρύων, ὁ: *paardhaan*.
 ζητέω: *hier proberen uit te vinden, zich afvragen*.
 933 σημεῖον, τό: *teken, symbool*.
 ὦμαθέστατ' = ὦ ἀμαθέστατε; ἀμάθης: *onwetend, onbenullig*.
 934 ἀλεκτρύων, ὁ: *haan*.
 936 ποῖ ἄττ' = ποῖά τινα; ἄττ' = ἄτινα.
 937 τραγ-έλαφος, ὁ: *bokhart*.
 938 ἄν = ἄ ἐν.
 παρα-πέτασμα, τό: *gordijn*.
 939 παραλαμβάνω: *overnemen*.
 940 οἰδέω: *zwellen, gezwollen zijn*.
 κόμπασμα, τό: *pocherij, snoeverij*.
 ἐπ-αχθής: *zwaar, bezwaarlijk, ergerlijk* (τὸ ἄχθος).
 941 ἴσχυανα: 1sg. ind. aor. bij ἴσχυαίνω, *droog, mager maken*. βάρος, τό: *zwaarheid*.

942 ἐπύλλιον, τό: *versje* (diminutivum v. ἔπος).
 περί-πατος, ὁ: *wandeling, metaf. uitweiding, digressie*. τευτλίον, τό: *biet*.
 943 χυλός, ὁ: *sap*.
 στῶμυλμα, τό: *kletspraatje*.
 ἀπ-ηθέω: *zeven*.
 944 ἀνα-τρέφω: *opkweken, opvoeden*.
 945 ὅτι τύχοιμι: *'zomaar wat'*.
 ἐμπεσῶν: d.w.z. op het toneel.
 φύρω: *dooreenmengen, verwarren, ordeloos behandelen*.
 946 οὐξιών = ὁ ἐξιών; ἔξειμι: *hier opkomen*.
 947 Spreker = Aischylos?
 κρεῖττον, κτλ.: sc. γένος.
 948 ἀργός (uit ἀ-εργός): *werkeloos; παρήμι ἀργόν: werkeloos laten, toestaan niets te doen*.
 949 χῶ = καὶ ὁ.
 953 περίπατος, ὁ: *rondgang, wandeling*.

- 955 ὡς πρὶν διδάξαι γ' ὠφέλες μέσος διαρραγῆναι.
 Εὐ. λεπτῶν τε κανόνων εἰσβολὰς ἐπῶν τε γωνιασμούς,
 νοεῖν, ὀραῖν, ξυνιέναι, στρέφειν, τέρᾱν, τεχνάζειν,
 κάχ' ὑποτοπεῖσθαι, περινοεῖν ἅπαντα—
 Αἰ. φημί κάγώ.
 Εὐ. οἰκεῖα πράγματ' εἰσάγων, οἷς χρώμεθ', οἷς ξύνεσμεν,
 960 ἐξ ὧν γ' ἂν ἐξηλεγχόμην· ξυνειδότες γὰρ οὔτοι
 ἤλεγχον ἂν μου τὴν τέχνην· ἀλλ' οὐκ ἐκομπολάκουν
 ἀπὸ τοῦ φρονεῖν ἀποσπάσας, οὐδ' ἐξέπληττον αὐτούς,
 Κύκνους ποιῶν καὶ Μέμνονας κωδωνοφαλαροπῶλους.
 γνώσει δὲ τοὺς τούτου τε κάμους ἐκατέρου μαθητάς.
 965 τουτουμενὶ Φορμίσιος Μεγαίνετός θ' ὁ Μανῆς,
 σαλπυγολογχυπηνάδαι, σαρκασμοπιτυοκάμπται,
 οὔμοι δὲ Κλειτοφῶν τε καὶ Θηραμένης ὁ κομφός.
 Δι. Θηραμένης; σοφός γ' ἀνὴρ καὶ δεινὸς εἰς τὰ πάντα,
 ὃς ἦν κακοῖς που περιπέση καὶ πλησίον παραστῆ,
 970 πέπτωκεν ἔξω τῶν κακῶν, οὐ χεῖος, ἀλλὰ Κεῖος.
 Εὐ. τοιαῦτα μέντουγὼ φρονεῖν
 τούτοισιν εἰσηγησάμην,
 λογισμὸν ἐνθεῖς τῇ τέχνῃ
 καὶ σκέψιν, ὥστ' ἤδη νοεῖν
 975 ἅπαντα καὶ διειδέναι
 τὰ τ' ἄλλα καὶ τὰς οἰκίας
 οἰκεῖν ἄμεινον ἢ πρὸ τοῦ
 κάνασκοπεῖν· “πῶς τοῦτ' ἔχει;
 ποῦ μοι τοδί; τίς τοῦτ' ἔλαβε;”

955 διαρρήγνυμι: *doorbreken, in stukken breken.*

956 λεπτός: *fijn, dun, subtiel.*

κανών, ὁ: zie v. 799.

εἰσβολή, ἡ: hier wrsch. *toepassing, applicatie.*

γωνιασμός, ὁ: *constructie m.b.v. een winkelhaak*
 ('verzenhoekformaties' d'Hane-Scheltema).

957 τεχνάζω: *listig te werk gaan, trucs gebruiken.*

958 κάχ' = κακά.

ὑπο-τοπέομαι: *vermoeden, gissen.*

περι-νοέω: *zorgvuldig overwegen.*

961 κομπο-λακέω: *met ijdele ophef spreken.*

962 ἀποσπάω: *aftrekken (van, τινος).*

ἐκπλήττω: *overdonderen, uit het veld slaan.*

963 κωδωνο-φαλαρό-πῶλος: *met veulens (πῶλος) die*
bellen (κῶδων) aan het hoofdstel (φάλαρον) hebben.

964 γνώσομαι fut. bij γινώσκω.

965 τουτουμενὶ = τουτουὶ μέν, *van hém daar.*

966 σαλπυγο-λογχυπην-άδαι, οἰ: [*zonen v. (-άδης)*]
trompet (σάλπιγξ) lans (λόγχη) snorrenvolk (ὑπήνη)

σαρκασμο-πιτυο-κάμπτης, ὁ: *pijnboom-* (πίτυς)
buijer (κάμπτω) *die hun tanden* (lett. *tandvlees*) *laat*
zien (σαρκάζω).

967 οὔμοι = οἱ ἐμοί.

κομφός: *subtiel, verfijnd, vernuftig.*

968 δεινός: hier *geducht* in de zin van *knap* (ironisch).

969 περι-πίπτω τινί: *in iets geraten, op iets stoten.*

Χῖος: vgl. ὁ χῖος βόλος, de slechtste dobbelworp.

971-91. *Pnigos*

971 μέντουγὼ = μέντοι ἐγώ.

973 λογισμός, ὁ: *redeneren.*

974 σκέψις, ἡ: *beschouwing, onderzoek.*

975 δί-οἶδα: *onderscheiden, de distincties kennen.*

976 οἰκέω: *beheren, 'managen'.*

977 πρὸ τοῦ: *voordien, tevoren.*

978 ἀνα-σκοπέω: *nauwkeurig overwegen.*

ἔχω + adverbium: *zijn.*

- 980 Δι. νή τοὺς θεοὺς, νῦν γοῦν Ἄθη-
ναίων ἅπας τις εἰσιῶν
κέκραγε πρὸς τοὺς οἰκέτας
ζητεῖ τε· “ποῦ ἔστιν ἡ χύτρα;
τίς τὴν κεφαλὴν ἀπεδήδοκεν
985 τῆς μαινίδος; τὸ τρύβλιον
τὸ περυσινὸν τέθνηκέ μοι;
ποῦ τὸ σκόροδον τὸ χθιζινόν;
τίς τῆς ἐλάας παρέτραγεν;”
τέως δ’ ἀβελτερώτατοι
990 κεχηνότες μαμμάκυθοι,
Μελιτίδαι καθῆντο.
- Χο. τάδε μὲν λεύσσεις, φαίδιμ’ Ἀχιλλεῦ; ἀντ.
993a σὺ δὲ τί, φέρε, πρὸς ταῦτα λέξεις;
993b μόνον ὅπως
μή σ’ ὁ θυμὸς ἀρπάσας
995 ἐκτὸς οἴσει τῶν ἐλαῶν·
δεινὰ γὰρ κατηγορήκεν.
ἀλλ’ ὅπως, ὦ γεννάδα,
μὴ πρὸς ὀργὴν ἀντιλέξεις,
ἀλλὰ συστείλας ἄκροισιν
1000 χρώμενος τοῖς ἰστίοις,
εἶτα μᾶλλον μᾶλλον ἄξεις
καὶ φυλάξεις, ἤνικ’ ἂν τὸ
πνεῦμα λεῖον καὶ καθεστηκὸς λάβης.

982 κέκραγε: pf. bij κράζω, *schreeuen*.

983 χύτρα, ἡ: *pot*.

984 ἀπ-εδήδοκα: pf. bij ἀπ-εσθίω *afbijten*, *afhappen*.

985 μαινίς, ἡ: *'ansjovis'*.

τρύβλιον, τό: *schotel*, *kom*.

986 περυσινός: *van het vorige jaar* (πέρυσι).

987 σκόροδον, τό: *knoflook* (vgl. v. 555).

χθιζινός: *van gisteren* (χθιζόν).

988 ἐλάα/ἐλαία, ἡ: *olijf(boom)*.

παρέτραγον: aor. bij παρα-τρώγω, (*af*)*knabbelen van* (*iets*, τινός).

989 τέως: adv. *tot op dit ogenblik*, *tot nu toe*, *hiervoor*.

ἀβέλτερος: *dom*, *omzozel*.

990 κεχηνώς *m. open mond*, ptc. pf. bij χάσκω *gapen*;
μαμμάπκυθος: *die zich bij zijne moeder* (μάμη) *verschuilt* (κεύθω?), *moederskindje*.

991 Μ/μελιτίδαι: d.w.z. *sufferds*, *sukkels*.

992-1003. Koor

992 φαίδιμος: *stralend*, *luisterrijk*.

993 sc. ὅρα ὅπως: *zorg ervoor dat*.

995 ἐλάα/ἐλαία, ἡ: zie v. 988.

996 κατηγορέω: *aanklagen*.

997 vgl. 993.

998 ὦ γεννάδα: *'beste kerel'*.

999 συ-στέλλω: *samentrekken*; *zeilen reven*, i.e. (*metaf.*) *inbinden*, *zich beperken*.

1000 ἰστίου, τό: *zeil*.

1002 φυλάξεις, ἤνικ': φυλάττω + ἤνικα-ζιν: *in het oog houden*, *het moment afwachten dat*.

1003 πνεῦμα, τό: *wind*, *bries*.

λεῖος: *glad*, *zacht*, *mild*, *kalm*.

καθεστηκώς: *vast(staand)*, *stabiel*, ptc. pf. bij καθ-ίσταμαι.

- 1005 ἄλλ' ὦ πρῶτος τῶν Ἑλλήνων πυργώσας ῥήματα σεμνὰ
καὶ κοσμήσας τραγικὸν λῆρον, θαρρῶν τὸν κρουνὸν ἀφίει.
- Αἰ. θυμοῦμαι μὲν τῇ ξυντυχίᾳ, καὶ μου τὰ σπλάγχν' ἀγανακτεῖ,
εἰ πρὸς τοῦτον δεῖ μ' ἀντιλέγειν· ἵνα μὴ φάσκη δ' ἀπορεῖν με,
ἀπόκριναί μοι, τίνος οὔνεκα χρή θαυμάζειν ἄνδρα ποητῆν;
- Εὐ. δεξιότητος καὶ νουθεσίας, ὅτι βελτίους τε ποιοῦμεν
1010 τοὺς ἀνθρώπους ἐν ταῖς πόλεσιν.
- Αἰ. ταῦτ' οὖν εἰ μὴ πεπόηκας,
ἄλλ' ἐκ χρηστῶν καὶ γενναίων μοχθηροτάτους ἀπέδειξας,
τί παθεῖν φήσεις ἄξιος εἶναι;
- Δι. τεθνάναι· μὴ τοῦτον ἐρώτα.
- Αἰ. σκέψαι τοίνυν οἴους αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ παρεδέξατο πρῶτον,
εἰ γενναίους καὶ τετραπήχεις, καὶ μὴ διαδρασιπολίτας,
1015 μῆδ' ἀγοραίους μῆδὲ κοβάλους, ὥσπερ νῦν, μῆδὲ πανούργους,
ἀλλὰ πνέοντας δόρυ καὶ λόγχας καὶ λευκολόφους τρυφαλείας
καὶ πῆληκας καὶ κνημίδας καὶ θυμοὺς ἑπταβοείους.
- Εὐ. καὶ δὴ χωρεῖ τουτὶ τὸ κακόν· κρανοποιῶν αὖ μ' ἐπιτρίψει.
καὶ τί σὺ δράσας οὕτως αὐτοὺς γενναίους ἐξεδίδαξας;
- 1020 Δι. Αἰσχύλε, λέξον, μῆδ' αὐθάδως σεμνυνόμενος χαλέπαινε.
- Αἰ. δρᾶμα ποήσας Ἄρεως μεστόν.
- Δι. ποῖον;
- Αἰ. τοὺς Ἑπτ' ἐπὶ Θήβας·
ὃ θεασάμενος πᾶς ἄν τις ἀνὴρ ἠράσθη δάιος εἶναι.
- Δι. τουτὶ μὲν σοι κακὸν εἴργασται· Θηβαίους γὰρ πεπόηκας
ἀνδρειοτέρους εἰς τὸν πόλεμον· καὶ τούτου γ' οὔνεκα τύπτου.

1004-76. Aischylos' verdediging

- 1004 πυργόω: *van vestingstorens voorzien; metaf. doen to-
renen.*
- 1005 θαρρέω: *gerust zijn.*
κρουνός, ὄ: *bron, stroom.*
- 1006 θυμέομαι: *boos zijn.*
συντυχία, ἡ: *omstandigheden, (on)geluk.*
ἀγανακτέω: *wrevelig zijn, zich ergeren.*
- 1007 ἀπορέω: *geen uitweg weten, geen oplossing hebben,
niets te zeggen hebben, m. de handen in het haar zitten.*
- 1009 δεξιότης, ὄ: *vaardigheid.*
νουθεσία, ἡ: *vermaning (νουθετέω).*
- 1011 μοχθηρός: *(ethisch) slecht, verdorven.*
ἀποδείκνυμι: *hier maken (tot).*
- 1012 παθεῖν: *afhankelijk van ἄξιος εἶναι.*
- 1014 τετρά-πηχυς: *vier el lang.*
διαδρασι-πολίται: *lett. burgers van Ontduikersstad
(διαδιδράσκω), d.i. ontduikers van openbare lasten.*
- 1015 ἀγοραῖοι, οἰ: *marktvolk (ἀγορά), 'sjacheraars'.*
κόβαλος, ὄ: *schelm, clown.*

- 1016 πνέω (*uit*)blazen, d.w.z. *vervuld, bezeten zijn van.*
λόγχη, ἡ: *lans(punt).*
λευκό-λοφος: *met witte helmboos (λόφος).*
τρυφάλεια, ἡ: *helm.*
- 1017 πῆληξ, ἡ: *helm.*
κνημῖς, ἡ: *scheenplaat, scheenbeschermer.*
ἑπτα-βόειος: *van zeven lagen runderhuid, in Ho-
merus gebruikt van schilden.*
- 1018 κρανο-ποιέω: *helmen (κράνος) maken.*
ἐπιτρίβω: *verslijten, kapot maken (Eng. wear out).*
- 1019 ἐκ-διδάσκω: *onderwijzen (vgl. v. 1026); hier met
proleptisch γενναίους: vormen tot.*
- 1020 αὐθ-άδης: (1) *zelfvoldaan, verwaand, aanmatigend;*
(2) *nietsontziend.*
σεμνυνομαι: *vgl. v. 833.*
- 1021 μεστός τινος: *vol van.*
- 1022 ἠράσθη: *aor. bij ἐράω, beminnen; verlangen.*
δάιος: *hier strijdbaar.*
- 1023 εἴργασμαι: *aor. med. bij ἐργάζω.*
- 1024 τύπτου: *2sg. imper. praes. med.*

- 1025 Αἰ. ἀλλ' ὑμῖν αὐτ' ἐξῆν ἀσκεῖν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοῦτ' ἐτράπεσθε.
εἶτα διδάξας Πέρσας μετὰ τοῦτ' ἐπιθυμεῖν ἐξεδίδαξα
νικᾶν αἰεὶ τοὺς ἀντιπάλους, κοσμήσας ἔργον ἄριστον.
- Δι. ἐχάρην γοῦν, ἡνίκ' ἤκουσα περὶ Δαρείου τεθνεῶτος,
ὁ χορὸς δ' εὐθύς τῷ χεῖρ' ὡδὶ συγκρούσας εἶπεν· "ἰαυοῖ."
- 1030 Αἰ. ταῦτα γὰρ ἄνδρας χρὴ ποιητὰς ἀσκεῖν. σκέψαι γὰρ ἀπ' ἀρχῆς
ὡς ὠφέλιμοι τῶν ποιητῶν οἱ γενναῖοι γεγέννηνται.
Ὀρφεὺς μὲν γὰρ τελετάς θ' ἡμῖν κατέδειξε φόνων τ' ἀπέχεσθαι,
Μουσαῖος δ' ἐξακέσεις τε νόσων καὶ χρησμούς, Ἡσίοδος δὲ
γῆς ἐργασίας, καρπῶν ὥρας, ἀρότους· ὁ δὲ θεῖος Ὀμηρος
1035 ἀπὸ τοῦ τιμῆν καὶ κλέος ἔσχεν πλὴν τοῦδ' ὅτι χρηστ' ἐδίδαξεν,
τάξεις, ἀρετάς, ὀπλίσεις ἀνδρῶν;
- Δι. καὶ μὴν οὐ Παντακλέα γε
ἐδίδαξεν ὅμως τὸν σκαιότατον. πρώην γοῦν, ἡνίκ' ἔπεμπεν,
τὸ κράνος πρώτον περιδησάμενος τὸν λόφον ἤμελλ' ἐπιδήσειν.
- Αἰ. ἀλλ' ἄλλους τοὶ πολλοὺς ἀγαθοὺς, ὧν ἦν καὶ Λάμαχος ἥρωσ·
1040 ὅθεν ἡμῆ φρὴν ἀπομαξαμένη πολλὰς ἀρετὰς ἐπόησεν,
Πατρόκλων, Τεύκρων θυμολέοντων, ἴν' ἐπαίροιμ' ἄνδρα πολίτην
ἀντεκτείνειν αὐτὸν τούτοις, ὅποταν σάλπιγγος ἀκούσῃ.
ἀλλ' οὐ μὰ Δί' οὐ Φαίδρας ἐποίουν πόρνας οὐδὲ Σθeneβοίας,
οὐδ' οἶδ' οὐδεὶς ἦντιν' ἐρῶσαν πῶποτ' ἐποίησα γυναῖκα.
- 1045 Εὐ. μὰ Δί', οὐδὲ γὰρ ἦν τῆς Ἀφροδίτης οὐδέν σοι.
Αἰ. μηδέ γ' ἐπεὶ
ἀλλ' ἐπὶ σοὶ τοὶ καὶ τοῖς σοῖσιν πολλὴ πολλοῦ ἵπικαθῆτο,
ὥστε γε καὐτόν σε κατ' οὖν ἔβαλεν.

1025 ἐξῆν: impf. bij ξέσσι.

1026 διδάσκω: sc. τὸν χορὸν τὸ δράμα (hier Πέρσας)
instuderen en opvoeren, maar de 'didactische' basis-
betekenis is natuurlijk ook aanwezig, zoals blijkt
uit het volgende ἐξεδίδαξα.

1027 ἀντίπαλος: *geopponeerd*; οἱ ἀντίπαλοι: *vijanden*.

1029 τῷ χεῖρ' = τῷ χεῖρε, acc. du.

ὡδί: impliceert dat D. een demonstratie geeft.

συγκρούω: *ineenslaan*.

1030 σκέψαι: 2sg. imper. aor. bij σκέπτομαι.

1031 ὠφέλιμος: *nuttig*.

1032 τελεταί, αἰ: *inwijdingsriten, mysteriën*.

φόνος, ὁ: *bloedvergieten, moord*.

ἀπέχομαι τινος: *zich onthouden van*.

1033 ἐξ-άκεσις, ἡ: *volkomen genezing (ἀκέομαι)*.

χρησμός, ὁ: (*orakel*)*spreuk, voorspelling*.

1034 ἐργασία, ἡ: *het bewerken*.

ὥρα, ἡ: hier *geëigende tijd, groeiseizoen*.

ἄροτος, ὁ: *het ploegen, ploegtijd (ἄρόω)*.

1035 ἀπὸ τοῦ = ἀπὸ τινός; *om welke reden?*

1036 τάξις, ἡ: *opstelling, formatie*.

ὀπλις, ἡ: *uitrusting, bewapening*.

1037 σκαῖός: *links, metaf. onhandig, klunzig*.

πρώην: *onlangs, kort geleden*.

πέμπω: hier *meedoen aan een optocht (πομπή)*

1038 κράνος, τό: *helm*.

περι-δέομαι: *zich om-, aanbinden*; ἐπι-δέω: *vastma-
ken (boven)op*.

λόφος, ὁ: *helmbos*.

ἤμελλ' = ἔμελλε.

1039 Λάμαχος ἥρωσ: '*Lamachos zaliger*'.

1040 ἡμῆ = ἡ ἐμῆ.

ἀπο-μάττω: *afwissen, een afdruk maken*; ἀπο-
μάττομαι *modelleren, als een model navolgen*.

1041 θυμο-λέων, ὁ: *leeuwenhart, i.e. moedig als een leeuw*.

ἐπ-αίρω: *opheffen, opwekken, verheffen (vgl. 777)*.

1042 ἀντ-εκ-τείνω αὐτόν τι: *iemand in inspanning
trachten te evenaren*.

σάλπιγξ, -ιγγος, ἡ: (*krijgs*)*trompet*.

1043 πόρνη, ἡ: *hoer*.

1045 Ἀφροδίτη: voor Aischylos meton. voor 'liefde',
voor Euripides (daarnaast ook) voor 'esthetische
schoonheid, bevalligheid'.

1047 καταβάλλω: *ten val brengen*.

- Δι. νή τὸν Δία τοῦτό γέ τοι δῆ.
ἃ γὰρ εἰς τὰς ἀλλοτρίας ἐπόεις, αὐτὸς τούτοισιν ἐπλήγης.
- Εὐ. καὶ τί βλάπτουσ', ὦ σχέτλι' ἀνδρῶν, τὴν πόλιν ἀμαὶ Σθενέβοιαι;
- 1050 Αἰ. ὅτι γενναίας καὶ γενναίων ἀνδρῶν ἀλόχους ἀνέπεισας
κῶνεια πίνειν αἰσχυνθείσας διὰ τοὺς σοὺς Βελλεροφόντας.
- Εὐ. πότερον δ' οὐκ ὄντα λόγον τοῦτον περὶ τῆς Φαίδρας ξυνέθηκα;
- Αἰ. μὰ Δί', ἀλλ' ὄντ'· ἀλλ' ἀποκρύπτειν χρή τὸ πονηρὸν τὸν γε ποητὴν,
καὶ μὴ παράγειν μηδὲ διδάσκειν. τοῖς μὲν γὰρ παιδαρίοισιν
1055 ἐστὶ διδάσκαλος ὅστις φράζει, τοῖσιν δ' ἠβῶσι ποηταί.
πάνυ δὴ δεῖ χρηστὰ λέγειν ἡμᾶς.
- Εὐ. ἦν οὖν σὺ λέγῃς Λυκαβηττοὺς
καὶ Παρνασσῶν ἡμῖν μεγέθη, τοῦτ' ἐστὶ τὸ χρηστὰ διδάσκειν,
ὄν χρῆν φράζειν ἀνθρωπεύως;
- Αἰ. ἀλλ', ὦ κακόδαιμον, ἀνάγκη
1060 μεγάλων γνωμῶν καὶ διανοιῶν ἴσα καὶ τὰ ῥήματα τίκτειν.
κᾶλλως εἰκὸς τοὺς ἡμιθέους τοῖς ῥήμασι μείζοσι χρῆσθαι·
καὶ γὰρ τοῖς ἱματίοις ἡμῶν χρῶνται πολὺ σεμνοτέροισιν.
ἀμοῦ χρηστῶς καταδείξαντος διελυμήνω σύ.
- Εὐ. τί δράσας;
- Αἰ. πρῶτον μὲν τοὺς βασιλεύοντας ῥάκι' ἀμπισχῶν, ἴν' ἐλείνοι
τοῖς ἀνθρώποις φαίνοιντ' εἶναι.
- Εὐ. τοῦτ' οὖν ἔβλαψα τί δράσας;
- 1065 Αἰ. οὐκουν ἐθέλει γε τριηραρχεῖν πλουτῶν οὐδεὶς διὰ ταῦτα,
ἀλλὰ ῥακίοις περιειλάμενος κλάει καὶ φησὶ πένεσθαι.
- Δι. νή τὴν Δήμητρα χιτῶνά γ' ἔχων οὐλῶν ἐρίων ὑπένερθεν.
κᾶν ταῦτα λέγων ἐξαπατήση, περὶ τοὺς ἰχθῦς ἀνέκυψεν.
- Αἰ. εἴτ' αὖ λαλιὰν ἐπιτηδεῦσαι καὶ στωμυλίαν ἐδίδαξας,

1048 αἰ ἀλλοτρία: *andermans vrouwen*.

1049 ἀμαί = αἰ ἑμαί.

1051 κῶνειον, τό: (*dolle*)*kervel*.
αἰσχύνω: *beschamen*.

1052 ὄντα: i.e. *naar werkelijkheid*.
συντίθημι: *componeren, fabriceren*.

1054 παράγω: *op het toneel brengen*.
διδάσκω: vgl. v. 1026.
παιδάριον, τό: *jongetje*.

1055 ἠβᾶω: *volwassen, in de kracht van het leven zijn*.

1057 μέγεθος, τό: *grootte*.

1058 ἀνθρωπεύως: d.w.z. volgens menselijke maat.

1060 κᾶλλως = καὶ ἄλλως: *ook al, toch reeds*.
ἱμάτια, τά: *kleding*.

1062 ἀμοῦ = ἃ ἑμοῦ; ἃ = τὰ ῥήματα ἐν τὰ ἱμάτια.
κατα-δείκνυμι: *ontdekken en bekend maken, introdu-
ceren* (vgl. v. 1032).
δια-λυμαίνομαι: *wreed mishandelen, verminken; be-
derven, verpesten*.

1063 ῥάκιον, τό: *diminutivum v. ῥάκος, τό, vod, lomp*.
ἀμπισχῶν: ptc. aor. v. ἀμπ-έχω *omgeven, omvat-
ten, bekleden*.

ἔλ(ε)εινός: *beklagenswaardig*.

1065 τριηραρχέω: *als financier optreden voor een trireme*.
πλουτέω: *rijk zijn*.

1066 περι-ίλλομαι: *zich omwikkelen*.
πένομαι: *arm, onbemiddeld zijn*.

1067 οὔλος: *krullend, wollig, zacht*.
ἔριον, τό (vaak pl. εἶρια, τά): *wol*.
ὑπένερθεν: *eronder, beneden*.

1068 κᾶν = καὶ ἑάν.

ἐξ-απατάω: *met succes bedriegen*.

περὶ τοὺς ἰχθῦς: d.w.z. op de markt bij de viskra-
men; vis was in Athene een dure lekkernij.

ἀνα-κύπτω: *opduiken*.

1069 λαλιά, ἡ: *gebabbel, geklets*.

ἐπιτηδεύω: *beoefenen*.

στωμυλία, ἡ: *gebabbel, geklets*.

1070 ἡ ἕκένωσεν τὰς τε παλαιστρας καὶ τὰς πυγὰς ἐνέτριψεν
 τῶν μειρακίων στωμυλλομένων, καὶ τοὺς Παράλους ἀνέπεισεν
 ἀνταγορεύειν τοῖς ἄρχουσιν. καίτοι τότε γ', ἠνίκ' ἐγὼ ἕζων,
 οὐκ ἠπίσταντ' ἀλλ' ἢ μᾶζαν καλέσαι καὶ "ῥυππαπαῖ" εἶπεῖν.
 Δι. νῆ τὸν Ἀπόλλω, καὶ προσπαρδεῖν γ' εἰς τὸ στόμα τῷ θαλάμακι,
 1075 καὶ μινθῶσαι τὸν ξύσοιτον κάκβας τινὰ λωποδυτῆσαι·
 1076/7 νῦν δ' ἀντιλέγει κούκέτ' ἐλαύνων πλεῖ δευρὶ καῦθις ἐκεῖσε.

Αἰ. ποίων δὲ κακῶν οὐκ αἰτιός ἐστ';
 οὐ προαγωγούς κατέδειξ' οὔτος,
 1080 καὶ τικτούσας ἐν τοῖς ἱεροῖς,
 καὶ μειγνυμένας τοῖσιν ἀδελφοῖς,
 καὶ φασκούσας οὐ ζῆν τὸ ζῆν;
 κᾶτ' ἐκ τούτων ἢ πόλις ἡμῶν
 ὑπογραμματέων ἀνεμεστῶθη
 1085 καὶ βωμολόχων δημοπιθήκων
 ἐξαπατώντων τὸν δῆμον αἰεί,
 λαμπάδα δ' οὐδεὶς οἶός τε φέρειν
 ὑπ' ἀγυμνασίας ἔτι νυνί.

Δι. μὰ Δί' οὐ δῆθ', ὥστ' ἐπαφηυάνθην
 1090 Παναθηναίοισι γελῶν, ὅτε δὴ
 βραδὺς ἄνθρωπός τις ἔθει κύψας
 λευκός, πίων, ὑπολειπόμενος
 καὶ δεινὰ ποιῶν· κᾶθ' οἱ Κεραμῆς
 ἐν ταῖσι πύλαις παίους' αὐτοῦ

1070 ἐκ-κενόω: *geheel leeg maken, ontvolken.*

πυγή, ἡ: *achterste, achtenwerk, kont.*

ἐν-τρίβω: *doen afslijten.*

1071 στωμύλλομαι: *babbelen, kletsen.*

Πάραλοι, οἱ: *bemannings van de Πάραλος, het Atheense overheidsschip.*

1072 ἀντ-αγορεύω τινι: *iemand tegenspreken.*

ἕζων = ἔζων v. ζῆω, *leven.*

1073 μᾶζα, ἡ: *gerstebrood.*

1074 προσέπαρδον: aor. bij προσ-πέρδομαι τινι, *een scheet laten tegen iemand, in iemands richting.*

θαλάμαξ, -ακος, ὁ = θαλάμιος, ὁ: *roeier van de benedenste bank (ζυγῖται: van de middelste bank; θρανῖται: van de hoogste bank).*

1075 μινθῶω: *met stont (μίνθος) insmeren.*

ξύσοιτος, ὁ: *disgenoot, 'mess'-genoot.*

κάκβας = καὶ ἐκβάς; ἐκ-βαίνω: *aan wal gaan.*

λωπο-δυτέω τινά: *iemand van zijn kleren beroven* (vgl. v. 772), alg. *(be)stelen.*

1076 ἐλαύνει: zie v. 254.

δευρὶ = δεῦρο.

1078-98. Pnigos

1079 προ-αγωγός, ἡ: *koppelaarster.*

καταδείκνυμι: *introducieren, d.w.z. voor het eerst op het toneel brengen.*

1083 κᾶτ' = καὶ εἶτα.

1084 ὑπο-γραμματεύς, ὁ: *ondersecretaris, ondergriffier.*

ἀνα-μεστόω: *opvullen; pass. gevuld worden, raken.*

1085 βωμολόχος: zie v. 358.

δημο-πίθηκος, ὁ: *aap van het volk, d.w.z. slaafs de volkswil volgend.*

1087 λαμπάς, ἡ: *fakkel.*

1088 ἀ-γυμνασία, ἡ: *gebrek aan training, oefening.*

1089 ἀφαιυάνθη: aor. bij ἀφ-αυαίνομαι *helemaal uitdrogen, verdorren.*

1091 θέω: *rennen.*

κύπτω: *bukken.*

1092 πίων: *vet.*

ὑπο-λείπομαι: *achterblijven.*

1093 δεινὰ ποιεῖν: *lawaai maken (door zijn gehijg).*

κᾶθ': vgl. 1083.

1094 παίω: *slaan.*

- 1095 γαστέρα, πλευράς, λαγόνας, πυγήν,
 ὁ δὲ τυπτόμενος ταῖσι πλατεΐαις
 ὑποπερδόμενος
 φυσῶν τὴν λαμπάδ' ἔφευγεν.
- 1100 Χο. μέγα τὸ πρᾶγμα, πολὺ τὸ νεῖκος, ἀδρὸς ὁ πόλεμος ἔρχεται.
 χαλεπὸν οὖν ἔργον διαιρεῖν, στρ.
 ὅταν ὁ μὲν τείνη βιαίως,
 ὁ δ' ἐπαναστρέφειν δύνηται κάπερείδεσθαι τορῶς.
 ἀλλὰ μὴ ἔν ταύτῳ κάθησθον·
 εἰσβολαὶ γάρ εἰσι πολλαὶ χᾶτεραι σοφισμάτων.
 1105 ὅτι περ οὖν ἔχετον ἐρίζειν,
 λέγετον, ἔπιτον, ἀνά <τε> δέρετον
 τά τε παλαιὰ καὶ τὰ καινὰ,
 κάποκινδυνεύετον λεπτόν τι καὶ σοφὸν λέγειν
- 1110 εἰ δὲ τοῦτο καταφοβεῖσθον, μή τις ἀμαθία προσῆ ἀντ.
 τοῖς θεωμένοισιν, ὡς τὰ
 λεπτὰ μὴ γνῶναι λεγόντοιν,
 μηδὲν ὀρρωδεῖτε τοῦθ'· ὡς οὐκέθ' οὕτω ταῦτ' ἔχει.
 ἐστρατευμένοι γάρ εἰσιν,
 βιβλίον τ' ἔχων ἕκαστος μανθάνει τὰ δεξιὰ·
 1115 αἱ φύσεις τ' ἄλλως κράτισται,
 νῦν δὲ καὶ παρηκόνηται.
 μηδὲν οὖν δείσητον, ἀλλὰ
 πάντ' ἐπέξιτον, θεατῶν γ' οὔνεχ', ὡς ὄντων σοφῶν.
- 1120 Εὐ. καὶ μὴν ἐπ' αὐτοὺς τοὺς προλόγους σοι τρέφομαι,
 ὅπως τὸ πρῶτον τῆς τραγωδίας μέρος

1095 λαγών, ἢ: *flank, zijde*. πυγή, ἢ: *achterste, kont*.

1096 πλατύς: *plat, vlak*; ταῖσι πλατεΐαις: sc. *χερσί*.

1097 ὑπο-πέρδομαι: *zachtjes een wind laten*.

1098 φυσάω: (*aan-, uit*)*blazen*.

1099-1118. *Koor*

1099 ἀδρὸς: *vol, krachtig, hevig*.

1101 τείνω: tr. *spannen*; intr. *zich inspannen, druk uitoefenen*. βίαιος: *met geweld*.

1102 ἐπ-ανα-στρέφω: *zich omdraaien (ἀνα-) voor een (nieuwe) aanval (ἐπ-)*.

ἐπ-ερείδεσθαι: *zich schrap zetten tegen*.

τορός: *doorborend; metaf. flink*.

1103 ἔν ταύτῳ = ἐν τῷ αὐτῷ.

καθῆσθον: 3du. v. *καθῆμαι, zitten*.

1104 εἰσβολαί: *aanvalsmogelijkheden*, vgl. v. 956.

χᾶτεραι = καὶ ἐτέραι.

1105 ἐρίζω: *wedijveren, twisten*.

1106 ἀναδέρω: lett. *openvullen*, i.e. *aan het licht brengen, onthullen*.

1108 ἀπο-κινδυνεύω: *een stoute poging doen, durven*.

1109 κατα-φιβέομαι μή: *bang zijn dat*.

1109 ἀμαθία, ἢ: *onwetendheid*.

πρόσειμι τινι: *aanwezig zijn bij*.

1112 ὀρρωδέω: *bang zijn, vrezen*.

1113 ἐστρατευμένοι: d.w.z. 'veteranen'.

1115 ἄλλως: adv. *overigens*; vgl. καὶ ἄλλως in v. 1060.

1116 παρ-ακονάω: *erbij/tevens wetten, scherpen (ἀκόνη slijpsteen)*.

1119-1250. *De prologen*

1119 τρέπομαι ἐπί: *zich richten op*.

		πρώτιστον αὐτοῦ βασανιῶ τοῦ δεξιοῦ. ἀσαφῆς γὰρ ἦν ἐν τῇ φράσει τῶν πραγμάτων.
	Δι.	καὶ ποῖον αὐτοῦ βασανιεῖς;
	Εὐ.	πολλοὺς πάνυ.
		πρῶτον δέ μοι τὸν ἐξ Ὀρεστείας λέγε.
1125	Δι.	ἄγε δὴ σιώπα πᾶς ἀνήρ. λέγ', Αἰσχύλε.
	Αἰ.	“Ἐρμῆ χθόνιε, πατρῶ' ἐποπτεύων κράτη σωτῆρ γενοῦ μοι σύμμαχός τ' αἰτουμένω. ἦκω γὰρ εἰς γῆν τήνδε καὶ κατέρχομαι.”
	Δι.	τούτων ἔχεις ψέγειν τι;
	Εὐ.	πλεῖν ἢ δώδεκα.
1130	Δι.	ἀλλ' οὐδὲ πάντα ταῦτά γ' ἔστ' ἀλλ' ἢ τρία.
	Εὐ.	ἔχει δ' ἕκαστον εἴκοσιν γ' ἁμαρτίας.
	Δι.	Αἰσχύλε, παραινῶ σοι σιωπᾶν· εἰ δὲ μή, πρὸς τρισὶν ἰαμβείοισι προσοφείλων φανεῖ.
	Αἰ.	ἐγὼ σιωπῶ τῶδ'·
	Δι.	ἐὰν πείθῃ γ' ἐμοί.
1135	Εὐ.	εὐθύς γὰρ ἡμάρτηκεν οὐράνιον ὅσον.
	Αἰ.	ὄρᾳς ὅτι ληρεῖς.
	Εὐ.	ἀλλ' ὀλίγον γέ μοι μέλει.
	Αἰ.	πῶς φῆς μ' ἁμαρτεῖν;
	Εὐ.	αὔθις ἐξ ἀρχῆς λέγε.
	Αἰ.	“Ἐρμῆ χθόνιε, πατρῶ' ἐποπτεύων κράτη.”
	Εὐ.	οὔκουν Ὀρέστης τοῦτ' ἐπὶ τῶ τύμβῳ λέγει τῶ τοῦ πατρὸς τεθνεῶτος;
1140	Αἰ.	οὐκ ἄλλως λέγω.
	Εὐ.	πότερ' οὖν τὸν Ἐρμῆν, ὡς ὁ πατήρ ἀπώλετο αὐτοῦ βιαίως ἐκ γυναικείας χερὸς δόλοισ λαθραίοις, ταῦτ' ἐποπτεύειν ἔφη;
1120-1	Vert.	‘opdat ik het eerste deel van de tragedie bij hem, die handige kerel, het eerste test’ (geïmpli- ceerd is: ‘hij beweert dat hij δεξιός is; nu, dat zul- len we wel eens zien...’).
1122	ἀσαφής:	onduidelijk. φράσις, ἢ: wijze van uitdrukken, uiteenzetting.
1123	ποῖον:	sc. πρόλογον.
1125	σιώπα:	2sg. imper. v. σιωπάω, zwijgen.
1126	χθόνιος:	van de onderwereld. πατρῶος: (voor)vaderlijk. ἐπ-οπτεύω (κράτη): toezicht houden op. κράτος, τό: macht, kracht.
1128	κατέρχομαι:	terugkeren.
1129	ψέγω:	bekritiseren. πλεῖν = πλέον.
1130	τρία:	sc. verzen.
1131	ἁμαρτία, ἢ:	fout.
1132	παραινέω τινι + inf.:	iemand dringend aanraden te.
1133	ἰαμβεῖον, τό:	iambisch vers. προσ-οφείλω: nog extra verschuldigd zijn. φανεῖ: 2sg. ind. fut. bij φαίνομαι.
1134	σιωπῶ:	conjunctivus.
1135	εὐθύς:	direct al. οὐράνιον γ' ὅσον: 'hemelhoog'.
1137	ἐξ ἀρχῆς:	vanaf het begin.
1139	τύμβος, ὁ:	graf(heuvel).
1141-2	Constreer:	ἔφη Ἐρμῆν ἐποπτεύειν; ταῦτα re- sumeert de ὡς-zin.
1142	αὐτοῦ:	bij πατήρ. χερός = χειρός.
1143	λαθραῖος:	heimelijk, verborgen.

- 1145 Αἰ. οὐ δῆτ' ἐκεῖνον, ἀλλὰ τὸν Ἐριούνιον
Ἐρμῆν χθόνιον προσεῖπε, κἀδήλου λέγων
ὄτιη πατρῶον τοῦτο κέκτηται γέρας.
Εὐ. ἔτι μεῖζον ἐξήμαρτες ἢ ἡ γῶ βουλόμεν·
εἰ γὰρ πατρῶον τὸ χθόνιον ἔχει γέρας—
Δι. οὕτω γ' ἂν εἶη πρὸς πατρός τυμβωρύχος.
1150 Αἰ. Διόνυσε, πίνεις οἶνον οὐκ ἀνθοσμίαν.
Δι. λέγ' ἕτερον αὐτῶ· σὺ δ' ἐπιτήρει τὸ βλάβος.
Αἰ. “σωτήρ γενοῦ μοι σύμμαχός τ' αἰτουμένω.
ἦκω γὰρ εἰς γῆν τήνδε καὶ κατέρχομαι.”
Εὐ. δις ταύτὸν ἡμῖν εἶπεν ὁ σοφὸς Αἰσχύλος.
1155 Δι. πῶς δις;
Εὐ. σκόπει τὸ ρῆμ'· ἐγὼ δέ σοι φράσω.
“ἦκω γὰρ εἰς γῆν,” φησί, “καὶ κατέρχομαι”·
ἦκειν δὲ ταύτὸν ἐστι τῶ κατέρχομαι.
Δι. νῆ τὸν Δί', ὥσπερ γ' εἴ τις εἴποι γείτωνι·
“χρῆσον σὺ μάκτραν, εἰ δὲ βούλει, κάρδοπον.”
1160 Αἰ. οὐ δῆτα τοῦτό γ', ὦ κατεστρωμυλμένε
ἄνθρωπε, ταῦτ' ἔστ', ἀλλ' ἄριστ' ἐπῶν ἔχον.
Εὐ. πῶς δῆ; δίδαξον γὰρ με καθ' ὅτι δὴ λέγεις.
Αἰ. ἐλθεῖν μὲν εἰς γῆν ἔσθ' ὅτῳ μετῆ πάτρας·
χωρὶς γὰρ ἄλλης συμφορᾶς ἐλήλυθεν·
1165 φεύγων δ' ἀνήρ ἦκει τε καὶ κατέρχεται.
Δι. εὖ νῆ τὸν Ἀπόλλω. τί σὺ λέγεις, Εὐριπίδη;
Εὐ. οὐ φημι τὸν Ὀρέστην κατελθεῖν οἴκαδε·
λάθρα γὰρ ἦλθεν οὐ πιθῶν τοὺς κυρίους.
Δι. εὖ νῆ τὸν Ἐρμῆν· ὅ τι λέγεις δ' οὐ μανθάνω.
1170 Εὐ. πέραινε τοίνυν ἕτερον.

1144 Ἐριούνιος: epith. v. Hermes: *winstbrengend(?)*.

1145 χθόνιος: vgl. 1123.

κἀδήλου = καὶ ἐδήλου; δηλόω: *duidelijk maken*.

1146 γέρας, τό: *eergeschenk*, i.e. *erebaan*.

1147 ἐξ-αμαρτάνω: *volledig in de fout gaan*.

1149 τυμβωρύχος, ὁ: *grafschenner* (τύμβος, ὀρύττω).

1150 ἀνθ-οσμίας: *naar bloemen ruikend*; alg. *welriekend*, *geurig* (ἄνθος + ὀσμή, ὄζω). ‘De wijn die jij drinkt heeft een slecht bouquet’ wil zeggen ‘deze opmerking stinkt’ i.e. getuigt van grote domheid.

1151 ἐπι-τηρέω: *acht geven op*, *letten op*.

βλάβος, τό: *schade(vergoeding?)*.

1152 ἕτερον: d.w.z. *de rest* (van de verzen).

1158 γείτων, ὁ: *buurman*.

1159 ἔχρησα: aor. bij praes. *κίχρημι*, *te leen geven*.

μάκτρα, ἢ ἐν κάρδοπος, ἡ: *baktrog*.

1160 κατα-στωμύλλω: *bebabbelen*; κατεστρωμυλμένος:

vergeven van kletspraat, praatziek.

1161 ἔχον: nom. sg. ntr. ptc. praes. act. van ἔχω.

(*Nee, dat is niet hetzelfde, babbelbox, maar) het is het toppunt (ἄριστα) van poëtische dictie (ἔπων)*).

1162 καθ' ὅτι δὴ λέγεις: *hoe je dat dan bedoelt*.

1163 ἔσθ' = ἔξεστι.

μετῆ: coni. v. μέτ-εστί τινί τινος, *iemand heeft deel aan iets, is in het bezit van*.

πάτρα, ἡ = πατρίς, ἡ.

1165 φεύγων ἀνήρ: i.e. *als een man een balling is*.

1168 λάθρα: *in het geheim*.

ἔπιθον: aor. bij πείθω; als complement is iets als ‘om terug te mogen komen’ te begrijpen.

κύριοι, οἱ: *de autoriteiten, het bevoegd gezag*.

1169 *Maar wat je eigenlijk wilt zeggen, dat begrijp ik niet*.

1170 περαίνω: *afmaken, voltooiën*.

ἕτερον: vgl. 1152.

- Δι. ἴθι πέραινε σύ,
Αἰσχύλ', ἀνύσας· σὺ δ' εἰς τὸ κακὸν ἀπόβλεπε.
- Αἰ. “τύμβου δ' ἐπ' ὄχθῳ τῷδε κηρύσσω πατρὶ
κλύειν, ἀκοῦσαι—”
- Εὐ. τοῦθ' ἕτερον αὖθις λέγει,
“κλύειν, ἀκοῦσαι”, ταῦτόν ὃν σαφέστατα.
- 1175 Αἰ. τεθνηκόσιν γὰρ ἔλεγεν, ὦ μόχθηρε σύ,
οἷς οὐδὲ τρὶς λέγοντες ἐξικνούμεθα.
σὺ δὲ πῶς ἐποίεις τοὺς προλόγους;
- Εὐ. ἐγὼ φράσω.
κᾶν που δις εἶπω ταῦτόν, ἢ στοιβὴν ἴδης
ἐνοῦσαν ἔξω τοῦ λόγου, κατάπτυσον.
- 1180 Δι. ἴθι δὴ λέγ'· οὐ γὰρ μούστιν ἄλλ' ἀκουστέα
τῶν σῶν προλόγων τῆς ὀρθότητος τῶν ἐπῶν.
- Εὐ. “ἦν Οἰδίπους τὸ πρῶτον εὐδαίμων ἀνὴρ—”
- Αἰ. μὰ τὸν Δί' οὐ δῆτ', ἀλλὰ κακοδαίμων φύσει.
ὄντινά γε, πρὶν φῦναι μὲν, Ἀπόλλων ἔφη
ἀποκτενεῖν τὸν πατέρα, πρὶν καὶ γεγονέναι,
πῶς οὗτος ἦν τὸ πρῶτον εὐτυχῆς ἀνὴρ;
- 1185 Εὐ. “εἶτ' ἐγένετ' αὖθις ἀθλιώτατος βροτῶν.”
- Αἰ. μὰ τὸν Δί' οὐ δῆτ', οὐ μὲν οὖν ἐπαύσατο.
πῶς γάρ; ὅτε δὴ πρῶτον μὲν αὐτὸν γενόμενον
χειμῶνος ὄντος ἐξέθεσαν ἐν ὄστράκῳ,
ἵνα μὴ κτραφεῖς γένοιτο τοῦ πατρὸς φονεύς·
εἶθ' ὡς Πόλυβον ἤρρησεν οἰδῶν τῷ πόδε·
ἔπειτα γραῦν ἔγημεν αὐτὸς ὦν νέος
καὶ πρὸς γε τούτοις τὴν ἑαυτοῦ μητέρα·
εἶτ' ἐξετύφλωσεν αὐτόν.
- 1190
1195

1170 ἀνύω: *volbrengen*; ἀνύσας + imperativus: *snel, haastig, spoedig*.

1172 ὄχθος, ὄ: *heuvel*.

1173 τοῦθ' ἕτερον: *hetzelfde als daarnet*.

1175 μόχθηρε: vgl. πόνηρε in v. 852.

1176 οἷς: *attractie*; obj. bij ἐξικνούμεθα.
ἐξικνέομαι: *bereiken, doordringen tot*.

1178 κᾶν = καὶ ἕαν.

στοιβή, ἦ: *vulsel*, d.w.z. stopwoorden.

1179 ἔξω τοῦ λόγου: *onlogisch, buiten het betoog*.

κατα-πτύω: *spugen op, verachten*.

1180 μούστιν = μοι ἐστίν.

ἀκουστέος: adj. verbale bij ἀκούω, *moetende geluisterd worden (naar, τινος)*.

1181 ὀρθότης, ἦ: *correctheid*.

1185-6 De woorden πρὶν καὶ γεγονέναι (herhaalt πρὶν φῦναι) ... ἀνὴρ zouden ook gesproken kunnen

zijn door D. (zo e.g. Van Leeuwen), waarbij mogelijk is dat D. πρὶν καὶ γεγονέναι betreft op τὸν πατέρα ἀποκτενεῖν ('dat hij zijn vader zou doden nog vóórdat hij geboren was?').

1187 ἄθλιος: *ongelukkig, ellendig*.

1188 ἐπαύσατο: d.w.z. de meest ongelukkige van alle stervelingen te zijn.

1190 χειμῶν: hier *winter*.

ἐκ-τίθημι: *te vondeling leggen*.

ὄστρακον, τό: *potscheff, gebroken pot*.

1191 ἐκ-τρέφω: *opvoeden, grootbrengen*.

φονεύς, ὄ: *moordenaar*.

1192 ἤρρησεν: aor. v. ἔρρω: (1) *tot zijn ongeluk gaan*, (2) *strompelen (naar iemand, ὡς τινα)*.

οιδῶν: zie v. 940. τῷ πόδε: acc. (resp.) du.

1193 γραῦς, ἦ: *oude vrouw*.

1195 ἐκ-τυφλώω: *geheel blind (τυφλός) maken*.

	Δι.	εὐδαιμόνων ἄρ' ἦν, εἰ κάστρατήγησέν γε μετ' Ἑρασινίδου.		
	Εὐ.	ληρεῖς· ἐγὼ δὲ τοὺς προλόγους καλῶς ποιῶ.		
	Αἰ.	καὶ μὴν μὰ τὸν Δί' οὐ κατ' ἔπος γέ σου κνίσω τὸ ῥῆμ' ἕκαστον, ἀλλὰ σὺν τοῖσιν θεοῖς		
1200		ἀπὸ ληκυθίου σου τοὺς προλόγους διαφθερῶ.		
	Εὐ.	ἀπὸ ληκυθίου σὺ τοὺς ἐμούς;		
	Αἰ.	ένος μόνου. ποιεῖς γὰρ οὕτως ὥστ' ἐναρμόζειν ἅπαν, καὶ κωδάριον καὶ ληκύθιον καὶ θυλάκιον, ἐν τοῖς ἰαμβείοισι· δείξω δ' αὐτίκα.		
1205	Εὐ.	ἰδού, σὺ δείξεις;		
	Αἰ.	φημί.		
	Δι.	καὶ δὴ χρὴ λέγειν.		
	Εὐ.	“Αἴγυπτος, ὡς ὁ πλεῖστος ἔσπαρται λόγος, ξὺν παισὶ πεντήκοντα ναυτίλω πλάτη ”Αργος κατασχών—”		
	Αἰ.	ληκύθιον ἀπώλεσεν.		
1210	Δι.	τουτὶ τί ἦν τὸ ληκύθιον; οὐ κλαύσεται; λέγ' ἕτερον αὐτῷ πρόλογον, ἵνα καὶ γινῶ πάλιν.		
	Εὐ.	“Διόνυσος, ὃς θύρσοισι καὶ νεβρῶν δοραῖς καθαπτὸς ἐν πεύκησι Παρνασσὸν κάτα πηδᾶ χορεύων—”		
	Αἰ.	ληκύθιον ἀπώλεσεν.		
1215	Δι.	οἴμοι πεπλήγμεθ' αὖθις ὑπὸ τῆς ληκύθου.		
	Εὐ.	ἀλλ' οὐδὲν ἔσται πρᾶγμα· πρὸς γὰρ τουτονὶ τὸν πρόλογον οὐχ ἔξει προσάψαι λήκυθον. “οὐκ ἔστιν ὅστις πάντ' ἀνὴρ εὐδαιμονεῖ· ἦ γὰρ πεφυκῶς ἐσθλὸς οὐκ ἔχει βίον,		
1196		κάστρατήγησεν = καὶ ἐστρ.; στρατηγέω: <i>strateeg</i> (<i>generaal</i>) <i>zijn</i> .	1209	κλαύσομαι: fut. v. κλάω/κλαίω; idiom. <i>het</i> (ληκύθιον) <i>zal ervan lusten</i> .
1198		κατ' ἔπος: <i>woord voor woord</i> . κνίσω: <i>krabben, schaven; metaf. bevitten</i> .	1211	θύρσος, ὁ: <i>thyrsus</i> , een met klimop en wingerdbladeren omwonden staf, gedragen door Dionysos en zijn volgelingen, de bacchanten en maenaden.
1200		ληκύθιον, τό: <i>oliekruikje</i> (<i>diminutivum v. ἡ λήκυθος</i>)	νεβρός, ὁ/ἡ: <i>hert</i> .	
1201		<i>Met een kruikje? Jij? Mijn prologen?</i>	δορά, ἡ: (<i>afgestroopte</i>) (δέρω) <i>huid</i> .	
1202		ἐν-αρμόζω: tr. <i>invoeegen</i> ; hier intr. <i>erin passen</i> .	1212	καθ-απτός: <i>uitgerust met, gekleed in</i> (τινί).
1203		κωδάριον, τό: <i>vachtje</i> (<i>dimin. v. κῶδιον, dimin. v. κῶας</i>) θυλάκιον, τό: <i>zakje</i> (<i>dimin. v. θύλακος</i>)	πέυκη, ἡ: <i>rijnboom; fakkel</i> .	
1206		ἔσπαρται: 3sg. ind. pf. med. v. σπείρω, (<i>uit</i>)- <i>zaaien, verspreiden</i> . <i>Aigyptos, naar wijdverspreid gerucht...</i>	1213	πηδάω: <i>springen, voortsnelen</i> . χορεύω: <i>dansen</i> .
1207		ναυτίλος = ναυτικός. πλάτη, ἡ: (<i>blad van</i>) <i>roeriem</i> .	1215	οὐδὲν ἔσται πρᾶγμα: i.e. <i>dat zal hem niet baten</i> .
1208		κατ-έσχον (aor. v. κατ-έχω): in nautische context <i>landen</i> (τι, <i>ergens</i>). ”Αργος: acc. (ntr.).	1216	ἔχω + inf.: <i>kunnen</i> . προσ-άπτω πρὸς: <i>vastmaken aan</i> .
			1217	εὐδαιμονέω: <i>voorspoed hebben, fortuinlijk zijn</i> .
			1218	πεφυκῶς: ptc. pf. bij φύομαι. βίος, ὁ: hier = βίος, <i>levensonderhoud</i> .

		ἢ δυσγενῆς ὦν—”	
	Αἰ.	ληκύθιον ἀπώλεσεν.	
1220	Δι.	Εὐριπίδη, —	
	Εὐ.	τί ἐστίν;	
	Δι.	ὑφέσθαι μοι δοκεῖ.	
		τὸ ληκύθιον γὰρ τοῦτο πνευσεῖται πολὺ.	
	Εὐ.	οὐδ’ ἂν μὰ τὴν Δήμητρα φροντίσαιμι γεννὴν γὰρ αὐτοῦ τοῦτό γ’ ἐκκεκόπεται.	
	Δι.	ἴθι δὴ λέγ’ ἕτερον κάπεχου τῆς ληκύθου.	
1225	Εὐ.	“Σιδώνιον ποτ’ ἄστυ Κάδμος ἐκλιπὼν Ἀγήνορος παῖς—”	
	Αἰ.	ληκύθιον ἀπώλεσεν.	
	Δι.	ὦ δαιμόνι’ ἀνδρῶν, ἀποπρίω τὴν λήκυθον, ἵνα μὴ διακναίωσιν τοὺς προλόγους ἡμῶν.	
	Εὐ.	τὸ τί;	
		ἐγὼ πρίωμαι τῶδ’;	
	Δι.	ἐὰν πείθῃ γ’ ἐμοί.	
1230	Εὐ.	οὐ δῆτ’, ἐπεὶ πολλοὺς προλόγους ἔξω λέγειν ἵν’ οὗτος οὐχ ἔξει προσάψαι λήκυθον. “Πέλοψ ὁ Ταντάλειος εἰς Πίσαν μολῶν θοαῖσιν ἵπποις—”	
	Αἰ.	ληκύθιον ἀπώλεσεν.	
1235	Δι.	ὄραξ, προσῆψεν αὖθις αὖ τὴν λήκυθον. ἀλλ’, ὦγάθ’, ἔτι καὶ νῦν ἀπόδος πάσῃ τέχνῃ· λήψει γὰρ ὀβολοῦ πάνυ καλήν τε κάγαθὴν.	
	Εὐ.	μὰ τὸν Δί’ οὐπω γ’ ἔτι γὰρ εἰσὶ μοι συχνοί. “Οἰνεὺς ποτ’ ἐκ γῆς—”	
	Αἰ.	ληκύθιον ἀπώλεσεν.	
	Εὐ.	ἔασον εἰπεῖν πρῶθ’ ὄλον με τὸν στίχον.	
1219	δυσγενῆς:	<i>van slechte, lage afkomst.</i>	ἀποπρίω: 2sg. imp. v. aor. ἀπ-επριάμην, <i>afkopen.</i>
1220	ὑφέσθαι:	inf. aor. med. v. ὑφ-ίεμαι, <i>de zeilen reven, metaf. een toontje lager zingen.</i>	1228 δια-κναίω: <i>stukschaven, vermorzelen.</i>
1221	πνευσεῖται = πνεύσεται,	fut. bij πνέω. <i>Er gaat een storm opsteken uit dat kruikje.</i>	1231 ἵνα: <i>waar; vgl. verder 1216.</i>
1223	αὐτοῦ verwijst naar Aeschylus en is te construeren met τοῦτο (“dat ληκύθιον van hem”). ἐκκεκόπεται: fut. exactum med. v. ἐκ-κόπτω <i>uitslaan, uit handen slaan.</i>		1232 Ταντάλειος: (<i>zoon</i>) van Τάνταλος. ἔμολον: aor. bij βλώσκω, <i>gaan, komen.</i>
1224	ἀπ-έχομαι τινος: <i>zich afhouden van, i.e. vermijden, ontlopen.</i>		1233 θοός: <i>snel.</i>
1225	Σιδώνιον ἄστυ: <i>de stad Sidon.</i> ἐκλείπω: <i>verlaten.</i>		1235 ἀποδίδωμι: (<i>af</i>)betalen. πάσῃ τέχνῃ: idiom. <i>op elke mogelijke wijze, maar de oorspr. betekenis speelt natuurlijk mee.</i>
1226	Ἀγήνορος παῖς: i.e. Kadmos.		1236 λήψομαι: fut. (dor.) bij λαμβάνω. <i>Je koopt al een hele mooie en goede kruik voor een obool (gen. pretii).</i>
1227	δαιμόνι(ε): <i>beste kerel (+ gen. ἀνδρῶν alsof er een superlativus stond).</i>		1237 συχνοί: <i>massa's, hopen.</i>
			1239 ἔάω: <i>laten.</i>
			πρῶθ’ = πρῶτα = πρῶτον, <i>eerst.</i>
			στίχος, ὁ: <i>vers(regel).</i>

1240 “Οἰνεύς ποτ’ ἐκ γῆς πολύμετρον λαβὼν στάχυν
θύων ἀπαρχάς—”

Αἰ. ληκύθιον ἀπώλεσεν.

Δι. μεταξὺ θύων; καὶ τίς αὖθ’ ὑφείλετο;

Εὐ. ἔασον, ὦ τᾶν· πρὸς τοδὶ γὰρ εἰπάτω.

“Ζεὺς, ὡς λέλεκται τῆς ἀληθείας ὑπο—”

1245 Δι. ἀπολεῖς· ἐρεῖ γὰρ “ληκύθιον ἀπώλεσεν.”
τὸ ληκύθιον γὰρ τοῦτ’ ἐπὶ τοῖς προλόγοισί σου
ὡσπερ τὰ σῦκ’ ἐπὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖς ἔφυ.
ἀλλ’ εἰς τὰ μέλη πρὸς τῶν θεῶν αὐτοῦ τραποῦ.

Εὐ. καὶ μὴν ἔχω γ’ οἷς αὐτὸν ἀποδείξω κακὸν

1250 μελοποιὸν ὄντα καὶ ποιοῦντα ταῦτ’ ἀεὶ.

Χο. τί ποτε πρᾶγμα γενήσεται;
φροντίζειν γὰρ ἐγὼ οὐκ ἔχω,

τίν’ ἄρα μέμψιν ἐποίσει

ἀνδρὶ τῶ πολὺ πλεῖστα δὴ

1255 καὶ κάλλιστα μέλη ποή-
σαντι τῶν μέχρι νυνί.

θαυμάζω γὰρ ἔγωγ’ ὅπη

μέμψεταιί ποτε τοῦτον

τὸν Βακχεῖον ἄνακτα,

1260 καὶ δέδοιχ’ ὑπὲρ αὐτοῦ.

Εὐ. πάνυ γε μέλη θαυμαστά· δείξει δὴ τάχα.

εἰς ἓν γὰρ αὐτοῦ πάντα τὰ μέλη ξυντεμῶ.

Δι. καὶ μὴν λογιῶμαι ταῦτα τῶν ψήφων λαβῶν.

Εὐ. Φθιῶτ’ Ἀχιλλεῦ, τί ποτ’ ἀνδροδάικτον ἀκούων

1265 ἰὴ κόπον οὐ πελάθεις ἐπ’ ἄρωγάν;

1240 πολὺ-μετρος: *vele maten vullend, overvloedig.*
στάχυς, ὄ: *korenaar, gewas.*

1241 θύω: *offeren.*
ἀπ-αρχαί, αἰ: *eerstelingenoffer.*

1242 μεταξὺ + ptc.: *tijdens, midden onder.*
ὑφ-αιρέομαι: *heimelijk wegnemen, jatten.*

1243 ὦ τᾶν: *m’n beste.*
εἰπάτω: 3sg. imper. bij aor. εἶπον/εἶπα (‘aoristus mixtus’); geïmpliceerd object is τὸ ληκύθιον.

1244 τῆς ἀληθείας ὑπο: *naar waarheid.*

1245 ἀπολεῖς: sc. με.

1247 σῦκον, τό: *vijg; wrat.* ἔφυ: *gnomische aoristus.*

1248 μέλος, τό: *lied.*

τρέπομαι ἐπί: *zich richten op.*

1249 ἔχω γ’ οἷς: *ik heb inderdaad voorbeelden waarmee...*

1251-60. *Koor*

1253 μέμψις, ἡ: *berisping, verwijt, kritiek.*

ἐπ-οίσω: fut. bij ἐπι-φέρω, *aandragen tegen.*

1256 οἱ μέχρι νυνί: *de mensen tot op deze tijd.*

1257 ὅπη: *langs welke weg, hoe.*

1258 μέφομαι: *bekritiseren.*

1261-1369. *Lyriek-parodie*

1261 μέλη θαυμαστά: sc. αὐτοῦ.

1262 δείξει δὴ τάχα: sc. αὐτό, *de zaak zelf.*

ξυν-τέμνω: *besnoeien, inkorten.*

1263 λογίζομαι: *(be)rekenen, ‘de score bijhouden’.*

ψηῆφος, ἡ: *(stem)steentje (vandaar ook stem).*

1264 Φθιῶτ’ = Φθιῶτα: voc. van Φθιώτης, *uit Pthia.*

ἀνδρο-δάϊκτος: *mannen moordend (δαίζω).*

- Ἑρμᾶν μὲν πρόγονον τίομεν γένος οἱ περὶ λίμναν.
 ἰὴ κόπον οὐ πελάθεις ἐπ' ἄρωγάν;
- 1269/70 Δι. δύο σοι κόπω, Αἰσχύλε, τούτω.
 Εὐ. κύδιστ' Ἀχαιῶν, Ἀτρέως πολυκοίρανε μάνθανέ μου παῖ.
 1271 ἰὴ κόπον οὐ πελάθεις ἐπ' ἄρωγάν;
- 1273/4 Δι. τρίτος, Αἰσχύλε, σοι κόπος οὔτος.
 Εὐ. εὐφαιεῖτε. μελισσονόμοι δόμον Ἀρτέμιδος πέλας οἴγειν.
 1275 ἰὴ κόπον οὐ πελάθεις ἐπ' ἄρωγάν;
 κύριός εἰμι θροεῖν ὄδιον κράτος αἴσιον ἀνδρῶν.
 ἰὴ κόπον οὐ πελάθεις ἐπ' ἄρωγάν;
- 1280 Δι. ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ χρῆμα τῶν κόπων ὅσον.
 ἐγὼ μὲν οὖν εἰς τὸ βαλανεῖον βούλομαι
 ὑπὸ τῶν κόπων γὰρ τὼ νεφρῶ βουβωνιῶ.
 Εὐ. μῆ, πρὶν γ' ἀκούσης χᾶτέραν στάσιν μελῶν
 ἐκ τῶν κιθαρῳδικῶν νόμων εἰργασμένην.
 Δι. ἴθι δὴ πέραινε, καὶ κόπον μὴ προστίθει.
- 1284/5 Εὐ. ὅπως Ἀχαιῶν δίθρονον κράτος, Ἑλλάδος ἦβας,
 1286 φλαττοθραττοφλαττοθρατ,
 Σφίγγα, δυσαμεριᾶν πρύτανιν κύνα, πέμπει,
 φλαττοθραττοφλαττοθρατ,
 1290 σὺν δορὶ καὶ χερὶ πράκτορι θούριος ὄρνις,
 φλαττοθραττοφλαττοθρατ,
 1291/2 κυρεῖν παρασχῶν ἰταμαῖς κυσὶν ἀεροφοίτοις,
 φλαττοθραττοφλαττοθρατ,
- 1265 κόπος, ὁ: *slag, klap, dreun* (v. 1280); πελάθω = in-
 trans. πελάζω, *komen*; ἄρωγή, ἦ: *hulp*. Vert. *O
 wat een slag! Kom jij niet te hulp?*
- 1266 πρό-γονος, ὁ: *voorvader*.
- 1270 πολυ-κοίρανος: *over velen heersend*.
- 1274 εὐφημέω: (in religieuze kontekst) slechts goede,
 i.e. gunstig klinkende woorden gebruiken en de
 tegenovergestelde vermijden; concreet: *zwijgen*.
 μελισσο-νόμος: *bijen* (μέλιττα) *houdend* (νέμω);
 i.e. dienaars van de Bijenpriesteres?
 πέλας: adv. *nabij, dichtbij*.
 οἴγω = οἴγνυμι, *openen*.
- 1276 θροεῶ: *doen horen, verkondigen*.
 ὄδιος: *de weg, reis betreffend*.
 αἴσιος: *geluk voorspellend, gunstig*.
- 1278 χρῆμα, τό: *zaak, ding*; ter aanduiding van bijzon-
 dere grootte ('kanjer'), hoedanigheid of aantal
 ('massa'): "wat een massa κόποι!"
- 1279 βαλανεῖον, τό: *badhuis*.
- 1280 νεφρῶ: nom./acc. du. v. ὁ νεφρός, *nier*; hier
 wrsch. = ὄρχεις, *ballen*, vgl. 475.
 βουβωνιάω: *aan gezwollen liezen lijden*.
- 1281 στάσις, ἦ: *opstelling; groep, systeem, set, collectie*.
- 1282 κιθαρ-ῳδικός: *voor zang met citherspel* (κιθαρῳδία)
bestemd.
 νόμων: zie v. 684.
- 1285 δί-θρονος: *met dubbele troon* (van de Atriden, Aga-
 memnon en Menelaos).
 Ἑλλάδος: hier = Ἑλληνικῆς of Ἑλληνίδος.
 ἦδη, ἦ: *volwassen leeftijd, jeugd*; coll. *jonge mannen*.
- 1287 δυσαμεριᾶν = δυσημεριῶν; δυσ-ημερία, ἦ: *onge-
 luksdag, ongeluk*.
 πρύτανις, ὁ: *magistraat, voorzitter*.
- 1289 πράκτωρ: *wrekend*.
 θούριος: *aanstormend, onstuimig*.
 ὄρνις, ὁ: *vogel; voorspellende vogel, voorteken*.
- 1291 κυρέω = κύρω: *stuiten op, (aan)treffen, ontmoeten*.
 ἰταμός: *brutaal, onbeschaamd*.
 ἀερό-φοιτος: *de lucht doorklievend*.

1295 τὸ συγκλινές τ' ἐπ' Αἴαντι,
φλαττοθραττοφλαττοθρατ.

Δι. τί τὸ “φλαττοθρατ” τοῦτ' ἐστίν; ἐκ Μαραθῶνος ἢ
πόθεν συνέλεξας ἰμονιοστρόφου μέλη;

1300 Αἰ. ἀλλ' οὖν ἐγὼ μὲν εἰς τὸ καλὸν ἐκ τοῦ καλοῦ
ἤνεγκον αὐθ', ἵνα μὴ τὸν αὐτὸν Φρυγίχῳ
λειμῶνα Μουσῶν ἱερὸν ὀφθείην δρέπων·
οὔτος δ' ἀπὸ πάντων μὲν φέρει, πορνωδιῶν,
σκολίων Μελήτου, Καρικῶν αὐλημάτων,
θρήνων, χορειῶν. τάχα δὲ δηλωθήσεται.

1305 ἐνεγκάτω τις τὸ λύριον. καίτοι τί δεῖ
λύρας ἐπὶ τοῦτον; Ποῦ ἔστιν ἢ τοῖς ὀστράκοις
αὕτη κροτοῦσα; Δεῦρο, Μοῦσ' Εὐριπίδου,
πρὸς ἤνπερ ἐπιτήδεια τάδ' ἔστ' ἄδειν μέλη.

Δι. αὕτη ποθ' ἢ Μοῦσ' οὐκ ἐλεσβίαζεν, οὔ.

1310 Αἰ. ἀλκυόνες, αἶ παρ' ἀενάοις θαλάσ-
σης κύμασι στωμύλλετε,
τέγγουσαι νοτίοις πτερῶν
ράνισι χροά δροσιζόμεναι·
αἶ θ' ὑπωρόφιοι κατὰ γωνίας
εἰειειειελίσσετε δακτύλοις φάλαγγες

1315 ἰστότονα πηνίσματα,
κερκίδος ἀοιδοῦ μελέτας,
ἴν' ὁ φίλαυλος ἔπαλλε δελ-
φίς πρῶραις κυανεμβόλοις

1294 συγ-κλινής: *convergerend gericht*.

1297 ἰμονιο-στρόφος, ὁ: *puttuuw-draaier* (ἰμονία, στρέφω).

1301 πορν-ωδία, ἡ: *hoeren-lied*.

1302 σκόλιον, τό: *drinklied*.
αὐλημα, τό: *fluitmuziek*.

1303 θρήνος, ὁ: *klaagzang, dodenklacht*.
χορεία, ἡ: *dansmuziek*.

1305 ὄστρακα, τά: vgl. 1190; hier gebruikt als
'castagnetten.'

1306 κροτέω: *slaan, klepperen, ratelen*.

1308 λεσβιάζω: *doen als een Lesbische vrouw*.

1309 ἀλκυών, ἡ: *ijsvogel(wijffe)*.
ἀενάοις: zie v. 146.

στωμύλλω: *babbelen, kletsen*.

1311 τέγγω: *bevochtigen*.
νότιος: *nat, vochtig*.

1312 ράνις, ἡ: *druppel*.

δροσιζομαι: *bedauwd zijn* (δρόσος).

1313 ὑπ-ωρόφιος: *onder het dak* (ὄροφος), d.w.z. *in huis*.

γωνία, ἡ: *hoek*.

1314 εἰλίσσω/ἐλίσσω: *ronddraaien*.

φάλαγξ, ἡ: *een soort spin* (met lange poten).

1315 ἰστό-τονος: *aan de weefstoel gespannen*.

πηνίσμα, τό = πήνη, ἡ: *de om de spoel gewonden draad van de inslag; weefsel*.

1316 κερκίς, ἡ: *scheepje* waarin zich de weefspoel bevindt en dat door de weefster heen en weer wordt 'geschoten' door het weefgetouw.

ἀοιδός: *adi. zangerig, zingend*.

μελέτη, ἡ: *zorg; (be)oefening*.

1317 φίλ-αυλος: *de fluit, het fluitspel beminrend*.

ἔπαλλε: hier = ἐπάλλετο; zie v. 345.

1318 κυαν-έμβολος: *met donkere* (κύανος) *voorsteven* (έμβολή).

- μαντεῖα καὶ σταδίους.
1320 οἰνάνθας γάνος ἀμπέλου,
βότρυος ἔλικα παυσίπονον.
περίβαλλ', ὦ τέκνον, ὠλένας.
ὄρᾱς τὸν πόδα τοῦτον;
Εὐ. ὄρῶ.
Αἰ. τί δέ; τοῦτον ὄρᾱς;
Εὐ. ὄρῶ.
1325 Αἰ. τοιαυτὶ μέντοι σὺ ποιῶν
τολμᾶς τὰμὰ μέλη ψέγειν,
ἀνὰ τὸ δωδεκαμήχανον
Κυρήνης μελοποιῶν;
- 1330 τὰ μὲν μέλη σου ταῦτα· βούλομαι δ' ἔτι
τὸν τῶν μονωδιῶν διεξελθεῖν τρόπον.
- ὦ Νυκτὸς κελαινοφαῆς ὄρφνα,
τίνα μοι δύστανον ὄνειρον
πέμπεις [ἔξ] ἀφανοῦς Ἄϊδα πρόμολον
ψυχὰν ἄψυχον ἔχοντα,
1335a μελαίνας Νυκτὸς παῖδα, φρικώδη
1335b δεινὰν ὄψιν
1336a μελανονεκκεύιμονα
1336b φόνια φόνια δερκόμενον,
μεγάλους ὄνυχας ἔχοντα;
ἀλλὰ μοι, ἀμφίπολοι λύχνον ἄφατε
1339a κάλπισί τ' ἐκ ποταμῶν δρόσον ἄρατε,
1339b θέρμετε δ' ὕδωρ,
1340 ὡς ἂν θεῖον ὄνειρον ἀποκλύσω.
ἰὼ πόντιε δαῖμον,
τοῦτ' ἐκεῖν'· ἰὼ ξύνοικοι,
- 1319 μαντεῖον, τό: *orakel*.
στάδιοι, οἱ = στάδια, τά: *renbaan*.
1320 οἰν-άνθη, ἡ: *bloesem van de wijnstok*.
γάνος, τό: *glans, luister, schoonheid*.
ἄμπελος, ἡ: *wijnstok*.
1321 βότρυς, ὁ: *druif; druiventros*.
ἔλιξ, ἡ: *kronkel; wingerd-, klimoprak*.
παυσί-πονος: *aan het zwoegen een einde makend*.
1322 ὠλένη, ἡ: *elleboog, arm*.
1326 ψέγω: *hekelen, bekritisieren*.
1327 δωδεκα-μήχανος: *een dozijn kunsten ('standjes')*
verstaand.
1328 μελο-ποιέω: *lyriek dichten, liederen veraardigen*.
1331 κελαινο-φαῆς: *donker lichtend*.
ὄρφνη, ἡ: *duisternis*.
1332 δύστηνος: *ongelukkig, rampzalig*.
1333 ἀ-φανής: *onzichtbaar, duister*.
Ἄϊδα: Dorische gen. v. Ἄϊδας = "Αἰδης.
1334 πρό-πολος, ὁ: *dienaar* (van een god om diens wil
uit te leggen).
1335 φρικώδης: *huiveringwekkend*.
1336 μελανο-νεκυ-εἰμων: *met zwart (μέλας) lijk- (νέκυς)*
kleed (εἶμα).
φόνιος: *moorddadig, bloeddorstig, dodelijk*.
1338 λύχνος, ὁ: *lamp*.
1339 κάλπισ, ἡ: *kruik*. δρόσος, ἡ: *dauw, water*.
1340 ἀπο-κλύζω: *af-, wegspeelen*.
1341 πόντιος: *zee-*.

1343a	τάδε τέρα θεάσασθε· τὸν ἀλεκτρυόνα
1343b	μου ξυναρπάσσασα φρούδη Γλύκη.
	Νύμφαι ὄρεσσίγονοι·
1345	ὦ Μαρία, ξύλλαβε.
	ἐγὼ δ' ἄ τάλαινα
	προσέχουσ' ἔτυχον ἑμαυτῆς
	ἔργοισι λίνου μεστὸν ἄτρακτον
	εἰειλίσσοισα χεροῖν,
1350a	κλωστήρα ποιοῦσ', ὅπως
1350b	κνεφαῖος εἰς ἀγορὰν
	φέρουσ' ἀποδοίμαν.
1352a	ὁ δ' ἀνέπτατ' ἀνέπτατ' ἐξ αἰθέρα κου-
1352b	φοτάταις πτερύγων ἀκμαῖς,
	ἐμοὶ δ' ἄχε' ἄχεα κατέλιπε,
	δάκρυα δάκρυνά τ' ἀπ' ὀμμάτων
1355	ἔβαλον ἔβαλον ἄ τλάμων.
1356a	ἀλλ', ὦ Κρήτες, Ἰδᾶς τέκνα,
1356b	τὰ τόξα λαβόντες ἐπαμύνατε,
1357a	τὰ κῶλά τ' ἀμπάλλετε
1357b	κυκλούμενοι τὴν οἰκίαν.
	ἅμα δὲ Δίκτυννα παῖς ἄ καλὰ
	τὰς κυνίσκας ἔχουσ' ἐλθέτω
1360	διὰ δόμων πανταχῆ·
1361a	σύ δ', ὦ Διός, διπύρους ἀνέχουσα
1361b	λαμπάδας ὀξυτάτας χεροῖν,
	Ἐκάτα, παράφηνον εἰς Γλύκης,
	ὅπως ἂν εἰσελθοῦσα φωράσω.
	Δι. παύσασθον ἤδη τῶν μελῶν.
	Αἰ. κᾶμοιγ' ἄλις.
1365	ἐπὶ τὸν σταθμὸν γὰρ αὐτὸν ἀγαγεῖν βούλομαι,

1343 τέρα: acc. plur. naast τέρατα v. τέρας, τό wonder.

1343a ἀλεκτρυόνων, ὁ: haan.

1344 φρούδος: zie v. 94.

1344a ὄρεσσί-γονος: in de bergen geboren (= Ὀρειάδες).
ξύλλαβε: sc. Γλύκη.

1347 προσ-έχω τινί: zich toeleggen op, bezig zijn met.

1348 ἄτρακτος, ὁ: spool.

1349a κλωστήρ, ὁ: spinrokken; gesponnen draad, garen,
weefsel.

1350 κνεφαῖος: in het donker (κνέφας), d.w.z. voor het
licht wordt. ἀπο-δίδομαι: verkopen.

1352 ἀν-έπτατο: aor. v. ἀνα-πέτομαι, opvliegen.

1353 κοῦφος: licht, vlug.

πτέρυξ, ἡ: vleugel.

ἀκμή, ἡ: punt, spits.

1354 ἄχος, τό: smart.

1356 ἐπ-αμύνω: te hulp komen.

1357 κῶλον, τό: lid van het lichaam; voet, been.

ἀμπάλλετε: van ἀνα-πάλλω, met een zwaai ophef-
fēn. κυκλόομαι: omringen, omsingelen.

1360 κυνίσκη, ἡ: teefje.

1361 δί-πυρος: met dubbel vuur, i.e. twee brandende.

1362 παρα-φαίνω: bijlichten.

1363 φωράω: de dief opsporen, huiszoeking doen.

1364 ἄλις (adv.): genoeg.

1365 σταθμός, ὁ: hier weegschaal.

- ὅπερ ἐξελέγξει τὴν πόησιν νῶν μόνον·
τὸ γὰρ βάρος νῶ βασανιεῖ τῶν ῥημάτων.
- 1370 Δι. ἴτε δεῦρό νυν, εἴπερ γε δεῖ καὶ τοῦτό με,
ἀνδρῶν ποητῶν τυροπωλῆσαι τέχνην.
- Χο. ἐπίπονοί γ' οἱ δεξιοί.
τόδε γὰρ ἕτερον αὖ τέρας
νεοχμόν, ἀτοπίας πλέων,
ὃ τίς ἂν ἐπενόησεν ἄλλος;
μὰ τόν, ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν εἶ τις
- 1375 ἔλεγέ μοι τῶν ἐπιτυχόντων,
ἐπιθόμην, ἀλλ' ῥόμην ἂν
αὐτὸν αὐτὰ ληρεῖν.
- Δι. ἴθι δὴ παρίστασθον παρὰ τῷ πλάστιγγ'.
- Αἰ. Εὐ. ἰδοῦ.
- 1380 Δι. καὶ λαβομένω τὸ ῥῆμ' ἐκάτερος εἶπατον,
καὶ μὴ μεθῆσθον, πρὶν ἂν ἐγὼ σφῶν κοκκύσω.
- Αἰ. Εὐ. ἐχόμεθα.
- Δι. τοῦπος νυν λέγετον εἰς τὸν σταθμόν.
- Εὐ. “εἴθ' ὦφελ' Ἄργουῖς μὴ διαπτάσθαι σκάφος.”
- Αἰ. “Σπερχειῖ ποταμὲ βούνομοί τ' ἐπιστροφαί.”
- Δι. κόκκυ.
- Αἰ. Εὐ. μεθεῖται.
- 1385 Δι. καὶ πολὺ γε κατωτέρω
χωρεῖ τὸ τοῦδε.
- Εὐ. καὶ τί ποτ' ἐστὶ ταῖτιον;
- Δι. ὅτι εἰσέθηκε ποταμόν, ἐριοπωλικῶς
- 1366 ἐξελέγχω: *aan een uiterste test onderwerpen*.
1369 τυρο-πωλέω: *kaas* (τυρός) *verkopen* (πωλέω),
metaf. trans. iets behandelen als een kaasverkoper.
1370 ἐπί-πονός: *tegen inspanning bestand, met groot uit-
houdingsvermogen*.
1372 νεοχμός: *nieuw*.
ἀ-τοπία, ἦ: *wonderlijkheid, vreemdheid*.
πλέως τινός: *vol van*.
1375 ὁ ἐπιτυχών: *de eerste de beste* (ἐπι-τυγχάνω).
- 1378-1410. *Verzenweging*
1378 παραρίστασθον: 2du. imper. v. παρίσταμαι,
gaan staan bij.
πλάστιγγ' = πλάστιγγε; πλάστιγξ, ἦ, *schaaltje*
van de weegschaal.
1379 λαβομένω: sc. τοῖν πλάστιγγοιν; λαμβάνομαι
- τινός: *vastpakken* (vgl. ἐχόμενοι in v. 1381).
εἶπατον: 2du. imper. van aor. εἶπον/α.
1380 μεθ-ίεμαι: *loslaten*.
σφῶν: dat. du. *jullie beiden*.
κοκκύω: *koekoek roepen*.
1381 τοῦπος = τὸ ἔπος.
1382 Ἄργουῖς: gen. v. Ἄργώ, ἦ, de *Argo*.
διαπτάσθαι: inf. aor. bij δια-πέτομαι, *doorheen-
vliegen, -snellen*.
σκάφος, τό: *romp* v.e. schip, pars pro toto *schip*.
1383 βού-νομος: *runderen voedend*.
ἐπι-στροφή, ἦ: *het omdraaien*; hier *graas-weide*.
1384 μεθεῖται: 3sg. ind. pf. bij μεθ-ίεμαι (vgl. 1380).
κατωτέρω (adv.): *verder omlaag, dieper*.
1385 τὸ τοῦδε: sc. ἔπος.
1386 ἐριοπωλικῶς: adv. (bij ἐριοπωλικός) *als een ver-
koper van wol*.

- ὑγρὸν ποιήσας τοῦπος ὡσπερ τάρια,
 σὺ δ' εἰσέθηκας τοῦπος ἔπτερωμένον.
 1390 Εὐ. ἀλλ' ἕτερον εἰπάτω τι κἀντιστησάτω.
 Δι. λάβεσθε τοῖνυν αὖθις.
 Αἰ. Εὐ. ἦν ἰδού.
 Δι. λέγε.
 Εὐ. “οὐκ ἔστι Πειθοῦς ἱερὸν ἄλλο πλὴν λόγος.”
 Αἰ. “μόνος θεῶν γὰρ Θάνατος οὐ δῶρων ἐρᾷ.”
 Δι. μέθετε.
 Αἰ. Εὐ. μεθεῖται.
 Δι. καὶ τὸ τοῦδέ γ' αὖ ρέπει·
 θάνατον γὰρ εἰσέθηκε, βαρύτατον κακόν.
 1395 Εὐ. ἐγὼ δὲ πειθῶ γ', ἔπος ἄριστ' εἰρημένον.
 Δι. πειθῶ δὲ κοῦφόν ἐστι καὶ νοῦν οὐκ ἔχον.
 ἀλλ' ἕτερον αὖ ζήτει τι τῶν βαρυστάθμων,
 ὅτι σοι καθέλξει, καρτερόν τι καὶ μέγα.
 Εὐ. φέρε ποῦ τοιοῦτον δῆτα μούστί; ποῦ;
 Δι. φράσω·
 1400 “βέβληκ' Ἀχιλλεὺς δύο κύβω καὶ τέτταρα.”
 λέγοιτ' ἄν, ὡς αὕτη ἴστί λοιπὴ σφῶν στάσις.
 Εὐ. “σιδηροβριθὲς τ' ἔλαβε δεξιᾶ ξύλον.”
 Αἰ. “ἐφ' ἄρματος γὰρ ἄρμα καὶ νεκρῶ νεκρός.”
 Δι. ἐξηπάτηκεν αὖ σε καὶ νῦν.
 Εὐ. τῶ τρόπω;
 1405 Δι. δὺ ἄρματ' εἰσέθηκε καὶ νεκρῶ δύο,
 οὓς οὐκ ἂν ἄραιντ' οὐδ' ἑκατὸν Αἰγύπτιοι.
 Αἰ. καὶ μηκέτ' ἔμοιγε κατ' ἔπος, ἀλλ' εἰς τὸν σταθμὸν
 αὐτός, τὰ παιδί', ἢ γυνή, Κηφισοφῶν,
 ἐμβὰς καθήσθω, ξυλλαβῶν τὰ βιβλία·
 1410 ἐγὼ δὲ δὺ ἔπη τῶν ἐμῶν ἐρῶ μόνον.

1387 ὑγρός: *vochtig, nat.*

τάρια = τὰ ἔρια; zie v. 1067.

1388 πτερόω: *van vleugels voorzien.*

1389 ἀνθ-ίστημι: *tegenoverplaatsen* (in de weegschaal);
afwegen tegen.

1390 ἦν ἰδού: *uitroep, kijk! voilà!*

1391 Πειθοῦς: *gen. v. Πειθῶ, ἢ, Overredingskracht.*

1393 ῥέπω: *neigen; v. weegschaal doorslaan.*

1395 ἔπος ἄριστ' εἰρημένον: *een perfect geformuleerd vers.*

1396 κοῦφος: *licht, metaf. lichtzinnig, niet serieus.*

νοῦς, ὁ: *hier geestelijke inhoud.*

1397 βαρύ-σταθμος: *zwaarwegend.*

1397 καθ-έλκω: *naar beneden trekken* (d.w.z. de weeg-
schaal).

1400 κύβος, ὁ: *dobbelsteen, hier = μονάς* (ἓν stip = een

worp '1'); δύο κύβω καὶ τέτταρα = drie worpen
met twee maal een '1' en één maal een '4'; de
hoogste worp was driemaal een '6'.

1401 λέγοιτ' ἄν: *dringend verzoek, spreek nu maar eens*
op.

ὡς ... στάσις: *'want dit is jullie laatste mogelijkheid*
om het samen uit te vechten.'

1402 σιδηρο-βριθής: *ijzer-zwaar, i.e. met een zware ij-*
zeren punt.

δεξιᾶ: *sc. χειρί.*

1403 νεκρῶ νεκρός: *lijk aan/op lijk.*

1404 τῶ τρόπω; = *τίνι τρόπω; hoe?*

1406 ἄραινο: *opt. aor. med. bij αἴρω, optillen.*

1407 κατ' ἔπος: *per vers, vers voor vers.*

1409 ἐμβὰς καθήσθω: *moet erin gaan zitten.*

Δι. ἄνδρες φίλοι, κάγώ μὲν αὐτοὺς οὐ κρινῶ.
οὐ γὰρ δι' ἔχθρας οὐδετέρῳ γενήσομαι·
τὸν μὲν γὰρ ἡγοῦμαι σοφόν, τῷ δ' ἥδομαι.

ΠΛΟΥΤΩΝ

- οὐδὲν ἄρα πράξεις ὦνπερ ἦλθες οὔνεκα;
- 1415 Δι. ἔαν δὲ κρίνω;
- Πλ. τὸν ἕτερον λαβὼν ἄπει,
ὀπότερον ἂν κρίνης, ἴν' ἔλθης μὴ μάτην.
- Δι. εὐδαιμονοίης. φέρε, πύθεσθέ μου ταδί.
ἐγὼ κατῆλθον ἐπὶ ποητήν. τοῦ χάριν;
ἴν' ἡ πόλις σωθεῖσα τοὺς χοροὺς ἄγη.
- 1420 Δι. ὀπότερος οὔν ἂν τῇ πόλει παραινέσειν
μέλλη τι χρηστόν, τοῦτον ἄξιον μοι δοκῶ.
πρῶτον μὲν οὔν περὶ Ἀλκιβιάδου τίνα ἔχετε
γνώμην ἐκάτερος; ἡ πόλις γὰρ δυστοκεῖ.
- Εὐ. ἔχει δὲ περὶ αὐτοῦ τίνα γνώμην;
- Δι. τίνα;
- 1425 Εὐ. ποθεῖ μὲν, ἐχθαίρει δέ, βούλεται δ' ἔχειν.
ἀλλ' ὅ τι νοεῖτον εἶπατον τούτου πέρι.
- Εὐ. μισῶ πολίτην, ὅστις ὠφελεῖν πάτραν
βραδὺς φανεῖται, μεγάλα δὲ βλάπτειν ταχύς,
καὶ πόριμον αὐτῷ, τῇ πόλει δ' ἀμήχανον.
- 1430 Δι. εὖ γ', ὦ Πόσειδον. σὺ δὲ τίνα γνώμην ἔχεις;
- Αἰ. οὐ χρὴ λέοντος σκύμνον ἐν πόλει τρέφειν·
1431b μάλιστα μὲν λέοντα μὴ ἔν πόλει τρέφειν·
ἦν δ' ἐκτραφῆ τις, τοῖς τρόποις ὑπηρετεῖν.
- Δι. νῆ τὸν Δία τὸν σωτῆρα, δυσκρίτως γ' ἔχω·
ὁ μὲν σοφῶς γὰρ εἶπεν, ὁ δ' ἕτερος σαφῶς.
- 1435 ἄλλ' ἔτι μίαν γνώμην ἐκάτερος εἶπατον
περὶ τῆς πόλεως ἦντιν' ἔχετε σωτηρίαν.
- Εὐ. εἴ τις πτερώσας Κλεόκριτον Κινησίαν,

1411 ἄνδρες = οἱ ἄνδρες.

1412 δι' ἔχθρας γιγνομαι τινα: *iemand's vijand worden*.

1414-81. *Beslissing*

1415 τὸν ἕτερον: *een van beiden*.

ἄπει: 2sg. imper. v. ἄπειμι.

1416 μάτην: *vergeefs*.

1417 εὐδαιμονέω: *in voorspoed verkeren, gelukkig zijn*.

1418 τοῦ χάριν: *waarom?*

1419 ἐσώθη: aor. pass. bij σφῶζω, *redden*.

1420 παραινέω: *advies geven*.

1423 δυσ-τοκέω: *moeilijk baren*; i.e. beslissen over Alki-
biades' geval is een zware bevalling.

1424 ἔχει: sc. ἡ πόλις; evenzo ποθεῖ, ἐχθαίρει,

βούλεται in v. 1425.

1427 ὠφέλλω τι/τινα: *baten, tot nut zijn*.

1428 βραδύς: *traag, onwillig*.

1429 πόριμος: *productief, rijk aan hulpmiddelen, metaf. vindingrijk*.

ἄ-μήχανος: *hulpeloos (en onhande/bruikbaar)*.

1431a-b Een doublet: een van beide verzen is teveel.

μάλιστα: *lieft*. σκύμνος, ὁ: *welp*.

ἐκτραφῆ: conii. aor. pass. bij ἐκτρέφω.

ὑπηρετέω: *gedienstig zijn, zich ondergeschikt maken*.

1433 δύσ-κριτος: *moelijk te beslissen*; δυσκρίτως ἔχω:
in twijfel verkeren.

1437 πτερώω: *van vleugels (metaf. roeiriemen) voorzien*;
vert. *als wij nu eens K. als vleugels vastmaken aan K.*

- αἴροιοιεν αὔραι πελαγίαν ὑπὲρ πλάκα—
 Δι. γέλιοιεν ἄν φαίνοιτο. νοῦν δ' ἔχει τίνα;
 1440 Εὐ. εἰ ναυμαχοῖεν, κᾶτ' ἔχοντες ὀξίδας
 1441 ραίνοιεν εἰς τὰ βλέφαρα τῶν ἐναντίων—
 1451 Δι. εὖ γ', ὦ Παλάμηδες, ὦ σοφωτάτη φύσις.
 ταυτὶ πότερ' αὐτὸς ἠῦρες ἢ Κηφισοφῶν;
 Εὐ. ἐγὼ μόνος· τὰς δ' ὀξίδας Κηφισοφῶν.
 Δι. τί δαὶ σύ; τί λέγεις;
 Αἰ. τὴν πόλιν νῦν μοι φράσον
 1455 πρῶτον τίσι χρῆται· πότερα τοῖς χρηστοῖς;
 Δι. πόθεν;
 μισεῖ κάκιστα.
 Αἰ. τοῖς πονηροῖς δ' ἴδεται;
 Δι. οὐ δῆτ' ἐκείνη γ', ἀλλὰ χρῆται πρὸς βίαν.
 Αἰ. πῶς οὔν τις ἄν σώσειε τοιαύτην πόλιν,
 ἢ μήτε χλαῖνα μήτε σισύρα ξυμφέρει;
 1460 Δι. εὔρισκε νῆ Δί', εἶπερ ἀναδύσει πάλιν.
 Αἰ. ἐκεῖ φράσαιμ' ἄν, ἐνθαδὶ δ' οὐ βούλομαι.
 Δι. μὴ δῆτα σύ γ', ἀλλ' ἐνθὲνδ' ἀνίει τάγαθά.
 1442 Αἰ. ἐγὼ μὲν οἶδα καὶ θέλω φράζειν.
 Δι. λέγε.
 Αἰ. ὅταν τὰ νῦν ἄπιστα πίσθ' ἠγώμεθα,
 τὰ δ' ὄντα πίστ' ἄπιστα—
 Δι. πῶς; οὐ μανθάνω.
 1445 ἀμαθέστερόν πως εἶπὲ καὶ σαφέστερον.
 Αἰ. εἰ τῶν πολιτῶν οἷσι νῦν πιστεύομεν,
 τούτοις ἀπιστήσασθαι, οἷς δ' οὐ χρώμεθα,
 τούτοισι χρῆσαιμᾶσθα, σωθειήμεν ἄν.
 Δι. εἰ νῦν γε δυστυχοῦμεν ἐν τούτοισι, πῶς
 1450 τάναντί' ἄν πράξαντες οὐ σωζοίμεθ' ἄν;

1438 αὔρα, ἢ: *luchtstroom, wind*.
 πελάγιος: *van de zee* (πέλαγος).
 πλάξ, ἢ: *vlakke*.

1439 Vert. *Dat zou zeker lachen zijn, maar wat bedoel je?*

1440 ὀξίς, ἢ: *aijnkometje* (ὄξος).

1441 ραίνω: (*be*)*sprekelen*.
 βλέφαρον, τό: *oog(lid)*.

1452 πότερα = πότερον.

1455 πόθεν: *hier hoezo?*

1457 πρὸς βίαν: *tegen (haar) wil*.

1459 χλαῖνα, ἢ: *wollen mantel, stadskledij*.
 σισύρα, ἢ: *vacht, geitelere herdersmantel*.
 ξυμ-φέρω τινί: *passen bij*.

1460 εὔρισκε: *sc. τοῦτο, aan te vullen uit 1459*.

ἀνα-δύομαι: *opduiken, omhoog gaan*, naar de 'bovenwereld'.

1462 ἐνθὲνδε: *hier vandaan*.

ἀνίει: *2sg. imp. praes. v. ἀν-ίημι omhoogzenden*.

τὰ ἀγαθά: *'je goede raad'*.

1442 ἄπιστος, πιστός: (*on*)*betrouwbaar, (niet) vertrouwd*.

1445 ἄ-μαθής: *onwetend; ongekend; comp. adv.*

ἀμαθέστερον: *minder geleerd*.

1447 ἀπιστέω: *niet vertrouwen, geen vertrouwen schenken*.

1449 δυστυχέω: *onfortuinlijk zijn, geen voorspoed hebben*.

1450 τάναντί' = τὰ ἐναντία, *het tegendeel*.

- 1463 Αἰ. τὴν γῆν ὅταν νομίσωσι τὴν τῶν πολεμίων
εἶναι σφετέραν, τὴν δὲ σφετέραν τῶν πολεμίων,
1465 πόρον δὲ τὰς ναῦς, ἀπορίαν δὲ τὸν πόρον.
Δι. εὔ, πλήν γ' ὁ δικαστῆς αὐτὰ καταπίνει μόνος.
Πλ. κρίνοις ἄν.
Δι. αὕτη σφῶν κρίσις γενήσεται.
αἰρήσομαι γὰρ ὄνπερ ἡ ψυχὴ θέλει.
Εὐ. μεμνημένος νυν τῶν θεῶν οὕς ὤμοσας
1470 ἢ μὴν ἀπάξειν μ' οἴκαδ', αἰροῦ τοὺς φίλους.
Δι. ἢ γλῶττ' ὁμώμοκ', Αἰσχύλον δ' αἰρήσομαι.
Εὐ. τί δέδρακας, ὦ μιαρῶτατ' ἀνθρώπων;
Δι. ἐγώ;
ἔκρινα νικᾶν Αἰσχύλον. Τιῆ γὰρ οὔ;
Εὐ. αἴσχιστον ἔργον προσβλέπεις μ' εἰργασμένος;
1475 Δι. τί δ' αἰσχρόν, ἦν μὴ τοῖς θεωμένοις δοκῆ;
Εὐ. ὦ σχέτλιε, περιόψει με δὴ τεθνηκότα;
Δι. τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῆν μὲν ἐστὶ κατθανεῖν,
τὸ πνεῖν δὲ δειπνεῖν, τὸ δὲ καθεύδειν κῶδιον;
Πλ. χωρεῖτε τοίνυν, ὦ Διόνυσ', εἴσω.
Δι. τί δαί;
1480 Πλ. ἵνα ξενίσω σφῶ πρὶν ἀποπλεῖν.
Δι. εὔ λέγεις
νῆ τὸν Δί'. οὐ γὰρ ἄχθομαι τῷ πράγματι.
Χο. μακάριός γ' ἀνὴρ ἔχων
ξύνεσιν ἠκριβωμένην.
πάρα δὲ πολλοῖσιν μαθεῖν.

1463-5 De strekking van het advies is: invallen doen op de Peloponnesos en Attica aan de Spartanen laten; concentratie op de vloot ten koste van het landleger – m.a.w. een terugkeer naar de strategie van Perikles.

1463 νομίζω: + dubbele acc. *beschouwen als*.

1465 πόρον ... πόρον: (1) *hulpmiddel, uitweg*, d.i. mogelijkheid om uit de moeilijkheden te komen; (2) *bron van inkomsten, inkomsten*.

ἀπορία, ἦ: is hier de ontkenning van πόρος in de betekenis (1): *hulpeloosheid, belemmering*.

1466 κατα-πίνω: *opdrinken, opslokken*; in 409 (dus al een behoorlijke tijd geleden) had Kleophon het juryloon opgetrokken tot 2 obool.

1467 κρίνοις ἄν: *je moet nu maar eens kiezen*.

1467 οὕς ὤμοσας: *bij wie je hebt gezworen*.

1473 τιῆ = τί + ἦ, *waarom dan?*

1474 προσβλέπω: *aankijken, in het gezicht kijken*.

εἰργασμαι: pf. bij ἐργάζομαι.

1476 περιόψει: voor περιοράω + ptc. zie v. 509.

1477 κατθανεῖν: inf. van aor. κατέθανον bij καταθνήσκω.

1478 πνεῖν: *blazen*, d.w.z. *ademen*, d.w.z. *leven*.

καθεύδω: *slapen*.

κῶδιον, τό: *vachtje* (diminutivum v. κῶας, τό).

1479 εἴσω: (*naar*) *binnen*.

1480 ξενίζω: *gastvrij onthalen, een diner aanbieden*.

1481 ἄχθομαί τι: *gebukt gaan onder, bezwaar hebben tegen*; dus: *daar zeg ik geen nee tegen*.

1482-1533. *Exodos*

1483 σύνεσις, ἦ: *begrip, verstand*.

ἠκριβῶμαι: pf. med. bij ἀκριβόω (*nauwkeurig uitvoeren*), *nauwkeurig, scherp zijn*.

1484 πάρα = *πάρεστι*.

1485		ὄδε γὰρ εὖ φρονεῖν δοκήσας πάλιν ἄπεισιν οἴκαδ' αὖθις, ἐπ' ἀγαθῶ μὲν τοῖς πολίταις, ἐπ' ἀγαθῶ δὲ τοῖς ἑαυτοῦ ξυγγενέσι τε καὶ φίλοισι, 1490 διὰ τὸ συνετὸς εἶναι.
		χαρίεν οὖν μὴ Σωκράτει παρακαθήμενον λαλεῖν, ἀποβαλόντα μουσικὴν τά τε μέγιστα παραλιπόντα 1495 τῆς τραγωδικῆς τέχνης. τὸ δ' ἐπὶ σεμνοῖσιν λόγοισι καὶ σκαριφημοῖσι λήρων διατριβὴν ἄργον ποεῖσθαι, παραφρονοῦντος ἀνδρός.
1500	Πλ.	ἄγε δὴ χαίρων, Αἰσχύλε, χῶρει, καὶ σῶζε πόλιν τὴν ἡμετέραν γνώμαις ἀγαθαῖς, καὶ παιδεύσον τοὺς ἀνοήτους· πολλοὶ δ' εἰσίν· καὶ δὸς τουτὶ Κλεοφῶντι φέρων 1505 καὶ τουτὶ τοῖσι πορισταῖς, Μύρμηκί θ' ὁμοῦ καὶ Νικομάχῳ τόδε δ' Ἀρχενόμῳ· καὶ φράζ' αὐτοῖς ταχέως ἦκειν ὡς ἐμὲ δευρὶ καὶ μὴ μέλλειν· κἂν μὴ ταχέως 1510 ἦκωσιν, ἐγὼ νῆ τὸν Ἀπόλλῳ στίξας αὐτοὺς καὶ ξυμποδίσας μετ' Ἀδειμάντου τοῦ Λευκολόφου 1513/4 κατὰ γῆς ταχέως ἀποπέμψω.

1485 εὖ φρονέω: *verstandig zijn, correct denken.*

1487 ἐπ' ἀγαθῶ τι: *om iemand goed te doen, van dienst te zijn.*

1488 συγ-γενεῖς, οἰ: *verwanten.*

1490 συν-ετός: *verstandig (συν-ίημι).*

1491 χαρίεις: *elegant, beschaafd.*

1492 παρα-κάθημαι: *neerzitten naast.*

1493 ἀπο-βάλλω: *wegwerpen; verwerpen, versmaden.*

1494 παρα-λείπω: *overslaan, verwaarlozen.*

1497 σκαριφησμός, ὁ: *schrapsel; + λήρων haarkloverij.*

1498 ἄργον: *vgl. 948.*

1499 παρα-φρονέω: *buiten zijn verstand, gek zijn.*

1501 ἡμετέραν: *sic!*

1504-7 Bij de door Plouto uitgedeelde attributen stelle men zich zwaard, strop en gif voor.

1505 ποριστής, ὁ: *vinder van inkomsten; 'inspecteur van de belastingen'.*

1506 μύρμηξ, ὁ: *mier; bijnaam van Philoxenos? Archo-menos?*

1509 μέλλω: *hier treuzelen.*

1511 στίξω: *brandmerken, tatoueren.*

ξυμ-ποδίζω: *de voeten samenbinden, kluisteren.*

1513 Λευκολόφας: *vgl. voor λευκό-λοφος v. 1016.*

- 1515 Αἰ. ταῦτα ποήσω· σὺ δὲ τὸν θᾶκον
τὸν ἔμὸν παράδος Σοφοκλεῖ τηρεῖν
καὶ διασφῶζειν, ἦν ἄρ' ἐγὼ ποτε
δεῦρ' ἀφίκωμαι. τοῦτον γὰρ ἐγὼ
σοφία κρίνω δεύτερον εἶναι.
- 1520 μέμνησο δ' ὅπως ὁ πανοῦργος ἀνὴρ
καὶ ψευδολόγος καὶ βωμολόχος
μηδέποτ' εἰς τὸν θᾶκον τὸν ἔμὸν
μηδ' ἄκων ἐγκαθεδεῖται.
- 1525 Πλ. φαίνετε τοίνυν ὑμεῖς τούτῳ
λαμπάδας ἱεράς, χᾶμα προπέμπετε
τοῖσιν τούτου τοῦτον μέλεσιν
καὶ μολπαῖσιν κελαδοῦντες.
- 1530 Χο. πρῶτα μὲν εὐοδίαν ἀγαθὴν ἀπιόντι ποητῇ
εἰς φάος ὀρνημένῳ δότε, δαίμονες οἱ κατὰ γαίας,
τῇ δὲ πόλει μεγάλων ἀγαθῶν ἀγαθὰς ἐπινοίας.
πάγχυ γὰρ ἐκ μεγάλων ἀχέων παυσαίμεθ' ἂν οὔτως
ἀργαλέων τ' ἐν ὅπλοις ξυνόδων. Κλεοφῶν δὲ μαχέσθω
κᾶλλος ὁ βουλόμενος τούτων πατρίοις ἐν ἀρούραις.

1515 θᾶκος, ὁ: *zetel, zitplaats.*

1516 τηρέω: *behoeden, bewaken.*

διασφῶζειν: *'er zolang op te passen.'*

1517-8 ἦν ἄρ' ἐγὼ ποτε δεῦρ' ἀφίκωμαι: *althans tot het moment wanneer ik hier ooit terugkom.*

1520 μέμνησο ὅπως: *herinner je je hoe..., wees indachtig hoe ... = denk er aan <er voor te zorgen> dat...*

1521 ψευδο-λόγος: *leugens verkondigend, liegend.*

βωμολόχος: *zie v. 358.*

1523 μηδ' ἄκων *zelfs niet per ongeluk (ἄκων onvrijwillig; onopzettelijk).*

ἐγκαθεδεῖται: *fut. bij ἐγ-καθ-έζομαι, gaan zitten op; vgl. v. 383.*

1525 ὑμεῖς: *i.e. het koor.* χᾶμα = *καὶ ἅμα.*

προ-πέμπω: *uitgeleide doen.*

1526 τοῦτον: *Aischylos*

τούτου (bij μέλεσιν): *Dionysos.*

1527 μολπή, ἡ: *zie v. 370.*

κελαδέω: *zie v. 383; hier luid bezingen, prijzen, d.w.z. τοῦτον.*

1528 εὐ-οδία, ἡ: *goede reis.*

1529 φάος, τό (Att. φῶς, τό): *(dag)licht.*

ὀρνημαί: *snellen, snel gaan.*

1530 ἐπί-νοια, ἡ: *gedachte, plan, inval.*

1531 πάγχυ: *geheel en al, volkomen.*

ἄχος, τό: *pijn, leed.*

παύομαι ἐκ: *bevrijd worden van.*

1532 ξύν-οδος, ἡ: *bijeenkomst; vijandig: botsing, gevecht.*

1533 κᾶλλος = *καὶ ἄλλος.*

ὁ βουλόμενος: *wie maar wil.*

πατρίοις ἐν ἀρούραις: *d.w.z. in/op hun eigen land, i.e. 'in hun achtertuin', maar ook zinspelend op niet zuiver Atheense afkomst.*